

MINISTERSTWO SPORTU I TURYSTYKI

DEPARTAMENT TURYSTYKI

**Informacja o realizacji w roku 2010 zadań statutowych
Członków Międzyresortowego Zespołu do spraw
koordynacji zadań Rządu określonych w „Kierunkach
rozwoju turystyki do 2015 roku”**

Warszawa, marzec 2011 r.

Informacja o realizacji w roku 2010 zadań statutowych Członków
Międzyresortowego Zespołu do spraw koordynacji zadań Rządu
określonych w „Kierunkach rozwoju turystyki
do 2015 roku”

	Str.
Minister właściwy do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, do spraw transportu, do spraw gospodarki morskiej	3
Minister właściwy do spraw finansów publicznych	7
Minister właściwy do spraw gospodarki	9
Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	28
Minister właściwy do spraw kultury fizycznej	42
Minister właściwy do spraw nauki, do spraw szkolnictwa wyższego	50
Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania	52
Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego	54
Minister właściwy do spraw rozwoju wsi	55
Minister właściwy do spraw środowiska, do spraw gospodarki wodnej	56
Minister właściwy do spraw wewnętrznych	59
Minister właściwy do spraw zagranicznych	71
Prezes Urzędu Konkurencji i Konsumentów	75
Prezes Głównego Urzędu Statystycznego	76

Minister właściwy do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, do spraw transportu, do spraw gospodarki morskiej

W zakresie zadań ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej:

- Przygotowano projekt kompleksowej nowelizacji ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jest on ukierunkowany na wprowadzenie szeregu zmian w systemie, które pozytywnie wpłyną na ład przestrzenny oraz jakość polskiej przestrzeni, a więc przyczynią się do poprawy warunków rozwoju turystyki. Ponadto, projekt szczególnie traktuje wyciągi narciarskie i schroniska górskie, a także parterowe budynki o powierzchni zabudowy do 25 m², służące obsłudze terenów oraz obiektów sportowych i turystycznych. Przepisy projektowanej ustawy dopuszczają możliwość ich lokalizacji poza obszarem urbanizacji na podstawie decyzji administracyjnej, w sytuacji gdy dla zdecydowanej większości inwestycji planowanych poza obszarem urbanizacji sposób zagospodarowania i warunki zabudowy określał będzie wyłącznie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Poza tym, projekt ustawy przewiduje dla ww. obiektów sportowych i turystycznych uproszczony i skrócony tryb ustalania ich lokalizacji w drodze decyzji administracyjnej, tj. w sytuacji braku planu miejscowego.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw jest ujęty w Planie Pracy Rady Ministrów na 2011 r., przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 15 lutego 2011 r. Projekt znajduje się w Wykazie projektów, nad którymi prowadzone są prace w poszczególnych ministerstwach

bez limitu czasowego. Proces legislacyjny przedmiotowego projektu jest dalece zaawansowany. Projekt uzyskał akceptację Komisji Europejskiej oraz został przyjęty przez Komitet Europejski Rady Ministrów, Komitet Rady Ministrów do spraw Informatyzacji i Łączności, a także stały Komitet Rady Ministrów. Obecnie znajduje się na końcowym etapie prac Komisji Prawniczej - oczekuje na jej ostateczną akceptację.

- Odnosząc się do dotychczasowych informacji dotyczących polityki miejskiej państwa, należy zauważyć, że zgodnie z dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów dnia 2 listopada 2010 r. pn.: „Plan działań. Informacja w sprawie działań niezbędnych do podjęcia przez RM i inne podmioty publiczne zapewniających wdrożenie przyjętej przez RM w dniu 13 lipca 2010 r. Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie”, zagadnienia polityki miejskiej zostały przypisane do właściwości Ministra Rozwoju Regionalnego jako organu odpowiedzialnego za przeprowadzenie stosownych działań, w tym między innymi opracowanie *Krajowej polityki miejskiej* oraz przygotowanie wytycznych dotyczących instrumentów wdrażania polityki miejskiej.
- Aktualizacji wymaga również informacja dotycząca projektu pn. „Pilotażowe wdrożenie instrumentów systemu zintegrowanego planowania i zarządzania rozwojem przestrzennym na szczeblu lokalnym”. Projekt obecnie nie jest realizowany przez ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej. Został on wykreślony z Planu działania dla V Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na 2010 r. W związku z powyższym prace nad przedmiotowym projektem zostały czasowo wstrzymane.

- W 2010 r. po raz 6. zostało wykonane badanie aktywności planistycznej samorządów lokalnych, zgłoszone przez ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej do Programu badań statystycznych. Jest to badanie stałe, realizowane zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie Programu badań statystycznych statystyki publicznej. Celem tego zadania jest monitoring stanu zagospodarowania przestrzeni. Potrzeba jego wykonania wynika z niewystarczalności dostępnych danych nt. zagospodarowania przestrzennego w skali lokalnej. Głównym celem jest sporządzenie zestawu informacji, wskaźników i mierników dostępnych lub mogących być dostępnymi na poziomie gminnym oraz jego uporządkowanie pod względem struktury, celu, przeznaczenia oraz znaczenia dla monitorowania i oceny zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie transportu morskiego i żeglugi śródlądowej:

- Problematyka dotycząca turystyki morskiej i nadmorskiej została ujęta w opracowywanym obecnie przez Międzyresortowy Zespół do spraw Polityki Morskiej RP dokumencie „Polityka Morska RP do roku 2020” w ramach priorytetu „Zrównoważone wykorzystanie pozostałych zasobów naturalnych mórz i oceanów”. Bezpośredni dostęp do morza sprawia, że podejmowane są różne działania nakierowane na tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju tej formy turystyki. Polska ma kilkanaście portów spełniających podstawowe funkcje turystyczne z zakresu żeglugi oraz jachtingu. Coraz szersza staje się oferta polskich przedsiębiorstw żeglugi przybrzeżnej i śródlądowej oraz przedsiębiorstw turystycznych zajmujących się turystyką morską.

W roku 2010 wzrosły przewozy pasażerów żeglugą morską i przybrzeżną, jednak dokładne dane statystyczne za rok 2010 będą opublikowane przez GUS dopiero w kwietniu 2011 r.

W zakresie lotnictwa cywilnego:

- W 2010 r. kontynuowane są programy inwestycyjne, mające na celu zwiększenie przepustowości infrastruktury portów lotniczych oraz przestrzeni powietrznej w celu obsługi prognozowanego ruchu lotniczego w ciągu najbliższych 5-10 lat. Zwiększenie przepustowości infrastruktury nawigacyjnej oraz portów lotniczych jest kluczowe dla zapewnienia dostępności infrastruktury lotniczej w Polsce dla poszczególnych jej użytkowników, w szczególności dla pasażerów, mając w końcowym efekcie wpływ nie tylko na możliwości operacyjne obsługi dodatkowego ruchu lotniczego, ale także na koszty operowania w polskiej przestrzeni powietrznej.

Trzeba zauważyć, że inwestycje organizowane oraz finansowane są ze środków własnych zarządzających portami lotniczymi oraz Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej - dostawcy usług nawigacyjnych. Jednocześnie Ministerstwo Infrastruktury razem z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego wspomaga inwestycje w zakresie infrastruktury lotniskowej oraz nawigacyjnej poprzez dyspozycję środków z funduszy UE na zasadzie dofinansowania:

- Osiem portów znajdujących się w Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T) realizuje inwestycje polegające na rozbudowie infrastruktury lotniskowej finansowane w ramach priorytetu VI – Drogowa i lotnicza sieć TEN-T, działanie 6.3. Rozwój sieci lotniczej TEN-T Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIS), działania 8.4 POIS Bezpieczeństwo i ochrona transportu lotniczego, Regionalnych

Programów Operacyjnych oraz Funduszu TEN-T. Ich wartość wynosi **4.726 mln zł**, z tego środki przeznaczone przez Unię Europejską wynoszą **1.274 mln zł**.

- W ramach inwestycji nawigacyjnych na lata 2008-2015 planowany do realizacji jest szeroko zakrojony program inwestycyjny Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej, współfinansowany środkami Unii Europejskiej, mający na celu zwiększenie przepustowości przestrzeni powietrznej i zapewnienie bezpieczeństwa ruchu lotniczego. Wartość projektu *Rozwój infrastruktury państwowego organu zarządzania ruchem lotniczym* wynosi **751,40 mln PLN**, w tym szacunkowa kwota dofinansowania z UE **304,23 mln PLN**.
Podkreślenia wymaga fakt, iż inwestycje w zakresie rozbudowy infrastruktury w portach lotniczych w Warszawie, Gdańsku, Wrocławiu, Poznaniu zapewnią przepustowość niezbędną do obsługi dodatkowego ruchu lotniczego związanego z Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012.
- Ważnym działaniem jest też proces przekazywania do jednostek samorządu terytorialnego gruntów na zasadzie darowizny lub użyczenia pod nowe, jak również istniejące lotniska. Przekazane grunty umożliwią rozwój lotnisk lokalnych, zwiększając tym samym dostępność oraz atrakcyjność turystyczną regionów obsługiwanych przez te lotniska. Do chwili obecnej Minister Infrastruktury w porozumieniu z Ministrem Skarbu Państwa oraz Ministrem Obrony Narodowej przekazali nieruchomości o łącznej powierzchni **4 351,62 ha**, w tym grunty pod 9 nowych lotnisk w: Białej Podlaskiej, Szczytnie, Darłowie, Zegrzu Pomorskim, Sochaczewie, Modlinie, Radomiu, Pile i Gdyni.
- Jednym z kluczowych projektów prowadzonych przez Ministerstwo Infrastruktury jest utworzenie Bałtyckiego Funkcjonalnego Bloku Przestrzeni Powietrznej (Baltic FAB), czyli realizacja polsko-litewskiej inicjatywy mającej na celu zintegrowanie polskiej i litewskiej przestrzeni powietrznej oraz wkomponowanie jej w Jednolitą Europejską Przestrzeń Powietrzną (*Single European Sky – SES*). Integracja polskiej przestrzeni powietrznej z Jednolitą Europejską Przestrzenią Powietrzną będzie miała na celu zwiększenie efektywności zarządzania przestrzenią powietrzną, co w długim okresie powinno spowodować osiągnięcie maksymalnej przepustowości i wydajności sieci zarządzania ruchem lotniczym przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa i poprawy efektywności kosztowej.

W zakresie rozwoju transportu kolejowego:

- W roku 2010 ze środków budżetu państwa Minister Infrastruktury, w ramach wykonywania usług o charakterze publicznym, dofinansował:
 - 208 pociągów międzynarodowych dalekobieżnych i przygranicznych, obsługiwanych przez spółkę PKP Intercity S.A. i spółkę Przewozy Regionalne sp. z o.o.,
 - 307 pociągów międzywojewódzkich pośpiesznych uruchamianych przez spółkę PKP Intercity S.A.
- Z kwoty **344 000 000 tys. zł** dotacji budżetowej, przekazano w 2010 r. przewoźnikom kolejowym następujące środki:
 - **48 730 652,62 zł** - dla spółki Przewozy Regionalne sp. z o.o. na dofinansowanie przewozów międzynarodowych, tj. 97,46% limitu określonego w umowie,

- **29 004 814,17 zł** – dla spółki PKP Intercity S.A. na dofinansowanie przewozów międzynarodowych, tj. 98,92% limitu określonego w umowie,
 - **262 125 072,85 zł** – dla spółki PKP Intercity S.A. na dofinansowanie przewozów międzywojewódzkich, tj. 99,03% limitu określonego w umowie.
- Łącznie wykonanie planu wynosiło **339 860,54 tys. zł**.

- Ponadto, w budżecie Państwa na rok 2010 w części 83, poz. 49 – *Dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego* ujęta została kwota w wysokości **116.700 tys. zł**, z przeznaczeniem na zakup i modernizację kolejowych pojazdów szynowych służących do przewozów pasażerskich, wykonywanych na podstawie umowy o świadczenie usług publicznych. Powyższa kwota została podzielona równo pomiędzy wszystkie województwa, tzn. każde miało do dyspozycji **7.293.750 zł**.
- W 2010 r. samorządy miały również do dyspozycji środki z Funduszu Kolejowego w wysokości **246.054.000 zł** (w tym 146.054.000 zł niewykorzystane z 2009 r., które przeszły na rok 2010). Łącznie wypłacono województwom **174.393.200 zł**. Środki w wysokości 71.660.800 przeszły na rok 2011. Środki z Funduszu Kolejowego samorządy mogą przeznaczać na zadania w zakresie zakupu, modernizacji oraz napraw pojazdów kolejowych przeznaczonych do przewozów pasażerskich.

W zakresie transportu drogowego:

- W dniu 25 stycznia 2011 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015”. W swojej treści nowy Program odwołuje się do zakresu rzeczowego określonego w Programie Budowy Dróg Krajowych na lata 2008-2012. W nowym Programie podsumowano realizację jego poprzednika po niespełna 3 latach realizacji a ponadto ujęto wszystkie pozostałe zadania, których realizacja jeszcze nie została ukończona, dzieląc je na 3 załączniki wyznaczające kolejność i planowany termin realizacji poszczególnych odcinków.
- Zgodnie z planem przyjętym w Programie, w efekcie jego realizacji na koniec 2013 roku zostaną oddane do ruchu drogi krajowe różnej klasy o łącznej długości 2043 km (w tym: autostrad 810,4 km, dróg ekspresowych o długości 782,5 km, obwodnic o długości 203 km, wzmocnień i przebudów istniejących obiektów drogowych o łącznej długości 244,1 km). W efekcie realizacji Programu w I etapie, t.j. do końca 2013 roku spodziewane jest również, że udział dróg krajowych w stanie dobrym wyniesie 66% a w stanie niezadowolającym i złym 34%. Tym samym, dzięki w/w działaniom Rada Ministrów w uchwalonym Programie przewiduje również poprawienie bezpieczeństwa na drogach krajowych i zmniejszenie ilości ofiar śmiertelnych na tych drogach o 25% względem 2009 roku.
- Program obejmuje swoim zasięgiem perspektywę do 2015 roku, a zakres finansowy w dokumencie przyjętym przez Radę Ministrów uwzględnia poziom finansowania zadań rozpoczynanych jedynie do końca 2013 roku. Dlatego na początku 2012 roku, zgodnie z zapisami Programu, dokonana zostanie aktualizacja Programu. Nastąpi to w momencie, kiedy znane już będą poziomy finansowania infrastruktury drogowej, dostępne dla Polski w Wieloletnich Ramach Finansowych Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Pozwoli to na precyzyjne określenie potrzeb finansowych (w tym udziału środków krajowych) dla zakresu rzeczowego Programu realizowanego w latach 2014-2015. Zgodnie z zakresem rzeczowym przyjętego przez Radę Ministrów Programu, w kolejnej perspektywie finansowej możliwa będzie realizacja kolejnych 2000 km

potrzebnych dla uzyskania pełnego efektu sieciowego, tak ważnego z punktu widzenia użytkowników dróg.

Minister właściwy do spraw finansów publicznych

W ramach obszaru zadania dotyczącego kształtowania systemu podatków i opłat lokalnych:

Obowiązujące w roku 2010 przepisy ustaw z dnia 12 stycznia 1991 r. *o podatkach i opłatach lokalnych* (Dz. U. z 2010 r. Nr 95, poz. 613, z późn. zm.), z dnia 15 listopada 1984 r. *o podatku rolnym* (Dz. U. z 2006 r. Nr 136, poz. 969, z późn. zm.) oraz z dnia 30 października 2002 r. *o podatku leśnym* (Dz. U. Nr 200, poz. 1682, z późn. zm.) nie zawierały szczególnych rozwiązań w zakresie opodatkowania nieruchomości wykorzystywanych na świadczenie usług w zakresie turystyki.

Niemniej przewidziane były następujące regulacje uniwersalne, umożliwiające wprowadzenie preferencji w opodatkowaniu nieruchomości wykorzystywanych na działalność turystyczną:

- możliwość różnicowania przez radę gminy wysokości stawek podatku od nieruchomości od gruntów, budynków i budowli dla poszczególnych rodzajów przedmiotów opodatkowania ze względu na rodzaj prowadzonej działalności z uwzględnieniem przepisów dotyczących pomocy publicznej (na podstawie art. 5 ust. 2 i 4 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych),
- możliwość wprowadzenia przez radę gminy - innych niż ustawowe: zwolnień przedmiotowych w podatku od nieruchomości, w podatku rolnym i w podatku leśnym oraz ulg przedmiotowych w podatku rolnym (art. 7 ust. 3 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, art. 13e ustawy o podatku rolnym i art. 7 ust. 3 ustawy o podatku leśnym) - z uwzględnieniem przepisów dotyczących pomocy publicznej.

Ponadto w przypadku wynajmu turystom pokoi gościnnych w budynkach mieszkalnych znajdujących się na obszarach wiejskich przez osoby ze stałym miejscem pobytu w gminie położonej na tym terenie, jeżeli liczba pokoi przeznaczonych do wynajęcia nie przekraczała pięciu, stosowano niższe stawki podatku od nieruchomości niż dla nieruchomości wykorzystywanych do działalności gospodarczej (na podstawie art. 1a ust. 2 pkt 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych).

Z uwagi na powyższe, w ocenie Ministra Finansów nie było konieczne wprowadzenie zmian w wyżej wskazanych ustawach w zakresie opodatkowania nieruchomości wykorzystywanych na działalność turystyczną.

W 2010 r. Minister Finansów w zakresie podatku od towarów i usług oraz w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych nie wprowadzał zmian przepisów dotyczących opodatkowania, ulg i zwolnień usług świadczonych przez przedsiębiorstwa turystyczne. Wskazać należy, iż podatek VAT jest podatkiem zharmonizowanym w Unii Europejskiej, zatem kwestie preferencji podatkowych wynikają we Wspólnocie z obowiązujących dyrektyw, w tym Dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006, str. 1 ze zm.). Oznacza to, że państwa członkowskie są związane przepisami ww. dyrektywy i nie mają dowolności we wprowadzaniu preferencji w podatku od towarów i usług do krajowych systemów podatkowych.

W ramach obszaru zadania dotyczącego tworzenia systemu udzielania gwarancji i poręczeń:

W roku 2010 w Ministerstwie Finansów kontynuowane były działania mające na celu wzmocnienie istniejącego systemu gwarancji i poręczeń dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw. W dniu 19 maja 2009 r. został przyjęty przez Radę Ministrów program pn.: „*Wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego*”, którego celem jest poprawa dostępu, zwłaszcza mikro i małych przedsiębiorstw do zewnętrznych źródeł finansowania za pośrednictwem rozpoznawalnego systemu poręczeń i gwarancji, działającego zgodnie z obowiązującymi standardami. Program skierowany jest w szczególności do podmiotów realizujących projekty z wykorzystaniem środków z Unii Europejskiej, projekty infrastrukturalne, a także związane z rozwojem sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Instrumentami realizacji powyższego programu są w szczególności:

- indywidualne poręczenia/gwarancje Banku Gospodarstwa Krajowego, polegające na udzielaniu poręczeń lub gwarancji spłaty kredytów inwestycyjnych i obrotowych,
- portfelowa linia poręczeniowa (nazwa handlowa PLP), polegająca na udzielaniu przez BGK bankom poręczeń portfela kredytowego, obejmującego nowe kredyty obrotowe i inwestycyjne mikro, małych i średnich przedsiębiorców, z wyłączeniem kredytów na inwestycje kapitałowe.

Jednocześnie, Minister Finansów stoi na stanowisku, iż nie jest zasadne wprowadzenie zmian do systemu poręczeń i gwarancji udzielanych przez Skarb Państwa oraz Bank Gospodarstwa Krajowego, polegających na uprzywilejowaniu podmiotów należących do określonych sektorów gospodarki, gdyż może to rodzić podobne roszczenia ze strony przedstawicieli innych sektorów gospodarki. Dokonanie w przepisach prawnych ewentualnych zmian umożliwiających łatwiejszy dostęp do poręczeń i gwarancji podmiotów sektora turystyki oznaczałoby, iż procedury stosowane wobec innych podmiotów mogłyby zostać uznane za „nieprzyjazne”, co należałoby uznać za niekorzystne dla przejrzystości działania systemu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa w Polsce. Takie wyróżnienie miałoby charakter dyskryminacyjny i skutkowałoby zarzutami o niekonstytucyjność, gdyż tworzyłoby stan nierówności wobec innych podmiotów, np.: sektora chemicznego, kolejowego.

W ramach obszaru zadania dotyczącego realizacji polityki finansowej:

W roku 2010 podejmowane były działania związane z rynkiem branży turystycznej (jego rozwojem i ochroną klientów), w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 19 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy Kodeks wykroczeń (Dz. U. 106, poz. 672), który to akt prawny znowelizował ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2004 r., Nr 223, poz. 2268 z późn. zm.). W szczególności zmianie uległ art. 10 ust. 1 ww. ustawy, który zobligował ministra właściwego ds. instytucji finansowych do wydania rozporządzenia określającego minimalną wysokość sumy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów i pośredników turystycznych. Jednocześnie w związku z tym, że art. 10 ust. 2 ustawy o usługach turystycznych odnosi się do art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b, zaszła konieczność wydania rozporządzenia określającego szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego na rzecz klientów. Należy stwierdzić, iż powyżej przywołana nowelizacja ustawy o usługach turystycznych była podyktowana zapisami Dyrektywy Rady 90/314/EWG z dnia 13 czerwca 1990 r. w sprawie zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek, tj. koniecznością bardziej adekwatnego dostosowania minimalnych sum gwarancyjnych dotyczących zabezpieczeń w turystyce do warunków obecnie panujących na rynku oraz

zagwarantowania lepszej ochrony klientów imprez lub usług turystycznych. Podyktowane to było m.in. zarzutami Komisji Europejskiej dotyczącymi nieprawidłowej transpozycji art. 7 ww. dyrektywy - naruszenie 2007/4445.

W związku z powyższym, w 2010 r. Minister Finansów wydał, w porozumieniu z ministrem właściwym ds. turystyki, rozporządzenie z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie *minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej wymaganej w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych* (Dz. U. Nr 238, poz. 1584) oraz rozporządzenie z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie *obowiązkowego ubezpieczenia na rzecz klientów w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych* (Dz. U. Nr 252, poz. 1690), które weszły w życie odpowiednio dnia 17 i 29 grudnia 2010 r.

Minister właściwy do spraw gospodarki

Obszar 1. Realizacja zadań dotyczących instrumentów wsparcia rozwoju gospodarczego, ich koordynacja, nadzorowanie wdrażanie oraz monitorowanie: zadania realizowano w ramach wszystkich obszarów opisanych poniżej.

Obszar 2. Kształtowanie warunków wspierających partnerstwo publiczno-prywatne

Ministerstwo Gospodarki przeprowadziło następujące działania w roku 2010:

- na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki utworzono bazę informacji o planowanych bądź realizowanych projektach partnerstwa publiczno-prywatnego (ppp) pod adresem: <http://bazappp.mg.gov.pl/portal/>. Celem bazy jest zebranie i usystematyzowanie informacji na temat projektów ppp w Polsce. Uaktualniana przez polskie gminy baza ma zapewnić elastyczny dostęp do danych z tego zakresu dla wszystkich zainteresowanych podmiotów. Baza jest dostępna w czterech wersjach językowych: polskiej, angielskiej, niemieckiej i chińskiej. Aktualnie w bazie zamieszczonych jest 11 projektów realizowanych oraz 48 planowanych do realizacji,
- dla urzędów, które zamieściły informacje o planowanych przedsięwzięciach w bazie projektów ppp Ministerstwo Gospodarki zorganizowało misję do Chin, której celem było poszukiwanie inwestora zagranicznego. W czasie wizyty przedstawiciele miasta Krakowa, Łodzi, Katowic, Jeleniej Góry, Rybnika oraz Bytomia prezentowali projekty ppp, które zamierzają realizować. Odbyło się szereg spotkań z chińskimi przedsiębiorcami na Światowej Wystawie EXPO w Szanghaju, na Targach Inwestycyjnych w Xiamen oraz z poszczególnymi inwestorami, w tym z największym wykonawcą inwestycyjnym w Szanghaju – Szanghai Construction Group. W trakcie pobytu promowana była również baza projektów ppp, jako cenne źródło informacji o planowanych do realizacji projektach inwestycyjnych,
- dla 20 uczestników szkoleń przeprowadzonych w 2009 r. dla regionalnych izb obrachunkowych oraz Najwyższej Izby Kontroli, MG zorganizowało wizytę studyjną do Wielkiej Brytanii, której celem było zapoznanie uczestników z efektami projektów realizowanych w formule ppp oraz działaniami organów kontrolnych w tym zakresie w Wielkiej Brytanii, kraju o dużym doświadczeniu w obszarze ppp,
- kontynuowano szkolenia dla organów kontrolnych i organów ścigania. Zlecono przeprowadzenie w październiku i listopadzie 2010 r. 8 dwudniowych szkoleń dla przedstawicieli Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Centralnego Biura

Śledczego, Prokuratury, Policji oraz Najwyższej Izby Kontroli. W szkoleniach, oprócz ogólnych zagadnień dotyczących partnerstwa publiczno – prywatnego, omawiane są tematy ściśle związane z kontrolą prawidłowości realizacji przedsięwzięć ppp, przykłady nieprawidłowości, jakie występują w ppp, formy przeprowadzania kontroli, obszary zagrożone szczególnym ryzykiem wystąpienia nieprawidłowości, ocena ppp z punktu widzenia instytucji kontrolnych, kontrola ppp w innych krajach, międzynarodowe standardy kontroli ppp,

- zorganizowano seminarium pt: „Perspektywy rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce” oraz wspólnie z Austriacką Izbą Gospodarczą konferencję nt. doświadczeń austriackich samorządów dotyczących realizacji projektów partnerstwa publiczno-prywatnego,
- zorganizowano misję promocyjną ppp do Paryża, w ramach której przedstawiciele polskich regionów przedstawiali francuskim inwestorom propozycje projektów ppp.

W celu skoordynowania działań w zakresie rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego powołano przy Ministrze Gospodarki *Zespół do spraw partnerstwa publiczno-prywatnego*. Do zadań Zespołu należy przygotowywanie rekomendacji związanych z promocją i wprowadzaniem w życie partnerstwa publiczno-prywatnego, a w szczególności w zakresie:

- proponowania rozwiązań dotyczących zmian legislacyjnych ułatwiających realizację partnerstwa publiczno-prywatnego,
- proponowania działań promujących partnerstwo publiczno-prywatne w Polsce,
- upowszechniania dobrych praktyk w obszarze partnerstwa publiczno-prywatnego, w tym narzędzi wypracowanych przez państwa członkowskie Unii Europejskiej,
- tworzenia warunków lepszej komunikacji oraz dialogu pomiędzy administracją, biznesem, partnerami społecznymi oraz organizacjami pozarządowymi w sprawach dotyczących partnerstwa publiczno-prywatnego.

W skład Zespołu weszli przedstawiciele administracji publicznej, jednostek samorządu terytorialnego (reprezentowanych przez Związek Miast Polskich, Związek Gmin itp.) oraz partnerów prywatnych (reprezentowanych przez organizacje przedsiębiorców). Zespół określi jakie działania i przez jakie instytucje powinny być podejmowane, aby możliwe było szersze wykorzystanie formuły ppp przy realizacji inwestycji (np. opracowanie strategii, zmiany regulacji prawnych, utworzenie nowych instytucji itp.).

Obszar 3. Koordynowanie zadań związanych z poprawą jakości regulacji i wdrożeniem systemu nowoczesnych regulacji gospodarczych

Reforma Regulacji jest polskim odpowiednikiem inicjatywy *Better Regulation* zapoczątkowanej przez Komisję Europejską w 2002 r. Lepsze regulacje prawne stanowią jeden z priorytetów strategicznych Ministerstwa Gospodarki. Prawo o wysokiej jakości, efektywne, spójne, stabilne i przejrzyste jest środkiem do realizacji misji Ministerstwa Gospodarki czyli stworzenia najlepszych w Europie warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Jakość otoczenia regulacyjnego jest dla przedsiębiorców i całej gospodarki szczególnie istotna w czasach szybkich i głębokich zmian, wpływających dalekosiężnie na warunki społeczno-gospodarcze. Ograniczona sfera wolności gospodarczej oraz wysokie koszty biurokratyczne i finansowe regulacji utrudniają procesy innowacyjne, stwarzają zbędne

bariery dla handlu i inwestycji, ograniczają efektywność ekonomiczną przedsiębiorstw, czyli tych którzy tworzą dobrobyt każdego państwa.

Biurokracja jest zjawiskiem, które często jest wskazywane jako jeden z czynników hamujących wzrost przedsiębiorczości w Polsce. Zbyt skomplikowane i niezrozumiałe prawo jest wymieniane w sondażach publicznych jako bariera do rozpoczynania działalności gospodarczej. By to zmienić Ministerstwo Gospodarki realizuje program reformy prawa gospodarczego, który stawia przed sobą dwa następujące główne cele:

- stworzenie opartego na dowodach i stabilnego procesu zarządzania legislacyjnego oraz
- ograniczenie biurokracji poprzez uproszczenie prawa i redukcję barier dla przedsiębiorczości.

Zmiana systemu stanowienia prawa

Ocena Skutków Regulacji, w skrócie OSR, w bardziej ogólnym znaczeniu określana również jako Ocena Wpływu, oznacza analityczne przedstawienie prognozowanych skutków podejmowanych działań. Ocena Skutków Regulacji jest narzędziem, które spaja pozostałe elementy Reformy Regulacji, stanowiąc podstawę polityki opartej na dowodach.

Prawidłowo funkcjonujący system OSR pozwala na identyfikację najważniejszych szans i zagrożeń, jakie niesie ze sobą nowa regulacja. OSR dokonywana na odpowiednio wczesnym etapie prac wspomaga podejmowanie decyzji legislacyjnych i zapobiega wprowadzaniu kosztownych regulacji. Założenia do projektów aktów normatywnych przygotowane na bazie prawidłowo przeprowadzonej OSR przyczyniają się do sprawnego wdrożenia i funkcjonowania prawa.

W ramach reformy Regulacji Ministerstwo Gospodarki podejmuje konkretne działania mające na celu usprawnienie systemu stanowienia prawa i upowszechnienie stosowania ocen skutków regulacji. Ministerstwo Gospodarki jako pierwsze wprowadziło w wewnętrznej procedurze tworzenia aktów normatywnych obowiązek akceptacji OSR przez członka kierownictwa resortu oraz przyjęcia założeń wraz z OSR przez Kierownictwo resortu. Wprowadzono także wewnętrzne OSR ex-post w którym Ministerstwo Gospodarki dokonuje okresowego, systematycznego i kompleksowego przeglądu obowiązujących regulacji w obszarze działania resortu.

We wrześniu 2010 r. rozpoczęła się kolejna edycja szkoleń z zakresu oceny skutków regulacji. Szkolenia są współfinansowane z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO-KL) i są komponentem projektu: „Reforma procesu stanowienia prawa i uproszczenie obowiązujących przepisów”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Szkolenia z zakresu OSR mają za zadanie podnieść świadomość istotności OSR w procesie stanowienia prawa oraz przekazać usystematyzowaną wiedzę w zakresie ich sporządzania. Szkolenia tym samym mają na celu wzmocnienie polityki opartej na dowodach, a w konsekwencji spowodować wzrost jakości stanowionego prawa w Polsce. W trakcie szkoleń wykorzystywane są innowacyjne techniki i narzędzia szkoleniowe, takie jak studia przypadku dla kompleksowej oceny skutków regulacji oraz studia przypadku dla poszczególnych etapów OSR i wykorzystania narzędzi analitycznych.

Dotychczas odbyły się dwa cykle szkoleń. Pierwszy trwał od grudnia 2006 do końca 2007 r. Przeszkolono wówczas prawie 600 osób. Drugi cykl szkoleń objął 462 osoby i trwał od stycznia 2010 do maja 2010 r. W trzecim cyklu szkoleń, trwającym 15 miesięcy: od września

2010 r. do listopada 2011 r., zaplanowano udział w sumie 2420 pracowników administracji, oddzielnie pracowników merytorycznych (na dwóch poziomach zaawansowania) i kadry kierowniczej.

W ramach reformy systemu stanowienia prawa w Polsce, Ministerstwo Gospodarki pracuje również nad zwiększeniem transparentności procesu legislacyjnego poprzez efektywne wspieranie procedury związanej z opiniowaniem projektów aktów prawnych. Wprowadzenie jasnych reguł zasięgania opinii oraz uporządkowanie stanu prawnego w tym zakresie przyczyni się do **poprawy jakości procesu konsultacji społecznych**. W związku z tym w Ministerstwie Gospodarki opracowano w formie podręcznika (wytycznych) katalog zasad konsultacji aktów prawnych na dwóch etapach: opracowywania założeń oraz konsultowania gotowych projektów. Podręcznik *Zasady konsultacji przeprowadzanych podczas przygotowywania dokumentów rządowych* został przyjęty przez Komitet Rady Ministrów 30 lipca 2009 r. jako uzupełnienie *Wytycznych do Oceny Skutków Regulacji*.

Ministerstwo Gospodarki, w celu dalszego zwiększenia wpływu partnerów społecznych na kształt rozwiązań regulacyjnych, w 2010 r. rozpoczęło prace nad internetowym systemem konsultacji: **konsultacje on-line**. Projektowane rozwiązanie jest odzwierciedleniem postulatów przedsiębiorców. Głównym celem projektu jest uzyskanie pełnej przejrzystości w procesie konsultacji i prezentacji nowo tworzonych regulacji. Celem pośrednim tego narzędzia jest stworzenie platformy wymiany myśli, doświadczeń, analiz, propozycji, rekomendacji przy tworzeniu danej regulacji, jak i ich przechowywania i odpowiedniego archiwizowania. Projektowany system ma w perspektywie długofalowej umożliwić przegląd historycznych wersji danego aktu prawnego, wraz z postulatami i uwagami przedsiębiorców jak i uwidocznic proces ewolucji danej regulacji. Wykorzystywane w ten sposób narzędzie ma szansę stać się pełną bazą wiedzy na temat aktu prawnego i umożliwić legislatorom sprawniejsze wyszukiwanie ewentualnych barier i obciążeń gospodarczych w już istniejących aktach prawnych.

Upraszczenie prawa

Podstawowym założeniem Reformy Regulacji w zakresie upraszczania prawa jest realizacja misji Ministerstwa Gospodarki, czyli stworzenie najlepszych warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Europie. Prawo gospodarcze, w ramach prowadzonej Reformy Regulacji upraszczane jest dwutorowo. Po pierwsze prowadzone są działania pod nazwą „uproszczenie obowiązujących przepisów”. Po drugie realizowana jest redukcja obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorców. Obydwa działania mają na celu ułatwienie podejmowania działalności gospodarczej, szczególnie dla małych i średnich przedsiębiorstw, przyczyniając się do stworzenia otoczenia regulacyjnego przyjaznego obywatelom i przedsiębiorcom. Działania uproszczeniowe w stosunku do MŚP obejmują takie obszary jak: dostęp do kapitału, komercjalizacja technologii, prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej oraz tworzenie firm technologicznych.

W zakresie uproszczenia obowiązujących przepisów, zmiany są wprowadzane w ramach „**Pakietu na rzecz przedsiębiorczości**”. Pierwsze ustawy tworzące „Pakiet” weszły w życie w 2008 r. Do chwili obecnej wprowadzono zmiany w 18 ustawach najważniejszych z punktu widzenia przedsiębiorców. Cały czas prowadzone są prace nad kolejnymi ustawami.

Największym projektem legislacyjnym Rządu składającym się na „Pakiet na rzecz przedsiębiorczości” jest **projekt ustawy o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców**. Projekt ten jest efektem połączenia prac nad trzema projektami roboczymi tzw. ustawą deregulacyjną oraz tzw. ustawą derogacyjną, a także ustawą o kulturze oświadczeń. Projekt został przygotowany po bezprecedensowym, kompleksowym

przeglądzie polskiego prawa gospodarczego. W sumie przeanalizowano aż **205 ustaw**. W wyniku tej analizy w projekcie zaproponowano nowelizację **85 ustaw**. Ustawa została w listopadzie 2010 r. zaakceptowana przez Komitet Rady Ministrów.

Jednym z filarów nowego podejścia do tworzenia prawa jest zaufanie państwa do obywatela. Obywatel nie może być traktowany „z góry” podejrzliwie, co w praktyce przejawia się żądaniem organu udowodnienia przez obywatela „niewinności” już przy pierwszym kontakcie. Projekt ustawy o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców ma to zmienić, np. obywatel zamiast udowadniać dokumentami określony stan faktyczny lub prawny, będzie mógł składać oświadczenie zamiast zaświadczeń. To będzie nowa zasada. Tą drogą zostanie zbudowana w Polsce kultura oświadczeń, w miejsce uciążliwej, nieuzasadnionej i kosztownej pod każdym względem kultury zaświadczeń.

W projekcie ustawy o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców uwzględniono wiele postulatów - zgłaszanych przez stowarzyszenia obywateli i organizacje gospodarcze – w zakresie ułatwiania kontaktów z administracją publiczną, w tym prowadzenia działalności gospodarczej.

Jednym z celów projektu jest ograniczenie liczby reglamentacji działalności gospodarczej (koncesji, zezwoleń, rejestrów działalności regulowanej, licencji, zgód) poprzez eliminację lub zmianę obowiązującego reżimu na mniej restrykcyjny. Ma on również charakter antykryzysowy. To oznacza, że projekt ustawy wraz z pozostałymi ustawami „Pakietu dla przedsiębiorczości” stanowi pierwszą od początku lat dziewięćdziesiątych prawdziwą, spójną reformę prawa gospodarczego.

Ustawa o ograniczaniu barier dla przedsiębiorców ma za zadanie:

- ograniczenie biurokracji,
- zmniejszenie kosztów faktycznych działalności,
- redukcję liczby zezwoleń, rejestrów działalności regulowanej, licencji, upoważnień,
- ograniczenie sprawozdawczości,
- zmniejszenie obciążeń reglamentacji,
- wprowadzenie instytucji oświadczenia w miejsce obowiązku przedkładania zaświadczeń,
- depenalizację prawa,
- uproszczenie procedur podejmowania działalności gospodarczej,
- ułatwienie dostępu do wykonywania wolnych zawodów,
- usuwanie z systemu prawa polskiego przepisów niekorzystnych dla przedsiębiorców,
- poprawę przepisów prawa dotyczących przedsiębiorców,
- uzupełnienie ustaw potrebnymi z punktu widzenia przedsiębiorców rozwiązaniami prawnymi,
- rozwój sądownictwa polubownego,
- usprawnienie i przyspieszenie przebiegu postępowania arbitrażowego,
- zwiększenie katalogu możliwości przekształcania form prowadzenia działalności gospodarczej.

Najważniejsze zmiany w zakresie dereglamentacji, deregulacji i derogacji wprowadzane w projekcie ustawy o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców dotyczą:

- zmiany kultury zaświadczeń na kulturę składania oświadczeń,
- przekształcania przedsiębiorców – osób fizycznych w spółki kapitałowe,

- złagodzenia kar nakładanych na przedsiębiorców - zmiany w ustawie o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary,
- ułatwienia w prowadzeniu działalności gospodarczej - zmiany w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ułatwienia w prowadzeniu działalności gospodarczej - zmiany w ustawie o transporcie drogowym,
- obniżenia kosztów sądowych w sprawach cywilnych.

Redukcja obciążeń administracyjnych

Obok „uproszczenia obowiązujących przepisów”, drugim zadaniem realizowanym w ramach działań uproszczeniowych jest **redukcja obciążeń administracyjnych**. Obciążenia administracyjne są to koszty ponoszone przez podmioty gospodarcze wynikające z konieczności wypełnienia obowiązków informacyjnych nałożonych przez prawo. Obciążenia administracyjne – stanowią część kosztów administracyjnych. Są to koszty związane z obowiązkami informacyjnymi, których bez przymusu prawnego, przedsiębiorcy by nie wykonywali. Np. przygotowywanie rachunku zysków i strat jest kosztem administracyjnym, ale nie jest obciążeniem administracyjnym, gdyż większość przedsiębiorców uznaje ten obowiązek za pożyteczny i wykonywałaby go bez względu na obowiązujące przepisy prawa.

W ramach przeprowadzenia redukcji obciążeń administracyjnych Rząd w marcu 2008 r. podjął się ich zmniejszenia o 25% w **sześciu wybranych obszarach prawa**. Jest to **tzw. pierwszy etap redukcji**. Wybrane, priorytetowe obszary objęte redukcją są następujące:

- środowisko,
- planowanie i zagospodarowanie przestrzenne,
- prawo działalności gospodarczej,
- prawo probiercze,
- usługi turystyczne,
- prawo pracy.

Zadanie redukcji obciążeń administracyjnych jest odpowiedzią na zalecenia Komisji Europejskiej realizującej podobne zadanie w obrębie przepisów unijnych. Obecnie w tej inicjatywie biorą udział prawie wszystkie kraje Unii Europejskiej. Redukcja obciążeń administracyjnych w wymienionych sześciu obszarach realizowana jest przez pięć resortów, w obszarze ich kompetencji. Są to Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Infrastruktury oraz Ministerstwo Sportu i Turystyki.

W obszarach priorytetowych zidentyfikowano ponad 700 obowiązków informacyjnych w 50 ustawach. Dotyczy to takich obowiązków jak m.in. wypełnianie kwestionariuszy, składanie wniosków o uznanie zdolności do prowadzenia danej działalności, wywiązywanie się z obowiązków sprawozdawczych, wykonywanie rejestracji pomiarów, ubieganie się o zezwolenie, sporządzanie okresowych raportów, udział w przeprowadzonych kontrolach. W zakresie redukcji obciążeń administracyjnych, koszty biurokracji mierzone są zgodnie z metodologią Modelu Kosztu Standardowego. Model ten mierzy koszty obciążeń administracyjnych nałożonych na przedsiębiorców przez przepisy prawa. Został on opracowany w Holandii. Obecnie korzystają z niego prawie wszystkie państwa członkowskie UE, przy czym w niektórych z nich pomiary dokonywane są już po raz drugi lub trzeci.

Oprócz redukcji obciążeń administracyjnych w sześciu priorytetowych obszarach prawa, Ministerstwo Gospodarki realizując założenia Reformy Regulacji przygotowuje **plany**

redukcyjne dla pozostałych obszarów prawa gospodarczego. Będzie to tzw. **drugi etap redukcji.** W ramach działań w tym zakresie, Ministerstwo Gospodarki przeprowadziło w 2010 r. pomiar obciążeń administracyjnych nakładanych na przedsiębiorców przez przepisy prawa gospodarczego. Pomiar dotyczył najbardziej uciążliwych spośród 6 187 obowiązków informacyjnych zidentyfikowanych w 482 aktach prawnych.

Jak wynika z badania, suma rocznych kosztów administracyjnych ponoszonych przez przedsiębiorców w Polsce wynosi 77,6 mld złotych, co stanowi ok. 6,1% PKB Polski. Suma rocznych kosztów obciążeń administracyjnych wynosi 37,3 mld złotych, co stanowi ok. 2,9% PKB Polski. Spośród 3712 OI poddanych badaniu 3402 generują koszty administracyjne różne od zera. Średni koszt administracyjny na jeden OI wynosi prawie 23 mln zł. Przeprowadzona analiza otworzy drogę do ustalenia celu redukcji w stosunku do zidentyfikowanych obciążeń administracyjnych i dokonania we współpracy z pozostałymi resortami odpowiednich zmian legislacyjnych.

W podejmowanych działaniach Ministerstwo Gospodarki opiera się nie tylko na wiedzy i doświadczeniu własnych specjalistów, korzysta również z wiedzy ekspertów zewnętrznych, partnerów społecznych i środowisk naukowych jak również z najlepszych praktyk światowych. W ramach działań związanych z reformą regulacji Ministerstwo Gospodarki prowadzi stałą współpracę z innymi krajami oraz organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z **OECD i Bankiem Światowym.** Owocem współpracy z wymienionymi wyżej instytucjami są dwa raporty: w sierpniu 2010 Bank Światowy przekazał raport nt. możliwości poprawy polskich przepisów prawa gospodarczego pod kątem ułatwienia prowadzenia działalności gospodarczej. W styczniu 2011 r. OECD opublikuje raport zawierający dogłębną analizę możliwości uproszczenia przepisów i zmniejszenia obciążeń administracyjnych.

Obszar 4. Realizacja zadań związanych z przygotowaniem i monitorowaniem średniookresowych strategii i programów rozwoju gospodarczego, w szczególności w zakresie konkurencyjności, innowacyjności oraz przedsiębiorczości

W 2010 r. trwały też prace nad **Strategią Innowacyjności i Efektywności Gospodarki (SIEG).** Założenia do SIEG zostały kierunkowo przyjęte przez Komitet Koordynacyjny ds. Polityki Rozwoju 24 czerwca 2010 r. oraz Kierownictwo MG 22 lipca 2010 r. Dokument był również konsultowany z partnerami społeczno-gospodarczymi. Konsultacje Założeń z instytucjami otoczenia biznesu odbyły się 18 czerwca 2010 r., a z jednostkami badawczo-rozwojowymi – 1 lipca 2010 r.. Zaaranżowano również dodatkowe spotkanie robocze dot. ekonomii społecznej z przedstawicielami MPiPS i Rady Działalności Pożytku Publicznego (29 lipca 2010 r.). Wstępnie planuje się przyjęcie Strategii przez Radę Ministrów w II kw. 2011 r.

Celem strategicznym SIEG jest wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. Realizacji Strategii będą przyświecać 4 zasady horyzontalne, których wdrożenie wydaje się niezbędne dla konkurencyjnej (efektywnej i innowacyjnej) gospodarki. Pierwsza z zasad to partnerska współpraca, uznająca za niezbędne dla rozwoju nowoczesnej gospodarki współdziałanie pomiędzy wszystkimi uczestnikami rynku. Druga to efektywna alokacja zasobów/gospodarka w obiegu. Dotyczy ona właściwego wykorzystania kapitału oraz zasobów ludzkich w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Kolejna to zarządzanie strategiczne/odpowiedzialne przywództwo. Zakłada ona planowanie długofalowe, jako podstawę działania przedsiębiorców i instytucji szeroko rozumianego otoczenia działalności przedsiębiorstw.

Ostatnia zasada horyzontalna to kreowanie wiedzy, skupiająca się na kształtowaniu kompetencji niezbędnych do funkcjonowania w konkurencyjnej gospodarce i jej rozwoju.

W zakresie swoich celów i zadań Strategia przewiduje m.in.:

- Zapewnienie stabilnych warunków makroekonomicznych (m.in. uproszczenie systemu podatkowego, reforma finansów publicznych, zmierzająca do zmniejszenia nierównowagi fiskalnej, poprawa struktury i efektywności wydatków publicznych).
- Kreowanie lepszego systemu prawno-instytucjonalnego (m.in. uproszczenie prawa gospodarczego ze szczególnym uwzględnieniem sektora MSP, zwiększenie roli dobrowolnych regulacji, ochrona i tworzenie warunków dla funkcjonowania konkurencji).
- Kreowanie wysokiej jakości administracji w sferze gospodarki (m.in. wzmacnianie dialogu społeczno-gospodarczego, zwiększenie efektywności administracji poprzez wykorzystanie technologii ICT, usprawnienie sądownictwa gospodarczego).
- Tworzenie wysokiej jakości infrastruktury (m.in. wpieranie rozwoju oraz rozszerzanie dostępu do infrastruktury B+R, wspieranie rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej, wzmacnianie popytu na produkty i usługi ICT).
- Wzrost efektywności pracy (m.in. dostosowanie kształcenia na wszystkich jego poziomach do wymogów nowoczesnej gospodarki, uelastycznienie rynku pracy, promowanie postaw i kultury przedsiębiorczości i innowacyjności, przy czym zasadnicze działania związane z budową nowoczesnego rynku pracy zostaną zawarte w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego).
- Wzrost efektywności wiedzy (m.in. wspieranie współpracy oraz transferu wiedzy między sferą B+R i gospodarką, wspieranie powstawania i rozwoju klastrów oraz powiązań kooperacyjnych, wspieranie i promocja nowych form innowacji).
- Wzrost efektywności kapitału (m.in. ułatwianie przedsiębiorcom dostępu do kapitału, we wszystkich fazach ich rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem kapitału wysokiego ryzyka i sektora MŚP, wspieranie inwestycji w innowacje i nowe technologie).
- Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców (m.in. transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki).
- Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki (m.in. wspieranie polskiego eksportu oraz polskich inwestycji za granicą, promowanie gospodarki Polski na arenie międzynarodowej, wspieranie napływu innowacyjnych oraz odpowiedzialnych inwestycji zagranicznych).

Należy też zaznaczyć, iż Ministerstwo Gospodarki w 2010 r. wdrażało strategię innowacyjności, która została przyjęta przez Radę Ministrów 4 września 2006 r. „Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007-2013” to dotychczas najważniejszy dokument strategiczny wyznaczający ramy polityki innowacyjnej państwa, zawierający ocenę stanu innowacyjności polskiej gospodarki oraz rekomendujący kierunki w priorytetowych obszarach: kadra dla nowoczesnej gospodarki, badania na rzecz gospodarki, własność intelektualna dla innowacji, kapitał na innowacje, infrastruktura dla innowacji. Realizacja polityki innowacyjnej zapisanej w *Kierunkach* da silny impuls rozwojowy, który przyczyni się do zbudowania w Polsce gospodarki opartej na wiedzy (GOW).

W największym stopniu proponowane kierunki powinny oddziaływać na sektory stanowiące nośniki GOW, którymi są: edukacja, nauka i działalność badawczo-rozwojowa, gałęzie przemysłu tzw. wysokiej techniki, usługi biznesowe związane z GOW oraz sektor usług społeczeństwa informacyjnego. Realizacja *Kierunków* powinna doprowadzić do przekroczenia łącznie 15% poziomu zatrudnienia we wspomnianych sektorach.

Strategiczny cel polityki innowacyjnej zapisany w *Kierunkach zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007-2013* zdefiniowany został jako: wzrost innowacyjności przedsiębiorstw dla utrzymania gospodarki na ścieżce szybkiego rozwoju i dla tworzenia nowych, lepszych miejsc pracy. Z uwagi na poziom rozwoju i strukturę polskiej gospodarki właściwą strategią dochodzenia Polski do GOW jest równoczesna realizacja czterech dróg rozwojowych:

- wykorzystanie nowych technologii dla poniesienia konkurencyjności tradycyjnych sektorów,
- tworzenie nowych firm opartych na innowacyjnych rozwiązaniach oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii oraz metod zarządzania wiedzą,
- stymulowanie rozwoju współpracy pomiędzy firmami oraz firmami i instytucjami otoczenia biznesu w zakresie działalności innowacyjnej,
- motywowanie dużych firm do prowadzenia i wdrażania wyników prac badawczych.

Kierunki działań i obszary interwencji Państwa realizowane są w ramach następujących priorytetów:

1. Kadra dla nowoczesnej gospodarki.
2. Badania na rzecz gospodarki.
3. Własność intelektualna dla innowacji.
4. Kapitał na innowacje.
5. Infrastruktura dla innowacji.

Wdrażanie *Kierunków* jest oparte o system wdrażania programów operacyjnych realizowanych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Kluczowe znaczenie będzie miało wdrożenie działań zaproponowanych w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka, Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki oraz w 16 Regionalnych Programach Operacyjnych. Kierunki działań i obszary, w których sugerowana jest interwencja znajdują również swoje odzwierciedlenie w pracach legislacyjnych Rządu.

Należy również zaznaczyć, iż Ministerstwo Gospodarki przekazało w marcu 2010 r. do konsultacji z innymi resortami, organizacjami pozarządowymi oraz izbami i stowarzyszeniami producentów dokument *Informacja nt. realizacji Inicjatywy rynków wiodących (Lead Market Initiative, LMI)* dotyczący stanu realizacji w zakresie rozwoju tzw. rynków pionierskich, do których należą: bioprodukty, e-zdrowie, odnawialne źródła energii, recykling, włókiennicze wyroby ochronne zrównoważone budownictwo. Dokument ten ma na celu zidentyfikowanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań zaproponowanych przez KE oraz wskazanie inicjatyw prowadzonych przez te podmioty, zarówno na poziomie krajowym jak i międzynarodowym, które wpisują się w cele i działania realizowane w obszarze LMI. Rynki LMI w przyszłości mogą stać się oparciem dla gospodarki europejskiej. Wszystkie te rynki charakteryzują się wysoką innowacyjnością

i specyfiką potrzeb klientów oraz wymogami w zakresie ochrony środowiska. Proponowane inicjatywy to w szczególności działania w obszarze zamówień publicznych, regulacji prawnych, normalizacji oraz certyfikacji. W wyniku odpowiedzi uzyskanych od resortów oraz partnerów społecznych zostanie opracowany dokument syntetyczny wskazujący instytucje odpowiedzialne za realizację działań w ramach LMI, zostaną wskazane inicjatywy wpisujące się w realizację LMI, podejmowane na szczeblu krajowym i międzynarodowym, a także zostaną wskazane te instrumenty, których wykorzystanie najefektywniej przyczynia się do realizacji celów inicjatywy LMI.

Jednocześnie na zlecenie MG firma CASE-Doradcy Sp. z o.o. wykonała w 2009 r. ekspertyzę *Analiza możliwości wdrożenia w Polsce inicjatywy rynków wiodących (lead markets)*. Wg wykonanej ekspertyzy, szansą dla polskiego przemysłu jest przede wszystkim zrównoważone budownictwo, e-zdrowie oraz obszar bio-produktów. Dotyczy to przede wszystkim biotechnologii przemysłowej, oddziałującej na stan całej gospodarki poprzez stworzenie efektywnych procesów technologicznych oraz wytwarzanie innowacyjnych produktów, które mogą bardzo szybko trafić na rynek. Dynamiczny rozwój ww. gałęzi pozwala na utworzenie nowych miejsc pracy w wielu innych sektorach.

W odniesieniu do turystyki znaczenie ma wspieranie odnawialnych źródeł energii, przykładowo panele solarne umożliwiają wykorzystanie energii słonecznej do ogrzewania ciepłej wody użytkowej, pomieszczeń oraz basenów (wykorzystanie kolektorów słonecznych daje możliwość redukcji kosztów poprzez zwiększenie skali produkcji energii i postęp w technologii i marketingu), wykorzystanie odpadów rolnych i leśnych jako surowców energetycznych m.in. w agroturystyce, zrównoważone budownictwo, odpowiadające potrzebom społecznym, przyjazne dla środowiska i efektywne ekonomicznie; wykorzystujące zrównoważone materiały w hotelach, ośrodkach wypoczynkowo-rekreacyjnych itp. Recykling w turystyce może mieć zastosowanie m.in. przy bardziej racjonalnym użytkowaniu jednorazowych produktów turystycznych (papierowe/plastikowe talerzyki, kubeczki itd.) stymulowaniu proekologicznych wzorców konsumpcji.

We wrześniu 2010 r. rozpoczęła się realizacja projektu *Foresight technologiczny przemysłu InSight2030*. Realizacja foresightu technologicznego przemysłu w Polsce wynika z wdrażania założeń *Koncepcji Horyzontalnej Polityki Przemysłowej w Polsce* przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 30 lipca 2007 r. *Koncepcja* przewiduje przygotowanie przez Ministerstwo Gospodarki analiz konkurencyjności sektorów przemysłowych, foresightu technologicznego przemysłu oraz *Strategii Rozwoju Przemysłu* (obecnie: *programu rozwoju przedsiębiorstw*, co wynika z realizacji *Planu uporządkowania strategii rozwoju* przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 27 listopada 2009 r.). Efektem realizacji całości zamówienia będzie opracowanie analizy końcowej nt. kierunków rozwoju technologicznego przemysłu. Foresight technologiczny przemysłu będzie okazją, aby zweryfikować potencjał rozwoju wskazanych sektorów i obszarów przemysłowych, zidentyfikować konkurencyjne obszary przemysłowe oraz kluczowe technologie przyszłości. Podjęcie prac związanych z realizacją projektu wynika także z braku jasno określonych priorytetów w polityce przemysłowej, innowacyjnej oraz naukowej, a także braku wskazania polskich kluczowych technologii. Informacje uzyskane w wyniku foresightu technologicznego będą pomocne dla przedsiębiorców w ich procesach planowania strategicznego poprzez wskazanie głównych trendów i kierunków zmian technologii w perspektywie średnio- i długookresowej, a także dla administracji publicznej przy aktualizowaniu i opracowywaniu dokumentów strategicznych. Ponadto, wyniki foresightu będą szczególnie pomocne dla decydentów podczas podejmowania decyzji w zakresie finansowania obszarów i technologii o najwyższym potencjale społeczno-

ekonomicznym. Informacja nt. takich obszarów i technologii pozwoli zapewnić spójność w podejmowaniu inicjatyw rozwojowych w obszarach nauki i gospodarki.

Obszar 5. Działania na rzecz zapewnienia swobodnego przepływu towarów i swobodnego świadczenia usług poprzez systemy funkcjonujące w ramach Rynku Wewnętrznego UE

Ministerstwo Gospodarki prowadziło w 2010 r. działania na rzecz swobodnego przepływu towarów i swobodnego świadczenia usług poprzez istniejące instrumenty Rynku Wewnętrznego, tj.:

- Punkt Kontaktowy ds. Produktów – w 2010 r. zrealizowano 62 sprawy (udzielanie informacji nt. przepisów technicznych dot. produktów niezharmonizowanych),
- Krajowy Punkt Kontaktowy w ramach system wymiany informacji o przeszkodach w swobodnym przepływie towarów w UE – w 2010 r. 4 sprawy (informacje o nagłych zdarzeniach przekazywane przez państwa członkowskie za pośrednictwem KE),
- SOLVIT - system skutecznego rozwiązywania problemów Rynku Wewnętrznego - Centrum SOLVIT Polska zajmowało się w 2010 r. 404 sprawami, z których ok. 80% zostało zakończonych. Tylko jedna sprawa dotyczyła turystyki bezpośrednio (ograniczeń wprowadzonych przez Włochy wobec instruktorów narciarskich – sprawa nadal otwarta),
- System Wymiany Informacji na Rynku Wewnętrznym IMI (MG jako Koordynator Krajowy i Koordynator modułu usługi). System IMI (system współpracy administracyjnej) aktualnie obejmuje moduł uznawania kwalifikacji (35 zawodów regulowanych, w tym dodany w październiku 2010r. zawód przewodnika turystycznego) oraz wdrożony w 2010 r. moduł usługi (w tym usługi turystyczne),
- Portal Twoja Europa (cyklicznie aktualizowany, zawierający szereg informacji dla przedsiębiorców i obywateli dotyczących przepisów i szans wynikających z członkostwa Polski w UE, dostępny w j. polskim).

Działania MG w powyższym zakresie obejmowały zadania związane z wdrażaniem i funkcjonowaniem ww. systemów (w tym działania szkoleniowe – w szczególności w zakresie systemu SOLVIT i systemu IMI).

Obszar 6. Prowadzenie spraw związanych z realizacją, koordynacją i monitorowaniem programów oraz działań kierowanych bezpośrednio do małych i średnich przedsiębiorców, mających na celu rozwój przedsiębiorczości

Zasadnicze znaczenie dla skuteczności polityki na rzecz rozwoju przedsiębiorczości mają działania podejmowane zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym. Rząd prowadzi przemyślaną i konsekwentną politykę na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, zorientowaną na zapewnienie korzystnych warunków ramowych dla ich rozwoju w zakresie silnego i długotrwałego wzrostu oraz tworzenia nowych i lepszych miejsc pracy.

1. Przegląd OECD dotyczący polityki przedsiębiorczości w Polsce

W 2009 r. na zlecenie Ministerstwa Gospodarki został przeprowadzony *Przegląd polityki dotyczącej rozwoju przedsiębiorczości oraz małych i średnich przedsiębiorstw na poziomie centralnym i regionalnym w Polsce*. Przegląd przeprowadziło Centrum Przedsiębiorczości,

Małych i Średnich Przedsiębiorstw i Rozwoju Lokalnego działające przy Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (*Centre for Entrepreneurship, SMEs and Local Development, OECD*).

Celem przeglądu było dokonanie oceny jakości prowadzonej polityki na rzecz przedsiębiorczości, zbadanie spójności działań prowadzonych na poziomach centralnym i regionalnym oraz wypracowanie rekomendacji służących lepszemu ukierunkowaniu założeń prowadzonej polityki. Studium OECD, poza diagnozą obecnej sytuacji, proponuje także rozwiązania i rekomendacje oraz najlepsze praktyki, które mogą stać się podstawą do wypracowania założeń polityki wobec przedsiębiorstw i rozwoju przedsiębiorczości.

2. Program rozwoju przedsiębiorstw

Realizując jedno z zaleceń zawartych w raporcie OECD, Ministerstwo Gospodarki, w oparciu o wizję działań strategicznych zawartą w *założeniach do Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki*, przystąpiło do prac nad projektem programu wykonawczego do ww. strategii, tj. **programu rozwoju przedsiębiorstw (Program)** na lata 2011-2020.

Strategia wytycza kierunki interwencji, które państwo powinno podjąć na rzecz wspierania konkurencyjności polskich przedsiębiorstw, natomiast Program będzie zawierał konkretną mapę działań i instrumentów w ramach tych kierunków. Głównym celem Programu jest **opracowanie szczegółowej koncepcji systemu wsparcia przedsiębiorstw** w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia ich innowacyjności. Obejmie to aktywne działania finansowe i pozafinansowe na rzecz wzrostu konkurencyjności polskich przedsiębiorstw.

Poza uwzględnieniem kierunków działania, ujętych w *Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki*, Program będzie również odnosił się do zapisów unijnej strategii Europa 2020 oraz będzie stanowił wkład do kształtu przyszłych programów operacyjnych na lata 2014-2020 w obszarze przedsiębiorczości i innowacyjności.

3. Upowszechnianie społecznej odpowiedzialności biznesu

Ministerstwo Gospodarki podejmuje również działania w zakresie upowszechnienia w Polsce idei **społecznej odpowiedzialności biznesu** (ang. corporate social responsibility – CSR). W tym celu powołano Zespół do spraw Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw, którego pracom przewodniczy Minister Gospodarki. Do zadań Zespołu należy przede wszystkim koordynacja działań oraz upowszechnianie dobrych praktyk w obszarze CSR, a także tworzenie warunków lepszej komunikacji oraz dialogu pomiędzy administracją, biznesem, partnerami społecznymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Podejmując dobrowolne zobowiązania na rzecz zrównoważonego rozwoju, firmy mogą wiele zyskać, przede wszystkim w aspekcie zarządzania zasobami ludzkimi oraz w odniesieniu do kształtowania wizerunku firmy. W dłuższej perspektywie korzyści wynikające z dobrej reputacji przedsiębiorstwa przekładają się na wzrost lojalności konsumentów oraz tworzenie nowych grup odbiorców, a tym samym na zwiększoną sprzedaż. Wizerunek wiarygodnego partnera przyczynia się z kolei do nawiązywania nowych kontaktów biznesowych, stwarza dalsze szanse rozwoju i ekspansji w branży. Ponadto, pracownicy zatrudnieni w przedsiębiorstwach stosujących zasady społecznej odpowiedzialności biznesu są bardziej lojalni i zmotywowani.

W maju 2009 r. Ministerstwo Gospodarki podpisało porozumienie o współpracy z Forum Odpowiedzialnego Biznesu, którego celem jest zapewnienie efektywnej współpracy w ramach działań podejmowanych w Polsce w obszarze CSR, ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Minister Gospodarki przewodniczy także kapitule Polskiego

Rejestru Czystszej Produkcji i Odpowiedzialnej Przedsiębiorczości, prowadzonego przez Stowarzyszenie „Polski Ruch Czystszej Produkcji”, a także uczestniczy w realizacji programów „Przedsiębiorstwo Fair Play” oraz „Czysty biznes”, mających na celu promowanie firm, które na co dzień respektują wartości etyczne oraz wprowadzają innowacyjne przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska. Ważnym przykładem działań MG w tym zakresie jest również opracowanie specjalnego podręcznika na temat CSR skierowanego do małych i średnich przedsiębiorstw.

4. Przeciwdziałania upadłości przedsiębiorstw oraz polityk drugiej szansy

W Ministerstwie Gospodarki prowadzone były także prace nad *Kierunkami Działań w ramach Przeciwdziałania Upadłości Przedsiębiorstw oraz Polityki Drugiej Szansy*, stanowiącymi z jednej strony realizację zobowiązań podjętych w ramach przeciwdziałania negatywnym skutkom globalnego kryzysu finansowego w latach 2008–2009, z drugiej natomiast wpisującymi się w zadania o charakterze strategicznym, realizowane w roku 2010, tj.: opracowanie średniookresowej Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki łącznie z Programem Rozwoju Przedsiębiorstw oraz Krajowego Programu Reform na rzecz realizacji unijnej Strategii Europa 2020.

Celem działań podejmowanych w ramach opracowywanych Kierunków jest zwiększenie przeżywalności przedsiębiorstw, zwłaszcza w pierwszym roku działalności; utworzenie warunków do ponownego podejmowania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców, którzy doświadczyli bankructwa oraz usprawnienie procedury upadłościowej i naprawczej biorąc pod uwagę zarówno interesy dłużnika, jak i wierzycieli.

5. Ułatwianie dostępu do finansowania dla MSP

W dniu 3 lutego 2009 r. Rada Ministrów przyjęła dokument „Kierunki rozwoju funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2009 – 2013”. Dokument wskazuje działania organizacyjne i ekonomiczne, które mają służyć rozwojowi funduszy pożyczkowych i poręczeniowych w Polsce do 2013 r.

Celem podejmowanych działań jest dalsza poprawa dostępu, zwłaszcza mikro i małych przedsiębiorstw do zewnętrznych źródeł finansowania za pośrednictwem rozpoznawalnego systemu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, działającego zgodnie z powszechnie obowiązującymi i akceptowanymi standardami. Ujęte w dokumencie zadania mają na celu przede wszystkim systemowe dostosowanie tych instytucji finansowych i świadczonych przez nie usług do zmieniających się i zróżnicowanych, także terytorialnie, potrzeb przedsiębiorców.

Realizacja „Kierunków rozwoju systemu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2009-2013” wraz z działaniami podejmowanymi przez samorządy terytorialne powinna zapewnić efekt synergii i tym samym optymalne wykorzystanie potencjału funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.

Przewiduje się, że w wyniku realizacji kierunków kapitał funduszy pożyczkowych wzrośnie z 888,5 mln zł obecnie do ok. 1 800 mln zł w 2013 r., natomiast funduszy poręczeniowych z 589 mln zł obecnie do ok. 1 000 mln zł przy jednoczesnym wzroście mnożnika kapitałowego z 1 do 3. W roku 2013 udzielonych będzie ponad 40 tys. pożyczek i ok. 11 tys. poręczeń.

Kierunki adresowane są do funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, które otrzymały wsparcie ze środków publicznych. Pozostałe fundusze mogą dobrowolnie uczestniczyć w realizacji programu.

Nadzór nad realizacją działań ujętych w „Kierunkach ...” powierzony został Ministrowi Gospodarki, który prowadzi systematyczny monitoring i ocenia efekty ich wdrażania. Minister właściwy ds. gospodarki w 2009 roku raz na kwartał przedkładał Radzie Ministrów informację o realizacji dokumentu. Zgodnie z ustaleniami sprawozdanie za rok 2009 zostało opracowane i przyjęte przez RM. Projekt sprawozdania za 2010 r. jest w toku przygotowania. Minister Gospodarki monitorując proces wdrażania „Kierunków rozwoju funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2009-2013” (Kierunków), uznał za wskazane dostosowanie treści dokumentu, w szczególności działań ekonomicznych, organizacyjnych i legislacyjnych mających służyć rozwojowi funduszy pożyczkowych i poręczeniowych do aktualnych potrzeb funduszy. Propozycje takie zastały przedłożone do rozpatrzenia przez Komitet Stały Rady Ministrów i po rozpatrzeniu, będą skierowane do decyzji Rady Ministrów.

6. Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej

Ustawa o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej ma na celu stymulację wzrostu innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Ustawa zwiększa możliwości wsparcia przedsięwzięć innowacyjnych środkami prywatnymi. Na przykład kredyt technologiczny udzielany może być firmom przez banki komercyjne, a w jego częściowej spłacie, w postaci premii technologicznej, udział może mieć Bank Gospodarstwa Krajowego.

Projekt nowelizacji ustawy rozpatrywany jest obecnie przez Sejm i przewiduje uproszczenie polegające na wypłaceniu całej premii technologicznej bezpośrednio po zakończeniu realizacji inwestycji technologicznej i zniesienie obowiązku dokumentowania sprzedaży towarów lub usług powstałych w wyniku inwestycji technologicznej.

7. Pilotażowe programy wsparcia finansowane ze środków krajowych

Przedsiębiorcy mogą również korzystać ze wsparcia oferowanego im w ramach programów pilotażowych finansowanych w całości ze środków krajowych (w ramach budżetu Ministra Gospodarki).

Takim programem wdrażanym przez PARP, który cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem przedsiębiorców, jest program „**Bon na innowacje**”. Ma on zachęcać przedsiębiorców do kontaktów ze sferą naukową. Przedsiębiorca może uzyskać wsparcie w wysokości 15 tys. zł. Wsparciem w ramach bonu na innowacje mogą być objęte usługi w zakresie innowacji - dotyczące wdrożenia lub rozwoju produktu lub technologii. W latach 2008-2009 wsparcie uzyskało ponad 500 przedsiębiorców na łączną kwotę ok. 8 mln zł. W 2010 roku wnioski złożyło ponad 800 przedsiębiorców na kwotę ok. 12 mln zł.

8. Wspieranie rozwoju Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości

Działające na uczelniach wyższych inkubatory przedsiębiorczości zapewniają młodym przedsiębiorcom pomoc w zakładaniu własnego biznesu. Do powstawania i rozwoju akademickich inkubatorów przedsiębiorczości przyczyniło się m.in. wsparcie udzielane od 2004 roku przez Ministerstwo Gospodarki.

Od początku realizacji tego przedsięwzięcia podpisanych zostało 78 umów ze szkołami wyższymi (z tego 13 w 2010 roku), a wsparcie w łącznej wysokości ok. 1 mln zł zostało przekazane do ok. 50 inkubatorów. Wsparcie Ministerstwa pomaga wyposażyć inkubatory w niezbędny sprzęt biurowy i komputerowy, rozszerzyć ofertę dla beneficjentów i dotrzeć z nią do szerszego grona potencjalnych odbiorców. Dzięki działalności inkubatorów powstało już wiele nowych firm, które z powodzeniem radzą sobie w rzeczywistości biznesowej.

9. Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (ang. Competitiveness and Innovation Framework Programme - CIP)

Program ma na celu promowanie konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw. Program stworzono przede wszystkim z myślą o małych i średnich przedsiębiorstwach. Jego zadaniem jest wspieranie działalności innowacyjnej (w tym innowacji ekologicznych), zapewnienie lepszego dostępu do środków finansowych oraz świadczenie na poziomie regionalnym usług wsparcia dla biznesu. Program ma zachęcać do szerszego i lepszego wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) oraz wspomagać rozwój społeczeństwa informacyjnego. Promuje on również wykorzystanie energii odnawialnej i efektywność energetyczną. Program będzie realizowany do 2013 roku.

W dniu 31 grudnia 2007 roku uchwałą Rady Ministrów Nr 313/2007 został ustanowiony program wieloletni pod nazwą „Udział Polski w Programie ramowym na rzecz konkurencyjności i innowacji w latach 2008-2013”, którego koordynatorem jest Ministerstwo Gospodarki. Program wieloletni zapewnia m.in. finansowanie działalności krajowych punktów kontaktowych, które mają za zadanie informowanie beneficjentów o przedsięwzięciach podejmowanych w ramach programu CIP oraz o możliwościach korzystania z oferowanych instrumentów, według następującego przyporządkowania:

- Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A. dla programu szczegółowego: „Inteligentna Energia – Program dla Europy”,
- Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN – Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej dla programów szczegółowych: „Program na rzecz przedsiębiorczości i innowacji” (z wyłączeniem instrumentów finansowych dla MSP), „Program na rzecz wspierania polityki w zakresie technologii informacyjnych i komunikacyjnych”,
- Związek Banków Polskich dla instrumentów finansowych dla MSP oferowanych w ramach CIP.

W ramach programu wieloletniego wsparcie finansowe otrzymują również polskie konsorcja, które weszły w skład nowej sieci europejskiej Enterprise Europe Network (EEN) zbudowanej na bazie ośrodków Euro Info oraz Innovation Relay Centre. KE finansuje działalność sieci EEN w maksymalnie 60%, natomiast pozostała część środków pochodzi z budżetów krajowych. W Polsce działa 30 ośrodków sieci EEN zgrupowanych w czterech konsorcjach. Sieć EEN oferuje m.in. profesjonalną pomoc firmom i instytucjom, które szukają za granicą odbiorców dla swoich technologii i know-how lub które poszukują innowacyjnych rozwiązań niedostępnych na lokalnych rynkach. Klienci sieci EEN znajdują partnerów do współpracy technicznej, umów licencyjnych, umów joint-venture, umów produkcyjnych, współpracy techniczno-handlowej lub wspólnych dalszych badań. Dzięki europejskiemu zasięgowi sieci i ścisłej współpracy poszczególnych ośrodków informacja o ofercie lub potrzebach technologicznych dociera do firm w każdej części Europy. Kojarzeniu partnerów służą intranetowa baza ofert i poszukiwań technologii, spotkania grup tematycznych, a także organizowane przy okazji targów i innych wydarzeń branżowych rozmowy brokerskie i misje firm. Klienci sieci EEN mogą liczyć na pomoc organizacyjną, językową i doradczą w kontaktach z zainteresowanymi partnerami.

W 2010 roku kontynuowano realizację programu wieloletniego. Za pośrednictwem PARP, jego realizatora, przekazano środki do krajowych punktów kontaktowych oraz do ośrodków sieci EEN w łącznej wysokości 8,6 mln zł.

W ramach Programu CIP oferowane są również instrumenty finansowe, które służą ułatwieniu MSP dostępu do finansowania w wybranych fazach ich rozwoju: przy zakładaniu przedsiębiorstwa, w fazie startu, ekspansji oraz na etapie transferu przedsiębiorstwa. Skorzystać z nich mogą instytucje finansowe takie jak banki, fundusze podwyższonego ryzyka, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe. Dzięki tym instrumentom instytucje finansowe mogą rozwinąć ofertę dla MSP i zapewnić bardziej atrakcyjne warunki finansowe.

W 2010 roku trzy polskie instytucje – dwa banki i jeden fundusz leasingowy – skorzystały z instrumentów finansowych dostępnych w ramach Programu CIP. Dzięki otrzymanym przez nie poręczeniom Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego, przedsiębiorcy mają ułatwiony dostęp do środków finansowych na rozwijanie działalności.

Obszar 7. Prowadzenie spraw związanych z wdrażaniem instrumentów wspierających inwestycje, w tym bezpośrednio inwestycje zagraniczne

1. Poddziałanie 6.2.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 „Wsparcie dla sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów”

Celem ogólnym projektu systemowego Ministra Gospodarki, realizowanego w ramach Poddziałania 6.2.1 POIG jest wzrost poziomu umiędzynarodowienia polskich firm, poprzez ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do kompleksowych, wysokiej jakości i nieodpłatnych usług informacyjnych w zakresie niezbędnym do planowania, organizowania i realizacji eksportu i/lub inwestycji poza granicami Polski. Cel ten obejmuje także działanie na rzecz zwiększania poziomu inwestycji zagranicznych w Polsce, poprzez ułatwienie dostępu potencjalnym inwestorom zagranicznym do informacji o warunkach podejmowania działalności gospodarczej w Polsce i instrumentach wsparcia rozwoju przedsiębiorczości, w tym zachętach inwestycyjnych. Docelowo projekt będzie realizowany poprzez krajową sieć 16 Centrów Obsługi Inwestorów i Eksporterów (COIE), składającą się z jednostek typu „one-stop-shop”, funkcjonujących w strukturach Urzędów Marszałkowskich (UM), bądź innych jednostek wybranych przez UM do realizacji zadania (zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami prawnymi), które będą odpowiedzialne za realizację projektu na poziomie regionu. Planuje się, że wynikiem realizacji projektu będzie wzrost dostępności do nieodpłatnych usług informacyjnych wspierających eksport i polskie inwestycje za granicą i tym samym obniżenie stopnia rozproszenia informacji o rynkach zagranicznych. Przełoży się to w konsekwencji na wzrost poziomu umiędzynarodowienia działalności gospodarczej przedsiębiorstw i wzrost konkurencyjności ich oferty eksportowo-inwestycyjnej. Przewidziana alokacja na realizację Działania wynosi **17,75 mln Euro**.

W dniu 27 lipca 2009 r. Wicepremier, Minister Gospodarki, Pan Waldemar Pawlak podpisał Decyzję w sprawie przyznania dofinansowania dla projektu systemowego pt.: „Sieć Centrów Obsługi Inwestorów i Eksporterów (COIE)”, realizowanego w ramach Poddziałania 6.2.1 Wsparcie dla sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, co dało początek realizacji projektu.

Prowadzone działania w ramach projektu w efekcie w 2010 r. doprowadziły do zawarcia przez Ministerstwo Gospodarki dziewięciu Porozumień Ramowych i Umów Wykonawczych na utworzenie COIE. Obecnie prowadzimy dalsze działania mające na celu włączenie kolejnych województw do projektu. Aktualny stan i spis województw, które włączyły się w realizację projektu można odnaleźć na stronie portalu informacyjnego MG www.trade.gov.pl (zakładka COIE).

Na dotychczasowym etapie realizacji projektu jednostki wchodzące w skład sieci COIE zostały wzbogacone o materiały informacyjne dotyczące rynków zagranicznych, bazę danych firm działających w województwie oraz bazę danych firm światowych. Ponadto COIE zostały wyposażone w publikacje o dostępnych instrumentach wsparcia przedsiębiorstw, przewodniki po rynkach zagranicznych, oraz publikacje o uwarunkowaniach inwestycyjnych w danym województwie. Eksperti COIE zarówno pro-eksport, jak i pro-biz, wzięli udział w cyklu szkoleń krajowych i zagranicznych, dzięki którym wzbogacili swoje umiejętności w obsłudze inwestorów zagranicznych, jak i krajowych przedsiębiorstw zainteresowanych eksportem. Szkolenia były również bardzo dobrą okazją do poznania *best practices* we wsparciu przedsiębiorstw stosowanych w innych krajach oraz nawiązania współpracy z zagranicznymi instytucjami zajmującymi się promocją handlu. Jednocześnie podjęte zostały kroki w celu standaryzacji pracy oraz promocji sieci COIE. W rezultacie w 2010 r. kształtująca się sieć COIE, która docelowo ma skupić 16 województw, rozpoczęła swoją działalność poprzez wspieranie wszelkich inicjatyw eksportowych zgłaszających się do nich przedsiębiorców.

2. Specjalne strefy ekonomiczne

Instrument **specjalnych stref ekonomicznych** jest jednym z najważniejszych instrumentów finansowego wspierania rozwoju inwestycji bezpośrednich. Przedsiębiorcy lokujący swe inwestycje na terenie SSE mogą korzystać z pomocy publicznej, udzielanej w formie zwolnień z podatku dochodowego, z tytułu kosztów nowej inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy. Wielkość pomocy zależy od maksymalnej intensywności pomocy określonej dla obszaru, na którym realizowana jest inwestycja oraz wielkości kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą.

Według stanu na koniec czerwca 2010 r. liczba zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w strefach wyniosła 1295 i posiadało je 1155 przedsiębiorców. Zainwestowali oni łącznie ponad 70 mld PLN, zapewniając blisko 218 tys. miejsc pracy, z czego około 160 tys. stanowiły nowe miejsca pracy stworzone przez inwestorów po uzyskaniu zezwoleń na działalność w strefie.

Obszar 8. Prowadzenie spraw związanych z wdrażaniem instrumentów polityki eksportowej

1. Działania PO IG 2007-2013

Działanie 6.5 „Promocja polskiej gospodarki”

Działanie 6.5 składa się z dwóch poddziałań:

- 6.5.1 – promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych,
- 6.5.2 – wsparcie udziału przedsiębiorców w programach promocji.

W lipcu 2010 r. Minister Gospodarki podpisał decyzję Nr 3 w sprawie przyznania dofinansowania dla projektu systemowego pt. „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych” realizowanego w ramach poddziałania 6.5.1 Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013. Umożliwiło to uruchomienie realizacji poddziałania 6.5.1.

Celem Działania 6.5 PO IG **Promocja polskiej gospodarki** jest poprawa wizerunku polskiej gospodarki wśród partnerów międzynarodowych, poprawa dostępu do informacji zarówno o Polsce jak i warunkach prowadzenia działalności gospodarczej poza granicami Polski, a także rozwój branż polskiej gospodarki, priorytetowych z punktu widzenia realizacji projektu. Proces tworzenia pozytywnego wizerunku Polski i umacniania pozycji naszego kraju na arenie międzynarodowej realizowany będzie poprzez:

- przeprowadzenie badań wizerunkowych Polski i polskiej gospodarki oraz opracowanie koncepcji wizualizacji programu promocji polskiej gospodarki (opracowanie między innymi kluczowych elementów tożsamości marki, jednolitej identyfikacji wizualnej i werbalnej oraz określenie sposobu komunikacji tej marki) - przetarg na badania wizerunkowe i opracowanie koncepcji ogłoszony został w listopadzie 2010 r., termin składania ofert upłynął 7 stycznia 2011,
- organizację branżowych programów promocji, które przyczynią się do wykreowania kilku polskich specjalności eksportowych (opracowanie koncepcji zawierających różnorodne formy promocji dostosowanych do specyfiki poszczególnych branż) - we wrześniu 2010 r. wybrano 15 branż/grup produktowych/usługowych, które następnie objęte zostaną wsparciem w ramach realizowanego projektu. Projekt zakłada wyłonienie w procedurze przetargowej koncepcji branżowych programów promocji. Koncepcje te określać mają harmonogram przedsięwzięć promujących daną branżę, które będą dostosowane do jej specyfiki oraz zaplanowane do realizacji przez najbliższe kilka lat. Wyłonione koncepcje branżowych programów promocji stanowiąc będą podstawę do udzielania przedsiębiorcom w ramach poddziałania 6.5.2 pomocy finansowej na ich udział w przedsięwzięciach promujących, zaplanowanych w branżowych programach promocji. Ponadto, w ramach poddziałania 6.5.1 PO IG przewidziano także pomoc finansową, która przeznaczona będzie na działania promujące dotyczące branży jako całości. Wsparcie to przeznaczone będzie na realizację rozwiązań wypracowanych w ramach branżowych programów promocji. Ten komponent został zaprojektowany, w taki sposób aby efekt podejmowanych działań promocyjnych oddziaływał na wszystkich przedsiębiorców, także tych nie uczestniczących w branżowych programach promocji,
- udział w kluczowych wydarzeniach promocyjnych na świecie (organizacja w ramach tego komponentu różnego rodzaju przedsięwzięć promocyjnych); w ramach projektu możliwe będzie dofinansowanie udziału przedsiębiorstw w programach promocji o charakterze ogólnym w dużych imprezach promocyjnych, innych niż te, na których promowane będą programy branżowe (np. wystawy światowe Expo) - w lipcu 2010 r., przy udziale organizacji przedsiębiorców i eksporterów, przygotowano listę targów i misji do objęcia wsparciem w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013 (PO IG) i ogłoszono konkursy na organizatora tych wydarzeń promocyjnych. Rozstrzygnięcie konkursu na organizację imprez promocyjnych w roku 2010 nastąpiło w sierpniu. W grudniu nastąpiło rozstrzygnięcie konkursów na przedsięwzięcia promocyjne przewidziane do realizacji w 2011 roku. Lista przedsięwzięć jest poszerzana i aktualizowana na bieżąco,
- organizację systemu usług doradczych dla przedsiębiorców oraz instytucji współpracujących; planuje się zlecenie przygotowywania i zakup opracowań, analiz, badań, opinii prawnych, ekspertyz rynkowych oraz specjalistycznych opracowań sektorowych, - w IV kw. 2010 zatrudniono w wybranych Wydziałach Promocji Handlu i Inwestycji dodatkowych ekspertów do zasilania w informację Portalu Promocji Eksportu,
- rozbudowę interaktywnego Portalu Promocji Eksportu, który skupiać będzie usługi dotyczące promocji eksportu i nawiązywania kontaktów biznesowych z kontrahentami zagranicznymi. Projekt przewiduje również utworzenie portalu integrującego zasoby internetu o tematyce gospodarczej dotyczącej Polski jak i rynków zagranicznych. Portal będzie konsolidować zasoby portali obecnie funkcjonujących na stronach

www.eksporter.gov.pl oraz www.trade.gov.pl i jako jeden będzie pełnił funkcje platformy do nawiązywania kontaktów biznesowych z kontrahentami zagranicznymi, a także bazy umożliwiającej składanie ofert kupna i sprzedaży,

- przeprowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnych w mediach zagranicznych, których celem będzie kreowanie nowego wizerunku polskiej gospodarki, w tym polskich specjalności eksportowych, w oparciu o opracowaną koncepcję programu promocji jak również atrybuty marki Polska prowadzona będzie na szeroką skalę kampania informacyjno-promocyjna w kraju oraz w mediach zagranicznych ukazująca Polskę jako kraj nowoczesny, atrakcyjny turystycznie oraz wiarygodny partner gospodarczy i dogodne miejsce do lokowania inwestycji.

Przewidziana alokacja na realizację Działania 6.5 PO IG wynosi 78,04 mln Euro, w rozbiciu na poszczególne poddziałania:

- 6.5.1 – promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych, budżet 198.507.840,00 zł,
- 6.5.2 – wsparcie udziału przedsiębiorców w programach promocji, budżet 167.968.000,00 zł.

2. Instrumenty wspierania eksportu finansowane z Budżetu Państwa

Udzielanie pomocy publicznej dla polskich przedsiębiorców, przeznaczonej na refundację części kosztów realizowanych przez firmy. Działanie na rzecz promocji i wspierania eksportu ich produktów i usług odbywa się wyłącznie w ramach kilku instrumentów wspierania eksportu. Należą do nich:

Dofinansowanie branżowych projektów promocyjnych

Zasady i tryb dofinansowania udziału przedsiębiorców w branżowych projektach promocyjnych reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis na realizację branżowych projektów promocyjnych w zakresie eksportu lub sprzedaży na Jednolitym Rynku Europejskim (Dz. U. Nr 211, poz. 1542 z późn. zmianami).

Celem tego programu jest promocja produktów i grup towarowych o wysokim potencjale eksportowym. Ministerstwo finansowo wspiera projekty typu promocyjnego, realizowane przez grupę minimum 4 polskich przedsiębiorców reprezentujących pokrewne branże lub grupy towarowe. Limit dofinansowania dla jednego przedsiębiorcy w ramach projektu wynosi max. 8 tys. zł.

Dofinansowanie kosztów uzyskania certyfikatów eksportowych

Podstawą prawną dla udzielania pomocy publicznej na dofinansowanie kosztów uzyskania certyfikatów eksportowych jest *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis na uzyskanie certyfikatu wyrobu wymaganego na rynkach zagranicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 1522 z późn. zmianami)*.

W ramach programu dotacji dla przedsiębiorców na dofinansowanie kosztów uzyskania certyfikatu wyrobu istnieje możliwość uzyskania dofinansowania do 50 % kosztów usług doradczych związanych z uzyskaniem lub kosztów uzyskania certyfikatów oraz świadectw i atestów wymaganych na rynkach zagranicznych. Roczny limit dla jednego przedsiębiorcy wynosi 50 tys. zł. Dofinansowywanie kosztów organizacji konferencji, seminariów i innych imprez promocyjnych

Zasady i tryb uzyskania pomocy publicznej na realizację tego typu przedsięwzięć promocyjnych reguluje *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 października 2007 r.*

w sprawie udzielania pomocy de minimis na realizację niektórych przedsięwzięć w zakresie promocji i wspierania eksportu lub sprzedaży na Jednolitym Rynku Europejskim (Dz.U. Nr 211, poz.1544 z późn. zmianami).

Pomoc może zostać udzielona na pokrycie m.in. kosztów wynajęcia sali, obsługę techniczną, tłumaczenia oraz druk materiałów informacyjnych i nie może przekroczyć 50% kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą.

Dofinansowanie publikacji wydawnictw i materiałów promocyjnych

Zasady i tryb uzyskania pomocy publicznej na realizację przedsięwzięć wydawniczych reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis na realizację przedsięwzięć wydawniczych promujących eksport lub sprzedaż na Jednolitym Rynku Europejskim (Dz. U. Nr 211, poz. 1543 z późn. zmianami).

W ramach programu pomoc jest udzielana na pokrycie kosztów zbiorowych publikacji promujących eksport. Dofinansowanie obejmuje m.in. koszty papieru, druku, składu, tłoczenia płyt oraz naświetlania i nie może przekroczyć 50% kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą.

Powyższe 4 instrumenty cieszą się dużym zainteresowaniem przedsiębiorców, corocznie podpisuje się po ok. 400 umów na realizację różnych przedsięwzięć promocyjnych. W 2010 roku już w maju zaszła konieczność wstrzymania naboru wniosków w związku z wyczerpaniem środków, mimo preferencji w wykorzystaniu części w/w narzędzi na rynku chińskim, dla uzyskania efektu synergii z prowadzoną akcją promocji gospodarczej podczas wystawy EXPO 2010 w Szanghaju. Po uzyskaniu dodatkowych środków z przesunięcia ich z innych, niewydatkowanych pozycji, w październiku wznowiono przyjmowanie wniosków.

Ministerstwo Gospodarki podejmuje działania w kierunku nowelizacji rozporządzeń, wychodząc naprzeciw postulatam przedsiębiorców wnioskujących o uproszczenie zasad ubiegania się o dotacje, a także ze względu na konieczność dostosowania przepisów rozporządzeń do aktualnych warunków gospodarczych. Ostatnia nowelizacja została zapoczątkowana w lipcu 2010 r., projekty nowelizacji rozporządzeń zostały w listopadzie zaakceptowane przez KSE oraz w grudniu przez Komisję Prawniczą.

Obszar 9. Prowadzenie spraw związanych ze współpracą transgraniczną

Przedstawiciele Ministerstwa Gospodarki uczestniczyli w 2010 r. w pracach grup roboczych Międzyrządowych Komisji ds. Współpracy Przygranicznej z Czechami, Słowacją i Niemcami. Obok tematów czysto gospodarczych podejmowane inicjatywy dotyczyły także ułatwień w komunikacji transgranicznej, działań na rzecz wspierania przedsiębiorczości w regionach przygranicznych, poszerzenia dostępności informacji o prowadzeniu działalności gospodarczej w sektorze firm małych średnich, mając niebagatelny wpływ na rozwój ruchu turystycznego i swobodnego świadczenia usług w regionach przygranicznych.

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego

1. Wykonywanie i koordynacja realizacji zadań w zakresie ochrony zabytków

Całokształt działań w zakresie opieki i ochrony nad zabytkami w 2010 roku, tak jak w latach poprzednich, koordynował Generalny Konserwator Zabytków – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Działa on w oparciu o specjalistów zatrudnionych w urzędach wojewódzkich (biura wojewódzkich konserwatorów zabytków),

a także utworzony z dniem 1 stycznia 2011 roku na bazie Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków - Instytut Dziedzictwa Narodowego z jego agendami terenowymi. Z dniem 1 marca 2011 zostanie dodatkowo powołany Instytut Muzealnictwa, który również przejmie część zadań będących w gestii Generalnego Konserwatora Zabytków. Zadania specjalistyczne dotyczące ich własnych obiektów realizują także dyrektorzy wybranych muzeów, jak np. Zamek Królewski na Wawelu, Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu czy Muzeum Zamkowe w Malborku. Zadania realizowane są w oparciu o środki z budżetu państwa, przydzielane w ramach Programów MKiDN, a także budżety wojewodów oraz jednostek samorządu terytorialnego. Wysokość środków określona jest każdorazowo przez budżet państwa. Podstawowe cele na które przeznaczane są te środki to: ochrona i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, konserwacja i rewaloryzacja zabytków oraz udostępnianie zabytków na cele publiczne. Zagadnienia związane z ochroną zabytków – w tym: cele i kierunki działań w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposób finansowania planowanych działań oraz harmonogram ich realizacji zostaną określone w przygotowywanym przez MKiDN „Krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2010 roku przygotowało kolejne projekty regulacji prawnych, które mają usprawnić system opieki nad zabytkami. Dotyczą one m.in. zapewnienia skutecznej ochrony zabytkom ujętym w ewidencji i nie wpisanym do rejestru zabytków, a także liberalizacji przepisów dotyczących wywozu zabytków za granicę, w celu ułatwienia ich promocji.

2. Podejmowanie i wspieranie działań na rzecz promocji kultury polskiej za granicą

W Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego promocja kultury polskiej poza granicami kraju pozostaje w kompetencjach Departamentu Współpracy z Zagranicą (DWZ). Głównymi zadaniami DWZ są: koordynowanie całokształtu współpracy międzynarodowej w obszarze promowania kultury polskiej na arenie międzynarodowej oraz promowanie Polski przez kulturę, a także zapewnienie trwałej i znaczącej obecności kultury polskiej w procesach integracji europejskiej i dialogu międzynarodowego prowadzonego zarówno w ramach Unii Europejskiej jak i na płaszczyźnie Unia Europejska – Kraje Trzecie. Struktura Departamentu przewiduje podział na dwa wydziały: Wydział Współpracy Dwustronnej oraz Wydział Europejski.

W zakresie kompetencji Departamentu WZ znajduje się również nadzór nad instytucjami bezpośrednio podległymi Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego: Instytutem Adama Mickiewicza (IAM), Międzynarodowym Centrum Kultury. Od czerwca 2010 r. DWZ koordynuje prace związane z ukonstytuowaniem Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia.

Działania w roku 2010:

- Najważniejszym projektem realizowanym w 2010 roku były międzynarodowe obchody **Roku Chopina**.

W ramach organizacji obchodów Roku Chopinowskiego utworzono 49 Komitetów Honorowych w 44 krajach Europy, Azji, Ameryki Północnej i Południowej. Zorganizowano ponad 2200 przedsięwzięć w kraju oraz 4500 za granicą (zarejestrowane na portalu chopin2010.pl) Najważniejszymi cyklami koncertowymi za granicą były: Asia-Pacific Chopin Competition, Chopin 12 (cykl 12 koncertów w Pałacu Sztuki w Pekinie), Chopin na Expo 2010 w Szanghaju, Festiwal młodych pianistów w Tomsku, Folle Journée – wokół Fryderyka Chopina, Festiwal Fryderyk Chopin w Paryżu, Schleswig-Holstein Musik Festival - „Polen im Plus” 51. Festiwal

Chopinowski w Mariańskich Łazienkach, Chopin w Czarnej Afryce (Nairobi, Mombasa), Międzynarodowy Konkurs Chopinowski Zatoki Perskiej.

Dokonano również odsłoneń kilku pomników Chopina (Orange garden w Hanoi, Dichter Park w Monachium, Schweitzer Park w Wiedniu oraz w Hawanie), jego popiersi (m. in. Dublin, Zagrzeb, Belgrad, Amman, Bagdad, Londyn, Nohant Vic., Skopje, Caracas, New Dehli, Tumsk, Istambuł, Teheran i Ankara) oraz tablic pamiątkowych (Palma de Mallorca, Barcelona, Paryż, Skopje).

W ramach obchodów Instytut Adama Mickiewicza utworzył też **Biuro Prasowe Chopin 2010**, które zajęło się obsługą mediów z całego świata w kontekście Roku Chopin 2010 oraz kompleksową oprawą medialną XVI Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina. Celem działalności biura było wykorzystanie popularności Fryderyka Chopina na świecie do poprawy wizerunku Polski oraz stworzenia sieci kontaktów, które zostaną wykorzystane w kolejnych latach, ze szczególnym naciskiem na okres przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej. Efektami projektu na przyszłość są: zmiana wizerunku Polski na świecie, zbudowanie unikalnej sieci kontaktów. W ramach Roku Chopina zorganizowano też liczne wizyty studyjne dla dziennikarzy. Bezpośrednimi efektami pracy biura była współpraca z ponad 300 dziennikarzami i 2000 publikacji, w tym sporej części z zagranicy.

- Koordynowany przez Instytut Adama Mickiewicza **Rok Polski w Wielkiej Brytanii 2009/2010** organizowany pod hasłem **POLSKA! YEAR** rozpoczęty wiosną 2009 r. i kontynuowany w 2010 r. był wspólną inicjatywą polskiego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Celem Roku było zbliżenie społeczeństw Polski i Wielkiej Brytanii przez wzmocnienie związków kulturalnych, nawiązanie trwałych kontaktów między polskimi i brytyjskimi instytucjami artystycznymi, twórcami i animatorami kultury. Program **POLSKA! YEAR** tworzyły wydarzenia kulturalne przygotowane w ścisłej współpracy z partnerami brytyjskimi. Był efektem wizyt ponad 220 kuratorów, managerów kultury, artystów i dziennikarzy, którzy w ciągu półtora roku przygotowań odwiedzili Polskę. Od stycznia do końca czerwca 2010 r. odbyło się: 17 wystaw, 23 projekty muzyczne, 5 festiwali, 2 projekty teatralne i 13 projektów interdyscyplinarnych oraz 5 konferencji poświęconych polskiej sztuce, muzyce, filmowi, historii, teatrowi i literaturze.

Culture.pl – to realizowany przez IAM największy i najczęściej odwiedzany wielojęzyczny portal dedykowany kulturze polskiej z funkcjami społecznościowymi. Stan zasobów publicznych portalu culture.pl na koniec 2010 roku był następujący: - ok. 20 100 artykułów (ok. 53 000 stron tekstu), ponad 330 galerii fotografii oraz multimedia czyli ok. 21 800 ilustracji, 134 filmy wideo, 42 pliki audio w wersji PL. W roku 2010 portal odwiedzało średnio 13 500 użytkowników dziennie. W ramach rozszerzenia ofert został utworzony portal **KulturaVIVA** przeznaczony dla osób w wieku 50+ oraz podjęto prace przygotowawcze do uruchomienia **Culture for kids** części portalu culture.pl kierowanego do najmłodszych.

- Inne działania statutowe **Instytutu Adama Mickiewicza**, który wspiera udział polskich artystów w międzynarodowych przedsięwzięciach, to liczne projekty w obszarze filmu, sztuk wizualnych, muzyki, teatru i innych dziedzin. Wymieniając najważniejsze należy wspomnieć m.in.: 5. edycję festiwalu filmPOLSKA w Berlinie, I Festiwal Kina Polskiego w Madrycie, V Dni Filmu Polskiego na Ukrainie, V Tydzień Kultury Polskiej w Belfaście, konferencję i przegląd filmów "New Polish Cinema: Communism Reconsidered" w USA, wystawę "Young Creative Poland" w ramach La

Triennale di Milano, wystawę "Od idei do projektu, od projektu do produktu" w ramach: DMY - International Design Festival Berlin oraz w ramach Biennale Internationale Design 2010 w Saint-Etienne, "Nie-pokój" w ramach Volta6 Art Basel w Szwajcarii, "The Living Currency" w ramach 6. Berlin Biennale, "The Spirit of Poland" w ramach Tokyo Design Week 2010, "Building Memory" w ramach VideoZone 5. The Fifth International Video Art Biennial in Israel, „Wyjście awaryjne” w ramach Biennale Architektury w Wenecji, koncerty Audiofeeling Pawła Kaczmarczyka w Rosji, wystawa „Pasażerka” poświęcona Weinbergowi w Bregenz, prezentacja spektaklu *Stolik* grupy Karbido na Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym FADJR w Teheranie czy też prezentacja spektaklu TR Warszawa *Między Nami Dobrze Jest* w reż. Grzegorza Jarzyny na Międzynarodowej edycji Złotej Maski – Maska Plus w Moskwie. Kolejne projekty to prezentacja spektaklu ERA SCHAEFFERA” na Edinburgh Fringe Festival, spektaklu Krystiana Lupy *Persona. Marilyn* w Baltic House w ramach międzynarodowego festiwalu Baltic House w Petersburgu oraz Dni Polskiej Kultury w Jekaterinburgu.

IAM organizuje również liczne wizyty studyjne dla kuratorów i dyrektorów wiodących instytucji kultury za granicą. Goście uczestniczyli m.in. w festiwalach: 50. Krakowski Festiwal Filmowy, 35 Festiwal Polskich Filmów Fabularnych, Festiwal Boska Komedia, Festiwal Ciało/Umysł, Festiwalu Tauron Nowa Muzyka, Łódź Design Days i innych.

IAM realizuje także program "Blżej Polski" którego celem jest zapewnienie dostępu do polskiej prasy i literatury zagranicznym ośrodkom i osobom promującym polską kulturę, którym program daje wsparcie w ich codziennej pracy.

- W roku 2010 **Międzynarodowe Centrum Kultury (MCK)**, instytucja kultury specjalizująca się w realizacji projektów ukierunkowanych na edukację, dokumentację i zarządzanie w obszarze dziedzictwa kulturowego Europy Środkowej, realizowało liczne projekty. Do najważniejszych ekspozycji czasowych bez wątpienia należała wystawa „Dom miłośnika sztuki. Kultura artystyczna Czech i Moraw 1870-1930”. Ponadto Galeria MCK przygotowała wystawy: „Andreas Feininger. Nowy Jork, lata czterdzieste” oraz „Grupa Bloomsbury. Brytyjska bohema kręgu Virginii Woolf”. Prezentacjom towarzyszyły liczne imprezy uzupełniające czyli pokazy filmowe, spotkania dla młodzieży, wieczory literackie i inne. Kolejnym aktywnym polem działania MCK jest działalność wydawnicza. Nową inicjatywą MCK jest międzynarodowy (polsko-angielski) kwartalnik „Herito. Dziedzictwo, kultura, współczesność”, pomyślany jako forum wymiany idei i doświadczeń w zakresie szeroko rozumianego dziedzictwa kulturalnego Europy Środkowej. Centrum kieruje też pracami Grupy Roboczej ds. Dziedzictwa Kultury w krajach V4. Zasadniczym celem grupy roboczej jest identyfikacja oraz analiza szans i zagrożeń dla dziedzictwa kulturowego związanych z przemianami społecznymi zachodzącymi w regionie. W tym obszarze zrealizowano 2 działania: kurs letni *Management of UNESCO World Heritage Cultural Sites in Visegrad Countries* oraz konferencję PROTECTING AND SAFEGUARDING CULTURAL HERITAGE. The systems of management of the cultural heritage in the Visegrad countries. W roku 2010 MCK rozpoczęło przygotowania do realizacji wieloletniego projektu badawczo-kulturalnego „Mit Galicji”, który we współpracy z austriackimi i ukraińskimi partnerami będzie realizowany do 2014 roku, czyli do okrągłej rocznicy wybuchu I wojny światowej. Uwieńczeniem projektu będzie multimedialna wystawa pokazywana w Krakowie, Lwowie oraz Wiedniu. W listopadzie 2010 odbyło się spotkanie powołanej w tym celu

grupy roboczej opracowującej merytoryczny kształt projektu. MCK koordynowało również działania w ramach Eurośródziemnomorskiej Fundacji Dialogu Kultur im. Anny Lindh. W 2010 MCK zrealizowało pilotaż i 2 edycje programu stypendialnego THESAURUS POLONIAE (13 stypendystów) skierowanego do badaczy zagranicznych zainteresowanych polską historią i kulturą. MCK zorganizowało dwa seminaria dla: grupy japońskich badaczy nt. dziedzictwa Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz dla grupy hinduskich konserwatorów zabytków poświęcone polskim doświadczeniom w tym zakresie.

- W ramach wieloletniego programu przygotowań do sprawowania **Przewodnictwa w Radzie UE ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu**, resort kultury przygotowuje się do sprawowania swojej funkcji. MKIDN jest odpowiedzialny za sprawowanie Przewodnictwa w Radzie UE ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu oraz organach przygotowawczych Rady, tj. Komitecie ds. Kultury i Grupie Roboczej ds. Audiowizualnych, a także Grupie Roboczej ds. Własności Intelektualnej, wchodzącej w skład Rady ds. Konkurencyjności, której obradom przewodzi Minister Gospodarki. Drugim komponentem przygotowań jest **Program kulturalny polskiej Prezydencji**, który ma za zadanie kształtować obraz Polski jako państwa nowoczesnego, dynamicznego, posiadającego własne tradycje i historię. Obserwacje doświadczeń dotychczasowych prezydencji wskazują, iż program kulturalny stanowi wizytówkę państwa, jest narzędziem jego promocji zarówno w Unii Europejskiej, jak i w świecie, jest również narzędziem promocji idei integracji europejskiej wśród obywateli państwa sprawującego Prezydencję. Program Kulturalny Polskiej Prezydencji zakłada realizację projektów w Polsce oraz w 10 wskazanych stolicach: Bruksela, Paryż, Londyn, Berlin i Madryt, Moskwa, Kijów, Mińsk oraz Pekin i Tokio. W ramach przygotowań w 2010 roku trwały prace nad realizacją:
 - **5 kluczowych wydarzeń flagowych za granicą**, przygotowywanych specjalnie na potrzeby Prezydencji (Karol Szymanowski, Rok Czesława Miłosza, Biuro Podróży - spektakl wg opowiadań Stanisława Lema, Przewodnik do Polaków oraz projekt multimedialny I culture),
 - **Europejskiego Kongresu Kultury we Wrocławiu** wraz z festiwalem społeczno-kulturalnym towarzyszącym kongresowi.
 - oraz **przekazaniem przewodnictwa**.
- Najważniejszym wydarzeniem w Niemczech w ramach programu kulturalnego towarzyszącemu Polskiej Prezydencji jest **wystawa „Polska-Niemcy. 1000 lat”** (Berlin 2011, Polska 2012). W ramach przygotowań do projektu, którego kuratorem jest p. Anda Rottenberg, a organizatorami Zamek Królewski w Warszawie oraz Martin Gropius-Bau w Berlinie, realizowane są prace nad zebraniem od ekspozycji najważniejszych eksponatów ze zbiorów muzeów, bibliotek i archiwów polskich i niemieckich. (Wystawa jest projektowana jako najszerza z dotychczasowych prezentacji wzajemnych relacji między obydwoma krajami). Podjęto też pierwsze środki w celu przygotowania tej wystawy do prezentacji w Polsce.
- **Europejska Stolica Kultury**

Głównym założeniem projektu, który wynika z zobowiązań Polski w ramach członkostwa w UE, jest wyłonienie w procedurze selekcyjnej jednego polskiego miasta, które zostanie nominowane do tytułu „Europejskiej Stolicy Kultury 2016”. Projekt niesie z sobą bardzo duży potencjał promocyjny, również w kontekście międzynarodowym. Zadaniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego jest

promocja udziału w konkursie oraz zapewnienie realizacji jego dwóch głównych etapów.

W odpowiedzi na ogłoszenie Ministra KiDN do konkursu zgłosiło się 11 miast: Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Lublin, Łódź, Poznań, Toruń, Szczecin, Warszawa, Wrocław.

W dniach 12-13 października 2010 r. w Warszawie wnioski i prezentacje miast oceniała Komisja Selekcyjna złożona z 13 niezależnych ekspertów: Joanna Kiliszek, Zastępca Dyrektora Instytutu Adama Mickiewicza, Prof. Tadeusz Kowalski, Dyrektor Filмотeki Narodowej, Michał Merczyński, Dyrektor Narodowego Instytutu Audiowizualnego, Prof. Jacek Purchla, Dyrektor Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie, Dr Monikę Smoleń, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Tadeusz Zielniewicz, Dyrektor Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie oraz Robert Scott i Manfred Gaulhofer (przedstawiciele Komisji Europejskiej), Andres Wiesand i Danuta Glondys (przedstawiciele Parlamentu Europejskiego), Erna Hennicot-Schoepges i Constantin Chiriaca (przedstawiciel Komitetu Regionów) oraz Elisabeth Vitouch (reprezentant Rady UE).

W wyniku pierwszego etapu do dalszej części konkursu zostały zakwalifikowane następujące miasta: Gdańsk, Katowice, Lublin, Warszawa, Wrocław.

Dalszy kalendarz konkursu przewiduje:

13-18. VI. 2011r. - wizyty studyjne przedstawicieli Komisji Selekcyjnej w miastach

20-21. VI. 2011r. - selekcja końcowa; nominacja zwycięskiego miasta

Maj 2012 r. - oficjalna nominacja miasta przez Radę Ministrów ds. Kultury UE

Jesień 2015 r. - przyznanie miastu nagrody im. M. Mercouri

2016 r. - realizacja obchodów przez zwycięskie miasto.

- W dniach 8-10 września w Poznaniu zorganizowano „**4. Spotkanie Ministrów Kultury Azji i Europy**” państw ASEM, pierwsze spotkanie platformy na poziomie ministrów organizowane w Polsce. Przy jednym stole usiadło ponad 150 reprezentantów z 36 krajów, aby rozmawiać o szansach, zagrożeniach oraz możliwościach współpracy w kwestiach ochrony dziedzictwa kulturowego. Mottem przewodnim spotkania było: „Dziedzictwo wobec wyzwań współczesności”, gdyż dziedzictwo jest bowiem jednym z fundamentów tworzących tożsamość narodów oraz przesłanki dla zachowania bogactwa i różnorodności kulturowej. Trzydniowe obrady rozpoczęła narada ekspertów (Senior Officials Meeting) w ramach 4 sesji warsztatowych poświęconych: budowaniu społecznej świadomości na temat wagi dziedzictwa, miejscu dialogu międzykulturowego w politykach związanych z dziedzictwem oraz dwóm niezwykle istotnym zagadnieniom dotyczącym ochrony dziedzictwa kulturowego: zrównoważonemu zarządzaniu miastami historycznymi i ratowaniu dóbr kultury w czasie naturalnych katastrof i konfliktów zbrojnych. Konkluzje z warsztatów znalazły odzwierciedlenie w Oświadczeniu Przewodniczącego „Chairman’s statement”. ASEM to nieformalny proces dialogu i współpracy pomiędzy państwami Unii Europejskiej a Azją Wschodnią, Południową i Południowo-Wschodnią, zainicjowany w 1996 roku w Bangkoku. W środowisku polityk kulturalnych Azji i Europy spotkanie ogłoszono wielkim sukcesem. W organizowanym w Poznaniu spotkaniu wzięła udział rekordowa liczba uczestników, spośród których aż 20 z 36 delegacji krajów reprezentowanych było w randze ministra lub wiceministra. Sukces spotkania ministrów kultury wzmacnia fakt, że niespełna miesiąc po poznańskim wydarzeniu miał miejsce 8. Szczyt ASEM w Brukseli z

przywódcami państw. Spotkaniu Ministrów towarzyszyły też wydarzenia kulturalne m.in. koncert Jana A.P. Kaczmarka, improwizacja taneczna w choreografii Michaela Schumachera, koncert Orkiestry Filharmonii Poznańskiej, spektakl Carmen Funebre Teatru Biuro Podróży oraz inauguracja Mediations Biennale z prezentacją różnych form współczesnej sztuki azjatyckiej i europejskiej.

- **Program polsko-ukraińskich działań kulturalnych towarzyszących EURO 2012.** Geneza programu sięga jesieni 2008 roku, kiedy to podpisane zostały dwa dokumenty, budujące podstawy prawne dla tych działań: List Intencyjny w sprawie współpracy w przygotowaniach oprawy kulturalno-turystycznej finałów EURO 2012 pomiędzy Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP a Ministerstwem Kultury i Turystyki Ukrainy oraz Umowa pomiędzy Rządem RP a Gabinetem Ministrów Ukrainy o współpracy w dziedzinie informacji. Ze strony polskiej na dokumencie podpis złożył Bogdan Zdrojewski, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, ze strony ukraińskiej – Anatolij Murachowskyj, Wiceprzewodniczący Państwowego Komitetu Telewizji i Radiofonii Ukrainy. W roku 2010 kontynuowano przygotowania do głównego projektu: „**Europejski Stadion Kultury**”, którego podstawowym zamierzeniem jest inauguracja „Europejskiego Miasteczka Młodych – Rzeszów 2011”. Rzeszów, miasto nie objęte organizacją meczów Euro, jest predestynowane do tego wydarzenia z uwagi na lokalizację i wieloletnią współpracę ze Lwowem, ukraińskiego miasta gospodarza UEFA 2012. Celem przyświecającym temu przedsięwzięciu jest zintegrowanie polskiej i ukraińskiej młodzieży podczas spotkań o wymiarze kulturalnym, organizowanych w związku z przygotowaniem do Mistrzostw Europy w piłce nożnej przez Polskę i Ukrainę w 2012 roku. W przygotowaniu są: koncerty, spektakle, wystawy, spotkania, prezentacja wspólnego polsko-ukraińskiego dziedzictwa kulturowego oraz promocja Polski i Ukrainy. W konsekwencji realizacji działań przygotowawczych w styczniu 2011 r. została podpisana umowa pomiędzy MKiDN a Prezydentem Rzeszowa o współpracy przy realizacji tego projektu.
- W pracach DWZ istotnym obszarem działalności jest **Partnerstwo Wschodnie**, co przejawia się licznymi aktywnościami przy rozwijaniu wymiaru kulturalno-społecznego europejskiej inicjatywy. W 2010 r. przedstawiciel MKiDN uczestniczył w pracach IV Platformy Partnerstwa Wschodniego ds. kontaktów międzyludzkich, której MKiDN współprzewodniczy wraz z Ministerstwem Edukacji Narodowej w Polsce: odbyły się 2 spotkania, w maju oraz październiku. W kwietniu 2010 r. Przedstawiciel MKiDN uczestniczył w polsko-niemieckich konsultacjach międzyrządowych ws. PW w niemieckim Ministerstwie Spraw Zagranicznych, wynikiem czego był polsko-niemiecki non-paper ws. przyszłych działań IV Platformy. Polska przyłączyła się także do projektu „Inicjatywa Dziedzictwa Kulturowego” zaproponowanego przez Litwę. W październiku 2010 r. odbyła się II edycja dorocznej konferencji „GoEast!” poświęconej w całości kwestiom kultury oraz społeczeństwa obywatelskiego. Organizatorem konferencji był Punkt Kontaktowy ds. Kultury działający przy Instytucie Adama Mickiewicza. Temat Partnerstwa Wschodniego w kulturze został również uznany za jeden z tematów priorytetowych polskiego Przewodnictwa w Radzie UE (w grupie roboczej: Komitet ds. Kultury). Z tego też względu DWZ rozpoczęło w roku 2010 przygotowania do organizacji konferencji „Wschodni Wymiar Mobilności”, która odbędzie się w dn. 6-7 lipca 2011 r. w Warszawie.
- **Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia.** Utworzenie Centrum jest wynikiem uzgodnień powziętych przez premierów Polski i Rosji podczas spotkań w

Sopocie 1 września 2009 r. i w Smoleńsku 7 kwietnia 2010 r. Centrum po stronie polskiej będzie utworzone jako państwowa osoba prawna, której celem jest inicjowanie, wspieranie i stymulowanie działań podejmowanych w RP i FR na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich, natomiast idea Centrum związana jest z rekomendacją z 22 czerwca 2009 r. współprzewodniczących Polsko-Rosyjskiej Grupy ds. Trudnych: prof. Adama Rotfelda i prof. Anatolija Torkunowa. DWZ wraz z Pełnomocnikiem Ministra KiDN ds. tworzenia Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia pracuje nad przyjęciem przez Sejm i Senat Ustawy o Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia.

- W ramach Programu Ministra „**Kultura Polska a granicą**”, edycja na rok 2010, 40 projektów realizowanych za granicą otrzymało wsparcie z budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

3. Realizacja i koordynacja resortowych i międzyresortowych programów edukacji kulturalnej, w tym edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży i działań mających na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu kulturalnym.

W roku 2010 zadania określone w „Kierunkach rozwoju turystyki do 2015 roku” finansowano w ramach programów pn. Edukacja kulturalna oraz Edukacja +. Wśród zadań wspomaganych finansowo przez resort kultury poprzez ww. programy były także te wzbogacające ofertę turystyczną i wypoczynkową skierowaną do dzieci i młodzieży. Interdyscyplinarny charakter działań zrealizowanych w ramach tych przedsięwzięć pozwalał na łączenie szeroko pojętej edukacji twórczej z elementami aktywnego wypoczynku. Projekty te stanowiły alternatywną formę spędzania wolnego czasu, wspomagając rozwój kreatywności i emocjonalny uczestników, zwiększając wiedzę na temat szeroko pojętej kultury, zarówno tej w wymiarze europejskim, polskim jak i lokalnym. Podejmowane inicjatywy były niekiedy integralną częścią imprez o charakterze turystyczno-rekreacyjnym, a tym samym przyczyniły się do podniesienia atrakcyjności oferty turystycznej regionów.

Celami programu „Edukacja kulturalna” w roku 2010 były:

- aktywizacja zachowań twórczych;
- rozwijanie ekspresji twórczej i kreatywności;
- wzbogacenie oferty artystycznej edukacji pozaszkolnej skierowanej do dzieci i młodzieży.

Beneficjentami środków finansowych w roku ubiegłym były: organizacje pozarządowe, samorządowe instytucje kultury (galerie, domy i ośrodki kultury, biblioteki, centra kultury, muzea), kościoły i związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze działające w sferze kultury.

Do wydarzeń o charakterze turystyczno-edukacyjnym wspieranych finansowo w ramach wymienionego programu należą min. interdyscyplinarne warsztaty twórcze także pokazy, występy artystyczne, spektakle, wystawy, instalacje, happeningi etc.. Przedsięwzięcia te często dotyczyły okresu wakacyjnego i stanowiły ciekawą ofertę spędzenia czasu, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży nie wyjeżdżających poza miejsce zamieszkania. Wśród dofinansowanych w ramach programu wydarzeń są także te o charakterze ludycznym, skierowane są do dużego grona odbiorców, uwzględniające potrzeby turystyki rodzinnej, nakierowanej na aktywność i edukację poprzez zabawę. Wśród zadań edukacyjnych dofinansowanych w roku 2010 ważną grupę stanowią te, skierowane do osób z niepełnosprawnościami. Mają one nierzadko charakter integracyjny. Osobną grupę projektów tworzą działania adresowane do osób starszych także o charakterze integracyjnym, łączące przedstawicieli różnych pokoleń (np. dziadków i wnuki).

Poniżej przedstawione są przykłady przedsięwzięć edukacyjnych dofinansowanych w ramach programu „Edukacja kulturalna” w roku 2010, które wzbogacają ofertę spędzania czasu wolnego poprzez aktywną edukację i działalność twórczą;

Lp.	ORGANIZATOR	NAZWA ZADANIA
1.	2016 Managment Aleksandra Szymańska, Romulad Pokojki Sp.j.	<i>Gdańska Szkoła Muralu</i>
2.	Brodnicki Dom Kultury	<i>Ogólnopolskie Spotkania Cyrkowe</i>
3.	Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego	<i>Europejskie Lato Artystyczne. euro arts.</i>
4.	Legnickie Centrum Kultury im. H. Karlińskiego	<i>Letnia Akademia Filmowa – Warsztaty Filmu Animowanego</i>
5.	Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie	<i>Program edukacyjny „Fabryka pełna gier”, wydanie gry edukacyjnej „Spacer po Żyrardowie”</i>
6.	Pałac Kultury Zagłębia	<i>Rockowania Pałacowe</i>
7.	Spółeczne Stowarzyszenie Edukacyjno-Artystyczne Via Activa	<i>Cykl akcji artystyczno-społecznych o charakterze performatywnym pt. „Mama, tata i ja” skierowany do rodzin z małych miejscowości, zagrożonych społecznym wykluczeniem</i>
8.	Stowarzyszenie Historyków Sztuki Oddział w Krakowie	<i>Sztuka na kółkach</i>
9.	Stowarzyszenie Silesia Art	<i>Maj Junior Festival 2010</i>
10.	Muzeum regionalne w Stalowej Woli	<i>„Poczuj sztukę „ – program edukacyjny dla dzieci, w tym niepełnosprawnych</i>
11.	Rzymsko-Katolicka Parafia Św. Jacka w Bytomiu	<i>Kultura i sztuka w pokonywaniu barier, zahamowań i uprzedzeń III</i>
12.	Centrum Spotkań Europejskich Światowid	<i>Twórcza Terapia</i>

Eksperti zewnątrzni oceniający aplikacje uznali, że pomoc finansową powinny uzyskać przedsięwzięcia artystyczno-edukacyjne o otwartej formule, wykorzystujące aktywne formy pracy z uczestnikami oraz podmioty działające na rzecz małych społeczności lokalnych, które poprzez działania artystyczne wspierają ich rozwój, nie tylko w sferze kultury. Dofinansowywane działania skupiają się na propagowaniu idei edukacji wspomaganiej interaktywnymi działaniami animacyjnymi. Program „Edukacja kulturalna” wspiera wypracowanie i promowanie modelu edukacji polegającej na tworzeniu projektów prowadzonych w formule „z uczestnikami” nie zaś szkolnym „dla uczestników”. Efektywność prowadzonych działań edukacyjno-animacyjnych, wyraża się w aktywności potencjalnych odbiorców oraz zbudowaniu partnerstwa w działaniu artystycznym, które sprzyja procesowi edukacyjnemu. Edukacja kulturalna odbywająca się poprzez działania animacyjne przyczynia się do budowania więzi społecznych, rozumienia inności, akceptacji różnorodności i budowania zaufania, co ma fundamentalne znaczenie dla zaistnienia

spójności społecznej oraz zwiększania kapitału społecznego. Niezwykle ważny jest fakt zachęcenia do uczestnictwa w działaniach różnych grup społecznych: dzieci i młodzieży szkolnej, także dotkniętej niepełnosprawnościami lub zagrożonych wykluczeniem.

W roku 2010 miała miejsce pilotażowa edycja programu pn. „Edukacja +”, której adresatem były państwowe i współprowadzone instytucje kultury, a więc te podlegające bezpośrednio nadzorowi MKiDN. Program miał służyć m.in. rozwojowi działań edukacyjnych państwowych i współprowadzonych instytucji kultury oraz stworzeniu tzw. projektów modelowych, mogących być inspiracją dla innych podmiotów działających w sferze edukacji kulturalnej. Wśród dofinansowanych zadań znalazły się działania rozwijające kreatywność w ramach interaktywnych warsztatów twórczych (np. Centrum Rzeźby polskiej w Orońsku – Pałac pełen tajemnic; Filharmonia Wrocławska im. W. Lutosławskiego - Multimedialne Koncerty Edukacyjne dla Dzieci), popularyzujące w nieszablonowy sposób dziedzictwo kulturalne (np. Muzeum Narodowe w Kielcach - dla odmiany Żeromski dla odmiany; Państwowe Muzeum Auschwitz - Birkenau w Oświęcimiu - Platforma e-learningowa Międzynarodowego Centrum Edukacji o Auschwitz i Holokauście w Państwowym Muzeum Auschwitz - Birkenau w Oświęcimiu) oraz udostępniające instytucje osobom z niepełnosprawnościami (np. Muzeum Śląskie w Katowicach - Projekt edukacyjny "Udostępnienie zbiorów Galerii Malarstwa Polskiego XIX-XX wieku osobom niewidomym i niedowidzącym) .

Osobnym przedsięwzięciem, wpieranym także poprzez program „Edukacja kulturalna” był portal „KULA” skierowany do dzieci w wieku 4-7 lat oraz ich rodziców i opiekunów, zamieszczony na stronie internetowej MKiDN. Celem przedsięwzięcia jest zwrócenie uwagi rodziców dzieci w wieku 4-7 lat, że pierwszy kontakt z siecią może być inspirującą i inteligentną rozrywką, która uczy i rozwija. Projekt ma również uwrażliwiać rodziców na konieczność uwzględnienia kultury i sztuki w procesie wychowawczym ich dzieci. Strona www.kula.gov.pl to pierwszy w Polsce, nowatorski projekt Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, którego założeniem jest kształtowanie świadomości kulturowej najmłodszych użytkowników Internetu. To miejsce w sieci, które porządkuje wiedzę na temat polskości i dziedzictwa kulturowego, w kontekście zapoznawania z nimi dzieci. Strona www.kula.gov.pl to interaktywna podróż po największych miastach Polski. Na małych podróżników czekają m.in. Warszawa, Kraków, Wrocław, Gdańsk, Toruń, Łódź, Zakopane i Żelazowa Wola. W każdym z odwiedzanych miast dzieci poznają charakterystyczne dla nich postaci, dzieła oraz obiekty kultury i sztuki. Mają też szansę wziąć udział w szeregu angażujących, edukacyjnych aktywności, a są wśród nich m.in.: interaktywne animacje, filmy oraz gry. Wszystkie aktywności mają za zadanie stymulować kreatywność dzieci. Strona www.kula.gov.pl oferuje także wiele aktywności off-line, w formie materiałów do pobrania, również dla rodziców i pedagogów. Wśród interaktywnych gier i zabaw dzieci znalazły się m.in.: wiersze Juliana Tuwima: *Słoń Trąbalski i Ptasie Radia*. W Łodzi dzieci stworzą własny film animowany, odwiedzą plan filmowy i poznają takie zawody jak np. charakteryzator i zaprojektują własną tkaninę. W Gnieźnie: zbudują starą osadę, poznają galerię Orłów Polskich i uratują Popiela przed myszami. W Zakopanem nauczą się *Harnasi* Karola Szymanowskiego, zbudują dom w stylu zakopiańskim, zjadą ślalomem na nartach, i obejrzą jedną z bajek o Koziołku Matolku. W Białymstoku założą własny teatr lalek i dowiedzą się co to jest esperanto i skansen, a w Katowicach zjadą głęboko do kopalni, nauczą się gwary śląskiej, gry na instrumentach, zrobią sobie górnicze czako i znajdą przepis na kluski śląskie. Rozpoczynając wirtualną przygodę z dziedzictwem kulturowym Polski, mali internauci mogą wybrać swoich przewodników, którym głosów użyczyli Maja Ostaszewska i Wojciech Malajkat. W prace nad serwisem zaangażowany został

interdyscyplinarny zespół specjalistów. Za szatę graficzną odpowiadały znane ilustratorki książek dla dzieci - Joanna Zagner i Marianna Oklejak, za stronę literacką pisarka, autorka książek dla dzieci – Zofia Stanecka.

4. Opracowania i aktualizacja informacji na temat cyklicznych imprez organizowanych w kraju

Narodowe Centrum Kultury na zlecenie Ministra Kultury corocznie gromadzi informacje na temat cyklicznych i najważniejszych wydarzeń odbywających się w Polsce. Rokrocznie spis tych wydarzeń znajduje się w wydawanym drukiem kalendarzu wydarzeń kulturalnych. NCK wydaje polską i angielską wersję językową kalendarza. Informacje do tej publikacji zbierane są za pośrednictwem ankiety, którą instytucje mogą wypełnić na stronie internetowej Narodowego Centrum Kultury, a także poprzez bezpośrednie kontaktowanie się z instytucjami. Dystrybucja kalendarza odbywa się za pośrednictwem instytucji kultury, agent turystycznych oraz innych podmiotów. Dodatkowo wszelkie informacje zawarte w kalendarzu dostępne są na stronie internetowej Narodowego Centrum Kultury. Ponadto informacji na temat imprez organizowanych w kraju dostarczają portale internetowe www.culture.pl, www.mkidn.gov.pl, www.platformakultury.pl

5. Realizacja zadań wynikających z „Koncepcji polityki przestrzennej zagospodarowania kraju”, w tym koordynacja opracowań przestrzennej dyspozycji zasobów dziedzictwa kulturowego i koncepcji wykorzystania zasobów tego dziedzictwa

Fakt, że działania związane z ochroną zabytków stymulują rozwój turystyki uświadomiono sobie dopiero w Polsce stosunkowo niedawno. W działaniach podejmowanych przez organy administracji państwowej, samorządy terytorialne czy organizacje społeczne działające w sferze kultury bądź ściślej rzecz ujmując w sferze ochrony zabytków dostrzeżono możliwość zagospodarowania i ekonomicznego wykorzystania zabytków dla celów turystycznych, z jednoczesnym poszanowaniem ich wartości zabytkowych. Zwrócono również uwagę na społeczny wymiar sprawowanej właściwie ochrony zabytków i opieki nad nimi tj. możliwość codziennej ludzkiej egzystencji w zabytkach i ich otoczeniu. Wiele przykładów dowodzi, że umiejętnie użytkowany i zarządzany zabytek może przysporzyć społecznościom lokalnym określonych korzyści w tym także wynikających z rozwoju turystyki.

Czynnikami motywującymi do tego typu działań są m. in.: budowanie więzi międzyludzkich, kształtowanie poczucia tożsamości, duma z przynależności do „małych ojczyzn”, lokalny patriotyzm.

Zainteresowanie zarządów gmin, miast czy powiatów zabytkami na swoim terenie wynika również z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie i opiece nad zabytkami, która nakłada na samorządy określone obowiązki w sprawowaniu opieki nad zabytkami. Należą do nich m.in. :

- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.

Jednostki samorządu terytorialnego (miasta, giny, powiaty) – poza nielicznymi wyjątkami - są żywotnie zainteresowane zachowaniem i odpowiednim wykorzystaniem zasobów dziedzictwa kulturowego, gdyż przynosi to wymierne korzyści chociażby w postaci tzw. turystyki kulturowej (kulturalnej), co stanowi przesłankę do ubiegania się o środki finansowe pochodzące z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Samorządy, wspierane przez lokalne organizacje społeczne (np. regionalne towarzystwa kulturalne), najlepiej dostrzegają potrzebę zagospodarowania zabytków i zarządzania nimi. Zespoły zabytkowej zabudowy staromiejskiej lub pojedyncze zabytki, będące nośnikami wartości historycznych, kulturowych, patriotycznych bądź emocjonalnych, mogą przysporzyć także wymiernych korzyści finansowych (jako tzw. „produkt turystyczny”). Zabytek staje się wówczas elementem promującym środowisko lokalne, swoistym identyfikatorem miejsca, wizytówką regionu, miasta czy wsi, ale także (a może przede wszystkim) zapewnia miejsca pracy.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w art. 7 ustanawia formy ochrony zabytków. Jedną z nich jest uznanie zabytku przez Prezydenta RP za pomnik historii. Tego zaszczytowego miana może dostąpić zabytek nieruchomy wpisany do rejestru zabytków lub park kulturowy o szczególnej wartości dla kultury narodowej. Pomniki historii o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego mogą być wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO.

Uznanie za pomnik historii czy wpis na Listę UNESCO ma dla właścicieli uhonorowanych w ten sposób obiektów wielkie prestiżowe znaczenie, jednakże nakłada również obowiązek szczególnej i stałej dbałości o te zabytki. Istnieją bowiem procedury umożliwiające skreślenie zabytków z tych list w przypadku stwierdzenia zaniedbań w utrzymaniu i zarządzaniu. Wprawdzie uhonorowanie zabytku mianem pomnika historii nie przekłada się wprost na określone korzyści finansowe (nie płyną na te zabytki dodatkowe środki budżetowe), jednakże niewątpliwie jest to istotny atut przy ubieganiu się o dotacje na rewaloryzację i konserwację, w tym także ze środków unijnych.

Zależność pomiędzy uznaniem zabytku za pomnik historii czy wpisaniem na Listę Dziedzictwa Światowego, a atrakcyjnością turystyczną wydaje oczywista. Wyróżnione w ten sposób zabytki powinny nakreślać turystyczną koniunkturę, zachęcać władze samorządowe do dbałości o ich stan zachowania, inwestowania w infrastrukturę i usługi (budowa hoteli różnych kategorii, gastronomia, sklepy, planowanie ruchu kołowego lokalnego i tranzytowego). Stwarza to dogodne warunki do tworzenia nowych miejsc pracy, podnoszenia poziomu życia mieszkańców, wzrostu świadomości wartości kulturowych środowiska lokalnego.

Przed władzami wielu miast stają duże wyzwania - jak wykorzystać substancję zabytkową tak, by harmonijnie połączyć funkcje gospodarcze i społeczne miasta (urzędy, instytucje użyteczności publicznej, placówki kultury) z codziennymi potrzebami mieszkańców. Wieloletnie doświadczenia w tej mierze dowodzą, że tylko skupienie w obrębie zespołu staromiejskiego funkcji zarówno publicznych, jak i mieszkalnych, pozwala na właściwe funkcjonowanie organizmu miejskiego. Wyprowadzenie mieszkańców poza obręb starówki pozbawia życia tę najbardziej nasyconą kulturowo tkanę miejską.

W studiach uwarunkowań i planach zagospodarowania przestrzennego dla różnych jednostek terytorialnych (gmin, powiatów) pojawiają się zapisy dotyczące wykorzystania zabytków dla celów turystycznych. Wiąże się to z potrzebą wyznaczenia, a także oznakowania tras turystycznych i szlaków historycznych, głównie spacerowych, ale także szlaków rowerowych, wodnych, kolejowych (w tym wąskotorowych), czy atrakcyjnych tras podziemnych, w których zachowała się substancja zabytkowa. Gwarantem powodzenia tych przedsięwzięć jest ścisła współpraca jednostek samorządu terytorialnego z organami ochrony zabytków i instytucjami kultury działającymi w tej sferze oraz Polską Organizacją Turystyczną; coraz większego znaczenia nabiera współpraca z władzami kościelnymi przy tworzeniu turystycznych szlaków pielgrzymkowych (np. Szlak Cysterski w Polsce, będący częścią sieci

Europejskich Szlaku Cysterskich). W ramach tej współpracy wykorzystywana jest dokumentacja konserwatorska i wyniki badań historycznych, archeologicznych, architektonicznych, etc.

Rozwój tzw. turystyki kulturalnej nadaje turystyce kwalifikowanej nową, wyższą jakość, polegającą na harmonijnym połączeniu wysiłku fizycznego (wędrówki piesze, rajdy rowerowe), kontaktu z przyrodą (krajobrazem) i estetyczno-intelektualnym przeżyciem (poznawanie zabytków i miejsc historycznych wg. ustalonego klucza). W związku z tym wytyczane są liczne szlaki tematyczne. Wskazać tu można na szlaki archeologiczne, szlaki zabytków architektury (np. romańskiej czy gotyckiej), a także szlaki architektury drewnianej.

W 2010 roku wzrosło zainteresowanie władz lokalnych możliwościami wykorzystania zabytków do promocji turystyki. Można wymienić tu kilka najciekawszych przykładów realizacji na terenie kraju. Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Katowicach kontynuuje we współpracy z miejscową terenową służbą konserwatorską prace nad tworzeniem szlaków zabytków techniki w województwie śląskim. Duże nasycenie zabytkami dziedzictwa przemysłowego na Górnym Śląsku sprzyja wytyczaniu szlaków turystycznych. Wytypowano około 150 zabytków techniki i obiektów z różnych dziedzin przemysłu, które mogą stanowić dużą atrakcję turystyczną wybranej miejscowości, bądź regionu. Znalazły się na tej liście m.in. zespoły dawnych kopalń, podziemne wyrobiska górnicze, sztolnie, hałdy, zabytki hutnictwa, włókiennictwa, browarnictwa, wodociągów, radiofonii, kolejki wąskotorowe, wodne szlaki transportowe czy reprezentatywne osiedla robotnicze.

Zabytki techniki w Polsce począwszy od największej w Europie neolitycznej kopalni krzemienia w Krzemionkach Opatowskich (woj. świętokrzyskie), kopalnie soli w Wieliczce i Bochni, najstarszy szyb wydobywania ropy naftowej w Bóbrce (woj. podkarpackie), zespół architektury przemysłowej „Księża Młyn” w Łodzi jak i cenne obiekty związane z rozwojem np. Centralnego Okręgu Przemysłowego czy wspomniane przykłady z Górnego Śląska, mogą stać się w przyszłości jedną z głównych atrakcji turystycznych w Polsce.

Dużą atrakcją turystyczną są również dawne twierdze i inne ruiny konstrukcji militarno-obronnych (Dolny Śląsk, Kętrzyn, Przemyśl) z czasów wojen światowych w Europie. W Przemyślu np. realizuje się przedsięwzięcie - ścieżkę turystyczną o nazwie „Szlakiem cmentarzy z I wojny światowej”. Pomocne w realizacji tych zadań są bazy danych o zabytkach tworzone w ramach zadań dokumentacyjnych służb konserwatorskich.

Innym ważnym zadaniem realizowanym przez służby konserwatorskie jest wsparcie finansowe dla najważniejszych obiektów zabytkowych rewaloryzowanych dla potrzeb turystyki. Dotyczy to głównie siedzib instytucji kultury, ale także obiektów sakralnych, zabytkowych, zespołów pałacowo-parkowych, zespołów historycznej zabudowy miejskiej (urbanistycznej) i wiejskiej (ruralistycznej) oraz innych obiektów zabytkowych mogących pełnić różnorakie funkcje związane z turystyką (hotele, pensjonaty, ośrodki odnowy biologicznej (spa), gastronomia, etc.).

Poruszone w tym materiale kwestie mają różny ciężar gatunkowy, jednak, aby działania w zakresie wykorzystania zabytków dla rozwoju turystyki były skuteczne, mechanizmy temu towarzyszące muszą być ciągle doskonałe, modernizowane i wzbogacane zgodnie z europejskimi normami, muszą być dostosowane do wymogów współczesnego turysty i zaspokajając ambicje wszystkich kreatorów rządowego dokumentu „Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku”.

6. Prowadzenie działań na rzecz ochrony dziedzictwa kultury ludowej

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach mecenatu państwa wspiera działania na rzecz ochrony dziedzictwa kultury ludowej, wśród których znajdują się projekty przyczyniające się do rozwoju turystyki w konkretnych regionach etnograficznych kraju.

W 2010 r. MKiDN realizowało program pn. *Dziedzictwo Kulturowe, priorytet 3. Kultura ludowa* skierowany przede wszystkim do mieszkańców obszarów wiejskich, społeczności lokalnych, jak również do mieszkańców dużych miast. Jego celem jest wzmacnianie poczucia tożsamości regionalnej, zachowanie, dokumentowanie autentycznych wartości kultury tradycyjnej, a także wspieranie różnorodnych form popularyzacji kultury ludowej. Ze względu na swoją specyfikę i zakres tematyczny, obejmuje on różne rodzaje zadań umożliwiających przekaz zachowanie i kultywowanie tradycji regionalnych. Większość inicjatyw wspieranych w ramach programu stanowi element oferty kulturalnej i turystycznej regionów.

W ramach programu wspierane są następujące rodzaje zadań:

- warsztaty, kursy, szkolenia i inne działania o charakterze edukacyjnym służące przekazywaniu umiejętności i tradycji szczególnie w formie tzw. „warsztatów tradycyjnych rzemiosł”, „szkół tradycji” i „szkół ginących zawodów”, w tym specjalistyczne szkolenia dla animatorów, instruktorów kultury i nauczycieli,
- tworzenie programów i projektów edukacyjnych o atrakcyjnej i nowoczesnej formule skierowanych do dzieci i młodzieży z wykorzystaniem najnowszych technik multimedialnych dotyczących zagadnień tradycyjnej kultury regionalnej,
- tworzenie źródeł służących dokumentowaniu i archiwizowaniu zjawisk kultury ludowej; ich gromadzenie, ochrona, udostępnianie i popularyzacja,
- zakup obiektów oraz kolekcji dzieł sztuki ludowej w celu ich publicznego udostępniania,
- konkursy, przeglądy, festiwale sztuki i rękodzieła ludowego, w tym nowatorskie formy przybliżające współczesnemu odbiorcy unikalne elementy kultury ludowej,
- działania na rzecz ochrony unikalnych elementów kultury tradycyjnej, szczególnie w zakresie architektury regionalnej oraz gwar,
- projekty i działania o charakterze artystycznym, wykorzystujące elementy sztuki ludowej i rękodzieła, promujące współczesne wzornictwo.

Poniżej podajemy przykłady przedsięwzięć dofinansowanych w 2010 r. w ramach programu „Dziedzictwo Kulturowe”, **Priorytet, Ochrona dziedzictwa kultury ludowej**, które przyczyniają się do rozwoju turystyki:

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa zadania
1.	Bereś & Baron Media Productions spółka jawna	Festiwal Tischnerowski
2.	Wojewódzki Ośrodek Kultury w Lublinie	44 Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu nad Wisłą
3.	Biuro Promocji Zakopanego	XLII Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziem Górskich w Zakopanem

4.	Regionalny Ośrodek Kultury	47. Tydzień Kultury Beskidzkiej w tym: 41 Festiwal Folkloru Górali Polskich 21 Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne
5.	Ośrodek Kultury Gminy Wolin	Festiwal Słowian i Wikingów
6.	Pilski Dom Kultury	XXI Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania”
7.	Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu	XXX Konkurs Gry na Instrumentach Pasterskich im. Kazimierza Uszyńskiego
8.	Bukowińskie Centrum Kultury "Dom Ludowy" im. Fr. Ćwizewicza w Bukowinie Tatrzańskiej	XLIV Sabałowe Bajania
9.	Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca "Kyczera"	XIII Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny Mniejszości Narodowych i Etnicznych "Świat pod Kyczerą"
10.	Centrum Kultury w Lublinie	Jarmark Jagielloński
11.	Fundacja "Oikonomos"	III letnie warsztaty śpiewu białego. Białowieża 2010
12.	Kurpiowskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne	XLI Konkurs Palma Kurpiowska Łyse 2010
13.	Fundacja NADwyraz	SZLAKU TRADYCYJNEGO RZEMIOSŁA – warsztaty otwarte
14.	Fundacja "Bahtale Roma - Szczęśliwi Cyganie" w Poznaniu	VIII ŚWIATOWE SPOTKANIA Z KULTURĄ ROMSKĄ
15.	Gminny Ośrodek Kultury w Wojciechowie	XVI Ogólnopolskie Warsztaty Kowalskie i XIII Ogólnopolskie Spotkania Kowali

Minister właściwy do spraw kultury fizycznej

We współczesnym świecie sport zajmuje coraz mocniejszą pozycję w szeroko pojmowanym systemie wartości indywidualnych i społecznych, służy wszechstronnemu rozwojowi człowieka, w tym zachowaniu zdrowia i sprawności oraz wartościowemu zagospodarowaniu czasu wolnego. W Europie sport jest największym ruchem społecznym, co trzeci obywatel Unii Europejskiej czynnie uprawia sport, a co drugi jest kibicem sportowym.

W 2010 r. Ministerstwo Sportu i Turystyki realizowało swoje zadania statutowe poprzez dofinansowanie ze środków budżetu państwa i państwowych funduszy celowych, inicjowanie, prowadzenie, koordynowanie oraz wspieranie działań mających na celu rozwój sportu polskiego uwzględniając jego społeczny, gospodarczy i organizacyjny wymiar.

Kierunki oraz polityki jego rozwoju są spójne z założeniami *Białej księgi* na temat sportu, *Planem działań Pierre de Coubertin*, zgodne z *Wytycznymi Unii Europejskiej dotyczącymi aktywności fizycznej* oraz *Strategią rozwoju sportu w Polsce do roku 2015* wskazującą *Sprawne i Aktywne Społeczeństwo* jako cel nadrzędny.

Priorytetowym zadaniem Ministerstwa Sportu i Turystyki w minionym roku była m.in. integracja działań oraz aktywizacja organów administracji publicznej, samorządu

terytorialnego, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji kultury fizycznej, w tym w obszarze sportu.

Działania główne miały na celu:

- rozwój infrastruktury sportowej, poprawę jej stanu oraz dostępności poprzez budowę, renowację, modernizację oraz konserwację obiektów sportowych przyczyniając się tym samym do wyrównania szans dostępu obywateli do usług publicznych w tym zakresie,
- wzrost poziomu aktywności fizycznej oraz poprawy sprawności społeczeństwa, w tym kształtowanie zdrowego stylu życia obywateli m.in. poprzez dofinansowywanie organizacji akcji sportowo-rekreacyjnych, promocji i edukacji oraz rozwój i wzmocnienie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej – rozwój wolontariatu sportowego,
- poprawę zarządzania instytucjami sportowymi oraz wprowadzenie racjonalnych i obiektywnych kryteriów finansowania sportu ze środków publicznych w oparciu o fakty i obiektywne dane,
- promocję sportu polskiego poprzez organizację prestiżowych wydarzeń sportowych oraz wzrost poziomu wyników sportowych reprezentantów Polski,
- przeciwdziałanie problemom i patologiom współczesnego sportu, takim jak: doping, rasizm, ksenofobia, dyskryminacja, korupcja oraz wykluczenie społeczne.

Cele strategiczne i operacyjne realizowane były poprzez m.in.:

- kontynuację programu wieloletniego pod nazwą „Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć Euro 2012”,
- programy rozwoju sportu dla wszystkich, upowszechniania sportu w różnych grupach społecznych, w tym w środowisku akademickim, wiejskim, w rodzinie oraz w środowiskach polonijnych,
- kontynuację budowy i rozbudowy kompleksów sportowych w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”,
- programy przygotowania zawodników kadry narodowej do udziału w międzynarodowych zawodach i igrzyskach olimpijskich oraz wspieranie i rozwój sportu młodzieżowego ze szczególnym uwzględnieniem: przygotowań i udziału reprezentacji Polski w XXI Zimowych Igrzyskach Olimpijskich i Paraolimpijskich Vancouver 2010, I Letnich Młodzieżowych Igrzyskach Olimpijskich w Singapurze oraz wprowadzenie projektu pn. *Klubu Polska Londyn 2012*,
- program wieloletni pn. *Przygotowanie, obsługa i sprawowanie przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.*

Ponadto, jednym z najważniejszych zadań stojących przed Ministerstwem Sportu i Turystyki w 2010 r. było wprowadzenie nowych regulacji prawnych sportu w Polsce. W dniu 25 czerwca 2010 r. Sejm RP uchwalił ustawę o sporcie, która zawiera regulacje sportu dostosowane do standardów europejskich, ogranicza prawną reglamentację sportu i umacnia pozycję polskich związków sportowych. Określając w art. 1 ustawy jej zakres przedmiotowy przyjęto, że szereg spraw nie wymaga tworzenia przepisów prawa powszechnie obowiązującego, a pożądany stan rzeczy może zostać osiągnięty regulacjami wewnętrznymi jednostek organizacyjnych działających w sferze sportu. Ustawa o sporcie nie określa reguł

uprawiania sportu, a jedynie tryb postępowania, dzięki któremu zapewniona będzie ochrona ww. reguł.

W 2010 r. Ministerstwo Sportu i Turystyki kontynuowało etapowe zadania dotyczące przygotowań Polski do UEFA EURO 2012™. Pomimo trudnej sytuacji ekonomicznej na świecie, polskie przygotowania do UEFA EURO 2012™ przebiegały sprawnie. Na budowanych obiektach: Stadionie Narodowym w Warszawie, Stadionach w Gdańsku i Wrocławiu nastąpił zdecydowany postęp prac, a Stadion w Poznaniu został ukończony. Polska w 2011 r. dysponować będzie wszystkimi obiektami stadionowymi, które przechodzić będą bardzo ważny, ostatni etap przygotowań przed UEFA EURO 2012™ tj. imprezy testowe. Bezpieczeństwo to jeden z najważniejszych elementów Mistrzostw i priorytet organizacyjny z perspektywy Polski, jako kraju gospodarza Turnieju.

W maju 2010 r. w ramach procesu przygotowań do Turnieju powołany został przez Prezesa Rady Ministrów Komitet ds. Bezpieczeństwa UEFA EURO 2012. Jednym z najważniejszych zadań, które zostały zrealizowane w ramach prac Komitetu, było opracowanie Zintegrowanej Koncepcji Bezpieczeństwa (ZKB) określającej wszystkie obszary, zakres odpowiedzialności oraz działania poszczególnych podmiotów w celu zapewnienia maksymalnego poziomu bezpieczeństwa podczas Turnieju. W ramach ZKB realizowanych jest obecnie ponad 100 projektów, w których prace są oparte o nowoczesny system zarządzania projektowego PPM, czyli Project Portfolio Management i są ściśle koordynowane z działaniami organizatora Turnieju – czyli UEFA.

Jednym z elementów najwyższej jakości UEFA EURO 2012™, oprócz innych obszarów organizacyjnych, jest wolontariat przestrzeni publicznej. Projekt ten, koordynowany przez spółkę PL.2012, realizowany będzie w jednakowej formule i standardzie przez miasta gospodarzy Euro 2012. Głównym zadaniem przygotowanych i przeszkolonych wolontariuszy będzie pomoc gościom oraz dostarczanie im najważniejszych informacji o samej imprezie, transporcie miejskim oraz bazie hotelowej. Stałym elementem Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej organizowanych przez UEFA jest także wolontariat w miejscach, w których odbywa się sportowa i oficjalna część imprezy. Uzupełniające się projekty wolontariackie to doskonały przykład współpracy pomiędzy stroną publiczną a UEFA. Realizacja wolontariatu zarówno przez miasta gospodarze Euro 2012, jak i UEFA, ma na celu zapewnienie najwyższej jakości UEFA EURO 2012™ na poziomie doświadczeń i wrażeń wyniesionych z pobytu w Polsce przez wszystkich gości. Każdy kibic na każdym etapie uczestnictwa będzie miał zagwarantowaną pomoc wolontariuszy zarówno w przestrzeni publicznej miast gospodarzy Euro 2012, jak i w miejscach, w których organizowana jest część sportowa wydarzenia. W listopadzie 2010 r. spółka PL.2012 oraz miasta gospodarze Euro 2012 przygotowały wspólną koncepcję i szczegółowy plan organizacji wolontariatu przestrzeni publicznej w Polsce. W ramach tego projektu określono między innymi zasady rekrutacji wolontariuszy oraz formę i narzędzia ich pracy. W 2011 r. uruchomiona zostanie specjalna strona internetowa poświęcona wolontariatowi przestrzeni publicznej w Polsce w trakcie Turnieju oraz przeprowadzona zostanie rekrutacja wolontariuszy.

W równym stopniu jak inwestycje infrastrukturalne, także projekty zaangażowania społecznego będą elementem pozytywnego dziedzictwa Polski po UEFA EURO 2012™. Jednocześnie z koordynacją innych projektów organizacyjnych w 2010 r. zainicjowana została realizacja projektów zaangażowania społecznego („Wolontariat Sportowy 2012+”, „Wszyscy gramy! – Orliki na Euro – Euro na Orliki”, projekt edukacyjny dotyczący zdrowego trybu życia, projekt dostępności Turnieju dla osób niepełnosprawnych, projekt

przeciwdziałania rasizmowi w futbolu) oraz nastąpiło przyspieszenie uzgodnień w sprawie budowania i promowania wizerunku Polski, jako organizatora UEFA EURO 2012™.

Koordynowany przez PL.2012 „Program odpowiedzialności społecznej UEFA EURO 2012” będzie służył budowaniu postaw otwartości, tolerancji i współpracy, promowaniu zaangażowania i aktywnego udziału mieszkańców w życiu społecznym, promowaniu zdrowego stylu życia oraz przygotowaniu obywateli, jako świadomych gospodarzy i uczestników wydarzeń.

W 2010 r. trwały również zaawansowane prace nad projektem Akademia Euro, który zakłada przeszkolenie ok. 2,5 tysiąca osób tzw. pierwszego kontaktu z kibicami, np. pracowników punktów obsługi na dworcach kolejowych i lotniskach, ratowników medycznych, czy pracowników komunikacji miejskiej. Szkolenia zostaną przeprowadzone w regionie pomorskim, wielkopolskim, mazowieckim i dolnośląskim. W ich zakres będzie wchodził kurs języka angielskiego, wiadomości o UEFA EURO 2012™ oraz atrakcjach turystycznych kraju i konkretnego regionu. W 2011 r. realizowany będzie także projekt Akademia Gościnności, który będzie miał na celu podniesienie umiejętności i jakości obsługi świadczonej przez personel w hotelach.

Ważnym adresatem projektów zaangażowania społecznego są kibice. Dlatego właśnie jednym z przedsięwzięć związanych z przygotowaniem i organizacją UEFA EURO 2012™ jest projekt AMBASAD KIBICÓW. W czasie Turnieju, w Polsce i na Ukrainie działać będzie sieć placówek udzielających kibicom niezbędnych informacji i wszelkiej pomocy. Już dziś w realizację projektu zaangażowane są grupy kibiców z Polski i zagranicy. W 2010 r. otwarte zostały lokalne ośrodki projektu w Gdańsku i we Wrocławiu oraz uruchomiona została strona internetowa służąca komunikacji z kibicami.

Organizacja trzeciej co do wielkości sportowej imprezy na świecie stanowi poważne wyzwanie dla Polski, ale jest również wyjątkową szansą na przeprowadzenie skutecznych działań promocyjnych i wzmocnienie międzynarodowego wizerunku Polski. W tym celu w 2010 r. wypracowano precyzyjny plan aktywności w tym obszarze, którego realizacja nastąpi od czerwca 2011 r., tj. na rok przed rozpoczęciem Turnieju. Zakłada on skoordynowane, spójne działania kluczowych resortów, miast i agend rządowych odpowiedzialnych za promocję narodową. Plan ten wykorzystuje synergii z działaniami planowanymi w związku z prezydenturą Polski w Unii Europejskiej w drugiej połowie 2011 r.

Dla polskiego sportu wyczynowego rok 2010 to przede wszystkim sukcesy reprezentantów Polski na XXI Zimowych Igrzyskach Olimpijskich w Vancouver. Z dorobkiem 6 medali Polska uplasowała się na 15. miejscu w klasyfikacji medalowej (awansując z 20. m na IO w Turynie w 2006 r.). Doskonale starty indywidualne w biegach narciarskich Justyny Kowalczyk, złoty na dystansie 30 km, srebrny w sprincie oraz brązowy w biegu łączonym, dwa srebrne medale Adama Małysza na skoczni normalnej i dużej oraz udany występ drużyny kobiecej na 2,4 km w łyżwiarstwie szybkim w składzie Katarzyna Bachleda – Curuś, Katarzyna Woźniak i Luiza Złotkowska (brązowy medal) to najlepszy wynik w historii startów reprezentacji Polski w zimowych igrzyskach. Natomiast największą indywidualnością polskiej reprezentacji na X Zimowych Igrzysk Paraolimpijskich w Vancouver była dwukrotna złota medalistka z Igrzysk Paraolimpijskich w Turynie (2006 r.) Katarzyna Rogowiec, która tym razem wywalczyła brązowy medal w biegu narciarskim na 15 km.

Jednocześnie w sezonie przedolimpijskim najbardziej utytułowani zawodnicy w sportach letnich realizowali indywidualne programy przygotowań olimpijskich w ramach projektu pn. *Klub Polska Londyn 2012* a polskie związki sportowe zarówno w dyscyplinach olimpijskich jak i nieolimpijskich realizowały programy przygotowań do mistrzostw świata i Europy.

Łącznie reprezentanci Polski w zawodach mistrzowskich zdobyli 751 medali, w tym w mistrzostwach świata seniorów w dyscyplinach i konkurencjach objętych programem letnich igrzysk olimpijskich wywalczyli 10 medali (4 złote, 2 srebrne oraz 4 brązowe).

W 2010 r. MSiT kontynuowało realizację programów szkolenia młodzieży uzdolnionej sportowo w ośrodkach szkolenia sportowego młodzieży polskich związków sportowych, ośrodkach LZS, - w publicznych i niepublicznych szkołach mistrzostwa sportowego, w sportowo wojskowych centrach szkolenia sportowego, w akademickich centrach szkolenia sportowego oraz w ośrodkach kadr wojewódzkich oraz przygotowanie, organizację i przeprowadzenie zawodów finałowych XVI Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach zimowych, halowych, letnich i biegach przełajowych. Ponadto dofinansowywane były przygotowania i udział reprezentacji Polski w zawodach międzynarodowych w kategoriach juniorów i młodzieżowców. Łącznie reprezentanci Polski w kategorii juniorów i młodzieżowców w mistrzostwach świata i Europy wywalczyli 363 medale. Celem strategicznym tego zadania było doskonalenie i rozszerzanie programu szkolenia młodzieży uzdolnionej sportowo w ramach *Strategii rozwoju sportu do roku 2015*. Ważnym zadaniem w obszarze sportu młodzieżowego były również przygotowania i udział polskich sportowców w wieku 14 – 18 lat w I Letnich Młodzieżowych Igrzyskach Olimpijskich w Singapurze. W imprezie tej uczestniczyło ok. 5 tys. młodych zawodników reprezentujących 205 państw rywalizowało w 26 dyscyplinach sportu. Reprezentacja Polski zdobyła 9 medali, 2 złote, 2 srebrne i 5 brązowych. Ponadto, realizowano przygotowania i udział akademickiej reprezentacji Polski w uniwersjadach oraz akademickich mistrzostwach świata w letnich i zimowych dyscyplinach sportu. W rywalizacji sportowej Akademicka reprezentacja Polski zdobyła 17 złotych, 8 srebrnych i 14 brązowych medali. Dofinansowano także przygotowania do udziału w Olimpijskim Festiwalu Młodzieży Europy w sportach zimowych planowanych do rozegrania w Libercu w 2011 roku. Kolejny już rok resort sportu wspierał indywidualne szkolenia zawodników w ramach Programu TALENT. Program ten ma na celu rozszerzenie finansowego wsparcia szkolenia najbardziej uzdolnionych młodych zawodników w dyscyplinach olimpijskich.

Ministerstwo realizowało ponadto wspólnie z innymi instytucjami m.in. Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwem Edukacji Narodowej, Ministerstwem Zdrowia i Ministerstwem Sprawiedliwości, Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Równego Traktowania, Polskim Komitetem Olimpijskim i innymi organizacjami pozarządowymi, programy sportowe i edukacyjne – w tym akcje sportowe, konferencje, szkolenia, seminaria oraz konkursy, w tym:

- w dniu 16 czerwca 2010 r., na obiektach stołecznej Agrykoli w ramach międzyresortowego programu *Przeciwdziałanie poprzez sport agresji i patologii wśród dzieci i młodzieży*, odbyła się integracyjna impreza sportowa z udziałem ok. 300 młodych sportowców (wychowanków Zakładów Poprawczych, Schronisk dla Nieletnich oraz uczniów warszawskich szkół gimnazjalnych) z udziałem znanych olimpijczyków-ambasadorów sportu. Głównym celem tego projektu była integracja społeczna nieletnich oraz likwidowanie obszarów wykluczenia. Natomiast w dniu 8 grudnia 2010 r. odbyła się w gmachu Sejmu pod honorowym patronatem Marszałka Sejmu RP konferencja podsumowująca trzeci rok realizacji tego projektu. W konferencji uczestniczyło ok. 500 osób, w tym młodzież z placówek resocjalizacyjnych,
- w dniu 2 grudnia 2010 r. w Centrum Olimpijskim PKOl w Warszawie zorganizowało konferencję *Nie - dla rasizmu w sporcie*. Głównym celem tego spotkania była prezentacja dobrych praktyk w zakresie zwalczania rasizmu i dyskryminacji w sporcie

oraz projektów kształtujących i promujących różnorodność i tolerancję. W Centrum Olimpijskim uhonorowano także laureatów konkursu dla dziennikarzy *Stop rasizmowi w sporcie*.

Ministerstwo Sportu i Turystyki w zakresie bezpieczeństwa w sporcie wspierało m.in. programy: „Jestem Fair”, „Trener osiedlowy”, „Kibice w swoim mieście” oraz „Kibice Razem” – projektu opartego na metodzie fan-coachingu. Zrealizowało warsztaty szkoleniowe „Skuteczny trener dobrym wychowawcą” – skierowane do kadry szkoleniowej, ze szczególnym uwzględnieniem animatorów na obiektach „Moje Boisko – Orlik 2012”. Współuczestniczyło w realizacji projektu „Polska Kibicuje”, a także wspólnie ze Stowarzyszeniem „Nigdy Więcej” prowadziło działania w zakresie przeciwdziałania rasizmowi oraz dyskryminacji w sporcie.

Kolejnym ważnym zadaniem w obszarze społecznego wymiaru sportu był w 2010 r. rozwój wolontariatu sportowego w Polsce, szczególnie w kontekście obchodów Europejskiego Roku Wolontariatu 2011 oraz objęcia przez Polskę przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej, realizowanym m.in. poprzez:

- organizację w dniu 22 czerwca 2010 r. w Centrum Olimpijskim PKOl Konferencji *Wolontariat sportowy - szansą na rozwój aktywności i spójności społecznej*, która zainicjowała przedmiotową dyskusję na temat kierunków działań, istniejących problemów i perspektyw rozwoju wolontariatu sportowego,
- współpracę z Grupą Wolontariat 2012+,
- utworzenie strony internetowej www.msport.gov.pl/WolontariatSportowy oraz opracowanie E-Vademecum wolontariatu sportowego.

Realizując unijny plan działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn 2006-2010, MSiT we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej oraz Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Równego Traktowania kontynuowało zadania mające na celu rozwój sportu kobiet w ramach projektu „Liderki Sportu”. W dniu 9 lipca 2010 r. w Centrum Olimpijskim PKOl w Warszawie, odbyła się konferencja szkoleniowa, podczas której zaprezentowane zostały m.in. zagadnienia polityki równości w odniesieniu do sektora sportu, doniesienia z 5. Światowej Konferencji „Kobiety i Sport - Weź udział/Pomyśl/Zmień” oraz odbył się panel dyskusyjny pt. „Jakimi metodami należy promować i rozwijać sport kobiet?” Mając na uwadze efektywne wykorzystanie funduszy strukturalnych na rozwój sportu w dniach 15-16 listopada oraz 11 i 12 października 2010 r. w siedzibie Centralnego Ośrodka Sportu w Warszawie, MSiT zorganizowało warsztaty seminaryjne skierowane do liderki sportu pn. „Jak pozyskiwać środki finansowe z funduszy europejskich na rozwój sportu?”.

Szereg priorytetowych działań realizowanych przez ministra właściwego do spraw kultury fizycznej, ukierunkowanych na promocję aktywności fizycznej społeczeństwa, wpływa bezpośrednio lub pośrednio na rozwój polskiej turystyki. Dla poszczególnych priorytetów przypisano obszary działań i sprecyzowano dla nich zadania szczegółowe. Zadania te Ministerstwo realizuje we współpracy z organizacjami pozarządowymi, których nadrzędnym celem statutowym jest działalność w zakresie sportu oraz jednostkami samorządu terytorialnego, m.in. poprzez udzielanie dotacji celowych. Dotacje te udzielane są z budżetu państwa i funduszy celowych, w ramach otwartych konkursów ofert, w których preferowane są zadania ukierunkowane na promocję prozdrowotnych, społecznych, edukacyjnych i wychowawczych wartości sportu, integracja społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wyrównywanie szans dostępu do sportu.

Jednym ze strategicznych zadań Ministerstwa Sportu i Turystyki jest stwarzanie warunków do rozbudowy sieci ogólnodostępnych obiektów sportowych, służących upowszechnianiu sportu

dla wszystkich. Temu przedsięwzięciu towarzyszy szereg działań, m.in. projekt „Animator - Moje Boisko ORLIK 2012”. Ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej dofinansowano w 2010 r. działalność 1449 animatorów, którzy na kompleksach sportowych ORLIK zorganizowali zajęcia i imprezy sportowe dla 8,4 mln uczestników (w tym 1,7 mln osób dorosłych). Ponadto, w podobnych programach „Animator sportu dzieci i młodzieży” oraz „Organizator sportu dzieci i młodzieży w środowisku wiejskim”, 3.8 tys. specjalistów prowadziło zajęcia sportowe dla około 130 tys. uczestników.

Ze środków Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów, dofinansowano organizacje zajęć sportowych dla blisko 120 tys. uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Priorytetowo traktowane były zajęcia nauki pływania i bezpieczeństwa uczniów wypoczywających nad wodą.

Z udziałem środków pochodzących z budżetu państwa, realizowane były w 2010 r. programy upowszechniania sportu w środowisku wiejskim, w środowisku akademickim, w rodzinie oraz grupach społecznych i zawodowych, a także w środowiskach polonijnych. M.in. Krajowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe realizowało kompleksowy program rozwoju sportu w środowisku wiejskim. Z kolei wsparcie zadań realizowanych przez Zarząd Główny Akademickiego Związku Sportowego pozwala na rozwój sportowej rywalizacji uczelnianej i międzyuczelnianej oraz tworzenie uczelnianych klubów akademickich, tworząc możliwości promowania sportowego i zdrowego trybu życia ponad 140 tys. studentów.

Największą imprezą sportu powszechnego od wielu lat jest w Polsce Sportowy Turniej Miast i Gmin, w który w 2010 r., wzięło udział 528 miast i gmin, i łącznie ponad 3,7 mln uczestników. Rodziny realizujące swoje zamiłowania sportowe startowały w Amatorskich Mistrzostwach Polski w narciarstwie, kolarstwie górskim, tenisie ziemnym oraz w pływaniu. Cykl takich imprez dla rodzin od eliminacji wojewódzkich do ogólnopolskich finałów organizuje od wielu lat Stowarzyszenie Family Cup, a łączna liczba uczestników to ponad 13 tys. osób. Zadania ważne dla jedności wszystkich Polaków i sprzyjające w szczególności rozwojowi turystyki, realizowane były w ramach rządowego programu współpracy z Polonią i Polakami za granicą. Dwie największe imprezy zorganizowane przez Stowarzyszenie Wspólnota Polska, *Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne w Zakopanem* oraz *Igrzyska Polonijne Młodzieży Szkolnej im. Jana Stypuły w Łomży* zgromadziły łącznie blisko 2 tys. uczestników, którzy jako reprezentanci środowisk polonijnych z całego świata przybyli do Polski, przyczyniając się do zwiększenia zainteresowania Polską jako kierunkiem turystycznym w swoich krajach zamieszkania.

Wśród imprez gromadzących największą liczbę uczestników wyróżniają się wszelkiego rodzaju imprezy biegowe organizowane przez rozmaite środowiska dążące do aktywizacji sportowej jak również do integracji mieszkańców z danego regionu. Przykładem mogą być Maraton Solidarności w Gdańsku, czy Jurajski Półmaraton – „Małopolska Biega”. Równie dostępną dla wszystkich formą ruchu jest marsz. Od trzech lat Ministerstwo Sportu i Turystyki organizuje na terenie całego kraju imprezy marszowe włączając się w obchody Światowego Dnia Marszu, na których aktywnie spędza wolny czas około 30 tys. piechurów. W 2010 przeprowadzona została w Warszawie impreza gromadząca jednocześnie biegających i maszerujących w łącznej liczbie ponad 12 tys. uczestników. Tymi samymi ulicami poprowadzono trasę biegu „Biegnij Warszawo” i trasę marszu „Maszeruję –Kibicuję”. To nowatorskie podejście dało bardzo ciekawy efekt wizualny. Spotkały się poruszające się w przeciwnych kierunkach - strumień biegaczy w zielonych koszulkach i strumień maszerujących w niebieskich koszulkach - wywołując aplauz licznie zgromadzonych warszawiaków.

Zadania dotyczące rozwoju infrastruktury sportowej (finansowanie budowy, renowacji, modernizacji oraz konserwacji obiektów sportowych i rekreacyjnych) wynikają m.in. z założeń przyjętych w dokumencie *Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2015*. Poprzez wsparcie finansowe i organizacyjne udzielane inwestorom, państwo wpływa zarówno na poprawę oraz unowocześnienie istniejącej bazy sportowej, jak i na zwiększenie liczby nowych obiektów sportowych, a w wymiarze społecznym, na zwiększenie dostępu społeczeństwa do korzystania z infrastruktury sportowej.

W 2010 r. Ministerstwo Sportu i Turystyki kontynuowało niżej wymienione programy inwestycyjne:

- rządowy program budowy kompleksów boisk sportowych „Moje boisko-Orlik 2012” – dofinansowywanych z dotacji celowej budżetu państwa. Inwestorzy przy wsparciu Ministerstwa zrealizowali w 2010 r. 519 kompleksów; w roku 2010 r. uruchomiono ponadto Pilotażowy Program Budowy Składanych Lodowisk Sezonowych oraz Lodowisk Stałych "Biały Orlik", dzięki któremu dofinansowano dotacją celową budżetu państwa 38 lodowisk.

Obiekty sportowe znakomicie pełnią rolę społecznie istotnej przestrzeni, a zasilane odpowiednio dopasowanymi projektami animacyjnymi najlepiej integrują społeczność lokalną i stanowią naturalne centra trenowania różnorodnych kompetencji. Doskonale w zapotrzebowanie społeczne w zakresie zapewnienia ogólnodostępnej, przyjaznej i odpowiednio wyposażonej przestrzeni, w której realizować się może działalność sportowa wpisuje się rządowy program „Moje Boisko – Orlik 2012”. Nadrzędnym celem uruchomienia programu było nadrobienie wieloletnich zaległości w budowie infrastruktury sportowej (budowa około 2012 nowoczesnych boisk sportowych do 2012 r.), przeznaczonej głównie dla dzieci i młodzieży oraz zapewnienie szerokiego, nieodpłatnego dostępu do nowoczesnych obiektów sportowych. Obok wymiaru sportowego, infrastrukturalnego i finansowego, istotnym założeniem programu był także jego aspekt społeczny, determinujący powstawanie nowych podmiotów szczebla lokalnego, zrzeszających zarówno uczestników jak i organizatorów przedsięwzięć prowadzonych na nowopowstałych obiektach sportowych.

W związku z negatywnymi skutkami powodzi dla infrastruktury sportowej, dofinansowano ponadto w 2010 r. naprawy 10 uszkodzonych kompleksów „*Moje Boisko – Orlik 2012*” i zwiększono dofinansowanie dla 109 jednostek samorządu terytorialnego uczestniczących w programie.

Ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej realizowano:

- program dotyczący rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w województwach, którego celem jest wspomaganie finansowe rozwoju bazy sportowej na terenie całego kraju, dającej społeczeństwu szeroki dostęp do infrastruktury sportowej, zgodnie z zasadami planowania „Wojewódzkich wieloletnich programów rozwoju bazy sportowej” – w 2010 r. zawartych zostało z beneficjentami 186 umów o dofinansowaniu takich zadań,
- program „Budowy wielofunkcyjnych boisk sportowych ogólnie dostępnych dla dzieci i młodzieży”, dedykowany w szczególności środowiskom lokalnym, mający na celu zwiększenie popularyzacji uprawiania sportu dzieci i młodzieży poprzez poprawę stanu podstawowej otwartej infrastruktury sportowej – w 2010 r. przyjęto do programu 125 inwestycji,
- w ramach programu „Budowa pełnowymiarowych płyt piłkarskich ze sztuczną nawierzchnią” przyjęto do dofinansowania inwestycje 9 beneficjentów,

- „Program rozwoju inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu”, mający przyczynić się do istotnej poprawy warunków szkoleniowo-treningowych, ale też dzięki któremu można organizować w kraju imprezy sportowe najwyższej rangi międzynarodowej. W ramach programu rocznego przyjęto 23 nowe zadania do dofinansowania.

Wszystkie działania w 2010 r. miały na celu zwiększenie ogólnego uczestnictwa w sporcie i zachęcanie do aktywności fizycznej jak największej liczby obywateli oraz poprawę wykorzystania potencjału sportu w zakresie budowania społeczności, spójności społecznej i rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Minister właściwy do spraw nauki, do spraw szkolnictwa wyższego

Studia przygotowujące kadre dla gospodarki turystycznej są prowadzone na kierunku *Turystyka i rekreacja*, którego nazwę określa rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie nazw kierunków studiów (Dz. U. Nr 121, poz. 838). Standardy kształcenia na ww. kierunku studiów reguluje rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. Nr 164, poz. 1166).

Kierunek studiów *Turystyka i rekreacja* jest prowadzony zarówno w uczelniach publicznych (66) jak i niepublicznych (64), na różnych profilach kształcenia. Studia na tym kierunku prowadzone są zarówno w trybie stacjonarnym jak i niestacjonarnym. W rekrutacji w roku akademickim 2009/2010 na kierunek *Turystyka i rekreacja* było 18 977 kandydatów. Dało to 9 miejsce wśród najpopularniejszych kierunków studiów stacjonarnych. Szczegółowe dane przedstawiają poniższe tabele:

Studia stacjonarne

Typ uczelni	Liczba uczelni prowadząca kierunek TiR	Liczba studentów na studiach pierwszego i drugiego stopnia	Liczba absolwentów
Uniwersytety	7	2489	187
Uczelnie techniczne	2	977	168
Uczelnie rolnicze	2	503	77
Uczelnie ekonomiczne	1	270	brak
Akademie wychowania fizycznego	6	4951	925
Państwowe wyższe szkoły zawodowe	9	4187	1535
Uczelnie niepubliczne	39	9744	2969
RAZEM	66	23121	5861

Studia niestacjonarne

Typ uczelni	Liczba uczelni prowadząca kierunek TiR	Liczba studentów na studiach pierwszego i drugiego stopnia	Liczba absolwentów
Uniwersytety	6	2439	297
Uczelnie techniczne	2	590	142
Uczelnie rolnicze	1	114	brak
Uczelnie ekonomiczne	1	559	brak
Akademie wychowania fizycznego	6	2702	738
Państwowe wyższe szkoły zawodowe	9	1692	517
Uczelnie niepubliczne	39	30810	6705
RAZEM	64	38906	8399

Należy zaznaczyć, że ideą przeprowadzanej aktualnie reformy systemu szkolnictwa wyższego, która znalazła odzwierciedlenie w przygotowanym projekcie nowelizacji ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw*, jest między innymi przekazanie polskim uczelniom większej autonomii w zakresie kształtowania oferty edukacyjnej, tym samym również uczelniom kształcącym na kierunku *Turystyka i rekreacja*.

Projekt ustawy o zmianie ww. ustaw zakłada między innymi wprowadzenie do polskiego systemu szkolnictwa wyższego Krajowych Ram Kwalifikacji. Kwestia ta została uregulowana poprzez nadanie nowego brzmienia art. 9 ustawy- *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Proponuje się zniesienie obecnie obowiązującego pkt. 2) w art. 9 ww. ustawy, na podstawie którego określone są standardy kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów studiów, w tym wymiar godzin, który powinien być przewidziany w programie nauczania.

Poprzez odstąpienie od standardów kształcenia nie będzie wskazywany przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego obowiązkowy zakres zajęć, z wymiarem godzin dydaktycznych. Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego określi natomiast efekty kształcenia dla poszczególnych obszarów kształcenia z uwzględnieniem poziomów i profili studiów, a także wyda rozporządzenie w sprawie efektów kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów. Uczelnia przygotowująca program kształcenia będzie mogła wykorzystać taki wzorcowy opis, bądź też przygotować własny opis autorski. Możliwość swobodnego tworzenia kierunków nie będzie dotyczyła jedynie zawodów regulowanych, w tym regulowanych zawodów medycznych, gdyż w tym zakresie obowiązują w Polsce przepisy Unii Europejskiej, obejmujące także reguły procesu kształcenia.

Dzięki proponowanym zmianom zwiększy się autonomia programowa szkół wyższych. Likwidacji ulegną sztywne centralne standardy nauczania, a uczelnie zyskają swobodę w tworzeniu nowych autorskich kierunków studiów. Programy będą tworzone przy wsparciu autorytetów naukowych, pracodawców i ekspertów w dziedzinie gospodarki. Nowe mechanizmy wprowadzane są w oparciu o funkcjonujące w Europie tzw. Ramy Kwalifikacji.

Dzięki Krajowym Ramom Kwalifikacji (KRR) dyplomy polskich uczelni będą mogły być porównywane z dyplomami z innych krajów europejskich.

Dzięki zmianom zwiększy się także integracja uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Szkoły wyższe zyskają możliwość kształcenia studentów przy udziale pracodawcy bądź na jego zamówienie. Do tworzenia programów studiów o profilu praktycznym będą mogły zostać włączone osoby reprezentujące organizacje społeczne, gospodarcze i publiczne. Zwiększy się atrakcyjność oferty edukacyjnej, proponowanej przez uczelnie na kierunku Turystyka i rekreacja. Absolwenci tego kierunku będą także lepiej przygotowani do wykonywania powierzonych im obowiązków na rynku pracy. Ich kompetencje powinny być lepiej dopasowane do potrzeb rynku pracy. Uczelnie mając większą autonomię programową będą mogły dopasowywać program kształcenia do lokalnego rynku pracy, tak aby sylwetka absolwenta była odpowiednio sprofilowana do lokalnych potrzeb.

Rozpoczęły się także prace nad opracowywaniem i wdrażaniem do polskiego systemu edukacji, w tym na poziomie wyższym, idei uczenia się przez całe życie. Międzyresortowy Zespół ds. uczenia się przez całe życie, w tym Krajowych Ram Kwalifikacji przyjął dokument *Perspektywa uczenia się przez całe życie*, który określa cele i kierunki interwencji tym zakresie. Obecnie prowadzony jest także przez Instytut Badań Edukacyjnych projekt pod nazwą *Opracowanie założeń merytorycznych i instytucjonalnych wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji oraz Krajowego Rejestru Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie*. Tym samym, w najbliższym czasie zostanie wdrożony system uznawania kompetencji zdobytych w sposób inny niż formalny. Osoby, które zdobędą pewne umiejętności i wiedzę, w sposób inny niż formalny, będą mogły dokonać ich certyfikacji. Będzie to miało niewątpliwie duży wpływ na sektor gospodarki, w tym sektora turystycznego.

Należy także zaznaczyć, że trwają jeszcze prace legislacyjne nad projektem nowelizacji ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw*. W dniu 6 października 2010 r. odbyło się pierwsze czytanie projektu ustawy, który następnie został skierowany do prac w Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu RP. Zgodnie z podjętą przez Komisję uchwałą projekt został poddany procedurze wysłuchania publicznego, które odbyło się 9 listopada 2010 r. Następnie został skierowany do prac w Podkomisji stałej ds. nauki i szkolnictwa wyższego Sejmu RP. Po przyjęciu w dniu 4 stycznia 2011 r. przez Podkomisję sprawozdania projekt został skierowany ponownie pod obrady Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu RP, która zakończyła swoje prace nad projektem ustawy dnia 19 stycznia 2011 r. W dniu 4 lutego 2011 r. Sejm RP przyjął w trzecim czytaniu projekt ustawy. Planowane wejście w życie projektu ustawy to październik 2011 r.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania

W ramach zadań statutowych Członków ministra właściwego ds. oświaty i wychowania:

I. Wspieranie wychowawczej funkcji szkoły i placówki w zakresie: kształtowania tożsamości kulturowej, regionalnej i europejskiej, promocji zdrowia i zachowań prozdrowotnych, kształtowanie umiejętności spędzania czasu wolnego oraz organizowanie zajęć pozalekcyjnych, zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży, krajoznawstwa i turystyki dzieci i młodzieży.

To zadanie było realizowane poprzez organizację otwartych konkursów ofert zawierających priorytety w zakresie promocji krajoznawstwa i turystyki. W 2010 roku MEN przeprowadziło następujące konkursy na realizację zadań zleconych zawierających komponent turystyczno-krajoznawczy:

- „Organizacja ogólnopolskich obchodów z okazji 100-lecia harcerstwa na ziemiach polskich”,
- „Międzynarodowa współpraca szkół i wymiana młodzieży”,
- „Organizacja w okresie letnich wakacji pobytu edukacyjnego dzieci Polaków zamieszkałych za granicą”,
- „Polsko-koreańska wymiana młodzieży”,
- „Wspieranie inicjatyw edukacyjnych realizowanych na rzecz uchodźców, mniejszości narodowych/etnicznych mieszkających w Polsce, służących kultywowaniu języka, tradycji i kultury kraju pochodzenia lub nauczania języka polskiego”.

Łącznie na powyższe konkursy zostały przeznaczone środki w wysokości 1 260 000 zł. Cele związane z promowaniem krajoznawstwa i turystyki dzieci i młodzieży były również rekomendowane przez MEN kuratorom oświaty, którzy udzielają dofinansowania organizatorom wypoczynku letniego i zimowego oraz spełniają nad nim nadzór.

W ramach działań podjętych w celu przeciwdziałania skutkom powodzi, został ogłoszony nabór ofert na organizację 14-dniowych turnusów edukacyjnych i wakacyjnych dla dzieci z terenów poszkodowanych przez powódź. Minister Edukacji Narodowej na terapeutyczne wyjazdy edukacyjne i wakacyjne łącznie przeznaczył środki w wysokości 5. 814 737,57 zł, które wydatkowano w ramach rezerwy celowej nr 26 *Dofinansowanie Narodowego Programu Stypendialnego, w tym wyprawka szkolna*. Ze środków tych skorzystało łącznie 6486 dzieci. Środki te zostały przeznaczone na wyjazdy dzieci poszkodowanych zarówno w maju, czerwcu jak i w sierpniu 2010 roku.

Na mocy porozumienia pomiędzy premierami Polski, Panem Donaldem Tuskiem i Węgier, Panem Viktorem Orbánem, Rząd Węgierski zaprosił polską młodzież z terenów poszkodowanych przez powódź na wakacje do miejscowości Balatonöszöd nad Balatonem. Organizację wyjazdów koordynowało Ministerstwo Edukacji Narodowej. Z zaproszenia łącznie skorzystało 193 dzieci z województw świętokrzyskiego, małopolskiego i lubelskiego.

Ponadto, w roku 2010 Ministerstwo Edukacji Narodowej opracowało tzw. informator bezpiecznego wypoczynku, który w najbliższym czasie zostanie opublikowany na stronie <http://wypoczynek.men.gov.pl> w formie elektronicznych materiałów do pobrania. Papierowemu wydaniu informatora w nakładzie 12 000 (dystrybuowanych za pośrednictwem kuratoriów oświaty do szkół, placówek i organizatorów wypoczynku) egzemplarzy towarzyszy także gra edukacyjna, która również będzie dostępna na ww. stronie internetowej.

II. Określanie podstaw programowych kształcenia w poszczególnych profilach kształcenia ogólnozawodowego i kształcenia w poszczególnych zawodach; zasady przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe.

W 2010 roku zostały opublikowane następujące akty prawne, w ramach których uregulowano podstawy programowe kształcenia w zawodach związanych z branżą turystyczną:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 września 2010 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach: drukarz, introligator,

mechanik maszyn i urządzeń drogowych, technik administracji, technik drogownictwa, technik ekonomista, technik ochrony fizycznej osób i mienia, technik pojazdów samochodowych, technik poligraf i technik turystyki wiejskiej (Dz. U. z dnia 21 października 2010 r.),

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe (Dz. U. z dnia 14 czerwca 2010 r.).

Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego

Do zadań będących w kompetencji Ministra Rozwoju Regionalnego (MRR) wpływających na rozwój turystyki w Polsce należy tworzenie oraz monitorowanie systemu zarządzania środkami unijnymi w Polsce oraz koordynowanie wdrażania Narodowej Strategii Spójności i programów operacyjnych na lata 2007-2013, jak również monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju regionalnego.

Szczegółowe zadania Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w powyższym zakresie w odniesieniu do turystyki obejmują przede wszystkim monitorowanie stanu wdrażania działań dotyczących rozwoju turystyki w Polsce w poszczególnych programach operacyjnych i prowadzone są w oparciu o analizę danych zamieszczonych w Krajowym Systemie Informatycznym oraz informacji zbieranych w ramach opracowanego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego systemu sprawozdawczości. W przypadku regionalnych programów operacyjnych na lata 2007-2013 (RPO), w odniesieniu do których Ministerstwo Rozwoju Regionalnego pełni funkcję Instytucji Koordynującej, szczegółowy monitoring stanu realizacji poszczególnych projektów prowadzony jest na poziomie instytucji zarządzającej RPO, tj. urzędu marszałkowskiego właściwego województwa.

Wsparcie przeznaczone na rozwój turystyki w ramach programów operacyjnych na lata 2007-2013 otrzymują przede wszystkim projekty polegające na rozbudowie, modernizacji oraz wyposażeniu infrastruktury turystycznej, ukierunkowane na poprawę jej jakości oraz powstawanie nowych obiektów służących do prowadzenia działalności turystycznej spełniających obowiązujące standardy Unii Europejskiej. Realizacja ww. inwestycji ma na celu zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług turystycznych oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej Polski i jej regionów, a przez to przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy w sektorze turystyki oraz wzrostu zatrudnienia w sektorach produkcji towarów i usług niezbędnych dla obsługi turystów. Przedmiotowe wsparcie dotyczy zarówno projektów spełniających kryteria infrastruktury społecznej, które służą nieodpłatnie ogółowi społeczeństwa, jak i projektów o założeniu komercyjnym.

Raport prezentujący stan wdrażania ww. typów projektów w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Programów Inicjatywy Wspólnotowej Interreg III, RPO, Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka oraz Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, opracowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, przedstawiony został w maju 2010 r. na posiedzeniu *Międzyresortowego Zespołu ds. koordynacji zadań Rządu określonych w „Kierunkach rozwoju turystyki do 2015 roku”*.

Należy przy tym podkreślić, iż dane uzyskane w toku prowadzonego monitoringu, odnoszące się przede wszystkim do kategorii interwencji od 55 do 57 wynikających z załącznika II do rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r., nie w pełni oddają skalę

wsparcia ze środków unijnych projektów z zakresu turystyki. Związane jest to z faktem, iż również przedsięwzięcia nie związane bezpośrednio z budową lub modernizacją infrastruktury turystycznej mogą w znaczącym stopniu przyczyniać się do jej rozwoju oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej Polski lub danego regionu. Do projektów takich zaliczyć można m.in. projekty z zakresu kultury (np. muzea, parki naukowo-kulturowe, teatry) oraz rewitalizacji (np. odnowa historycznych lub poprzemysłowych obszarów miast), które mogą generować dodatkowy ruch turystyczny na danym obszarze, jak również projekty z zakresu transportu, poprawiające dostępność tego typu obiektów dla turystów.

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego opracowało raport pn. „Realizacja projektów z zakresu turystyki realizowanych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wg stanu na 31.12.2010 r.”.

Minister właściwy do spraw rozwoju wsi

Wśród priorytetów działań resortu rolnictwa szczególnie ważne jest różnicowanie działalności gospodarczej, w tym rolniczej na obszarach wiejskich. Zagadnienie to ma swoje odzwierciedlenie w Krajowym Planie Strategicznym Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013).

Podstawę realizacji Krajowego Planu Strategicznego, stanowi koncepcja wielofunkcyjności rolnictwa i obszarów wiejskich. Zakłada ona wzmocnienie ekonomiczne gospodarstw rolnych i wzrost konkurencyjności sektora rolno-spożywczego oraz zapewnienie instrumentów na rzecz różnicowania działalności gospodarczej w kierunku pozyskania i stworzenia alternatywnych źródeł dochodów mieszkańców wsi. Przyczyni się ona do polepszenia jakości życia na obszarach wiejskich, jak również będzie stanowić alternatywę dla obecnie dominującej roli obszarów wiejskich, jaką jest produkcja żywności. Ważnym aspektem obszarów wiejskich w Polsce jest ich rola w zachowaniu i odtwarzaniu walorów krajobrazowych oraz zasobów przyrody. Jedną z działalności gospodarczych, która rozwinęła się najbardziej na obszarach wiejskich jest działalność agroturystyczna.

Cele i priorytety określone w Krajowym Planie Strategicznym dla obszarów wiejskich są realizowane w Polsce w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013. Łączna kwota środków na Program w latach 2007 – 2013 wyniesie ponad 17 mld euro, z czego ponad 13 mld euro będzie pochodzić z budżetu UE (Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich).

W ramach PROW 2007-2013 przewidziano do realizacji dwa działania osi 3 *Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej* bezpośrednio skierowane na rozwój usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem:

1. *Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej* zostało uruchomione w 2008 roku. W 2009 r. ogłoszono jeden nabór wniosków. W 2010 roku działanie uruchomiono 24 sierpnia (zakończono przyjmowanie wniosków w woj.: kujawsko - pomorskim, lubuskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim, zachodniopomorskim - 25 sierpnia, pomorskim - 27 sierpnia, opolskim - 30 sierpnia, podlaskim - 31 sierpnia, mazowieckim - 29 grudnia, dolnośląskim, małopolskim, lubelskim, łódzkim, podkarpackim, śląskim, świętokrzyskim - 31 grudnia). W ramach naboru w 2010 roku

do dnia 30 listopada 2010 r. złożono 7 349 wniosków. Realizacja działania ma stworzyć warunki dla zrównoważonego rozwoju ekonomiczno-społecznego obszarów wiejskich przez udzielanie pomocy na podejmowanie lub rozwijanie przez rolników, domowników i małżonków rolników, dodatkowej działalności pozarolniczej w zakresie produkcji lub usług. Pomoc przyznaje się m.in. na inwestycje związane z wynajmowaniem pokoi w budynku mieszkalnym oraz sprzedażą posiłków domowych lub świadczeniem innych usług związanych z pobytem turystów w gospodarstwie rolnym. Budżet działania na cały okres programowania 2007-2013 wynosi ponad 345 mln euro.

2. *Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw* – pierwsze wnioski można było składać w maju 2009 r. W roku 2010 przyjmowano wnioski w dniach 28 czerwca - 9 lipca. Podczas ostatniego naboru złożono 10 540 wniosków. Pomoc przysługiwała według kolejności ustalonej przez Agencję dla każdego oddziału regionalnego Agencji, przy zastosowaniu kryteriów oceny operacji określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 17 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania "Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 139, poz. 883, z późn. zm.). Celem działania jest wzrost konkurencyjności gospodarczej obszarów wiejskich oraz rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy. Pomocy udziela się podmiotom z tytułu inwestycji związanych z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw, działających m.in. w zakresie usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem. Beneficjenci z naboru ogłoszonego w 2010 r., mogli otrzymać 300 tys. zł za stworzenie 3 miejsc pracy, a w 2009 roku taka kwota przysługiwała za utworzenie co najmniej 5 miejsc pracy. Budżet działania wynosi na cały okres programowania ponad 1 mld euro.

Wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich jest wspierany także w ramach działania osi 3 *Odnowa i rozwój wsi*. Nabór wniosków na w/w działanie w 2010 roku był różny w zależności od województwa. Działanie to ma wpływ na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Budżet działania na cały okres programowania 2007-2013 wynosi ponad 442 mln euro.

Ponadto projekty przyczyniające się do poprawy jakości życia lub zróżnicowania działalności gospodarczej mogą być realizowane w ramach osi 4 *PROW 2007 – 2013 Leader*. Celem *Leadera* jest aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich poprzez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw. W ramach działania osi 4 *Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju* realizowane są między innymi w/w działania osi 3. Całkowity budżet działania na okres programowania 2007-2013 wynosi ponad 496 mln euro.

Działania *Leader* są realizowane przez samorządy województw i te podmioty są dysponentami środków, tak więc samorządy województw mogą kreować politykę rozwoju agroturystyki i ją wspierać.

Minister właściwy do spraw środowiska, do spraw gospodarki wodnej

Turystyka stanowi istotny obiekt zainteresowania Ministerstwa Środowiska. Jest to najbardziej powszechny sposób, w jaki mieszkańcy Polski poznają jej walory przyrodnicze.

Masowa turystyka może również stanowić zagrożenie dla stanu najbardziej cennych, a zatem najbardziej atrakcyjnych, obiektów przyrodniczych. Niezbędna jest promocja zrównoważonej turystyki, którą realizuje resort poprzez naukę postaw, dzięki którym można obcować z dziką przyrodą jednocześnie nie czyniąc jej szkody.

Mając także świadomość bogactwa i zróżnicowania dziedzictwa geologicznego Polski Minister Środowiska od lat podejmuje starania o wyeksponowanie walorów estetycznych, naukowych i kulturowych przyrody nieożywionej w całej Polsce.

Nowe oblicze geologii wyłania się w kontekście poszukiwanych nowych form aktywności turystycznej, jako tzw. GEOTURYSTYKA. Wspaniałe formy krajobrazu, odsłonięcia geologiczne, jaskinie, czy wreszcie kiedyś eksploatowane kopalnie, zwłaszcza kamieniołomy, mogą stać się miejscem interesującym do spędzania wolnego czasu. Chcemy pokazać co raz to nowsze sposoby korzystania z pracy i osiągnięć geologów, znaleźć dla tych rozwiązań nowe zastosowanie w turystyce, podzielić się wiedzą z szerokim gronem odbiorców, jednym słowem zachęcić do korzystania z bogactwa dziedzictwa geologicznego.

Z myślą o aktywnym wspieraniu rozwoju geoturystyki w ramach tematów zamawianych przez Ministra Środowiska, a finansowanych ze środków NFOŚiGW, realizowana jest waloryzacja i inwentaryzacja obiektów geoturystycznych w obrębie całego kraju.

Z myślą o zapewnieniu swobodnego dostępu do informacji na temat obiektów przyrody nieożywionej – geostanowisk, realizowana jest także praca pn. „Utworzenie Centralnego Rejestru Geostanowisk Polski”. Rejestr obejmie 1500 geostanowisk różnego rodzaju, głównie odsłoneń naturalnych i sztucznych, pomników przyrody nieożywionej, gładów narzutowych, itp. W bazie danych dla każdego obiektu przedstawiona zostanie jego lokalizacja, charakterystyka geologiczna obiektu, galeria zdjęć, a także bibliografia dotycząca danego geostanowiska. Podejmowane działania ukierunkowane na udokumentowanie najciekawszych stanowisk geologicznych, mają służyć nie tylko indywidualnym turystom, którzy w poszukiwaniu przygód sięgają po nową formę turystyki, mają one przede wszystkim służyć tworzeniu nowych atrakcji, stanowić podstawę do turystycznego zagospodarowania terenu (np. ścieżki geoturystyczne, geoparki).

Właśnie z tą myślą w roku 2010 realizowane były następujące prace:

- Geopark „Góra Św. Anny” udokumentowanie, propozycja jego ochrony, uroczyste nadanie Certyfikatu Geoparku Krajowego w dniu 1 czerwca 2010 r.
- Nadanie rangi Geoparku Krajowego- Karkonoskiemu Parkowi Narodowemu i jego otulinie. Uroczystość odbyła się 10 września 2010r. podczas konferencji „Georóżnorodność Karkonoszy dla rozwoju regionu”, zorganizowanej w Karkonoskim Centrum Edukacji Ekologicznej KPN w Szklarskiej Porębie.
- Wstępna inwentaryzacja i waloryzacja stanowisk geologicznych dla potrzeb oceny możliwości utworzenia obszaru geoturystycznego w rejonie Wałbrzycha.
- Geopark Kamienny Las na Roztoczu – koncepcja geochrony wraz z wykonaniem dokumentacji i badań naukowych niezbędnych dla funkcjonowania tej formy ochrony.
- Geologiczno – górniczo – środowiskowe warunki utworzenia Geoparku Małopolski Przełom Wisły (od Zawichostu do Puław).

Idea tworzenia geoparku ma na celu ochronę dziedzictwa geologicznego poprzez efektywne zabezpieczenie stanowisk geologicznych oraz propagowanie ich funkcji turystycznych i edukacyjnych w zakresie nauk o Ziemi. Jest to jednocześnie nowy interesujący produkt turystyczny stwarzający ogromne możliwości rozwoju gospodarczego regionu.

Zupełnie nowym produktem turystycznym w roku 2010 były „GeoTropy”. Idea tablic edukacyjno-geoturystycznych wyrosła z potrzeby wyeksponowania walorów geologicznych Polski w celu rozwoju geoturystyki. GeoTropy udzielają zainteresowanym odpowiedzi na pytania: kiedy, dlaczego i w jaki sposób powstały fascynujące swym pięknem, różnorodnością form oraz niepowtarzalnością, otaczające elementy przyrody nieożywionej. Do tej pory wykonano około 20 tablic GeoTrop. Były one prezentowane jako nowy produkt dla turystyki na Targach Turystycznych w Warszawie, Targach Turystycznych w Poznaniu, Targach Poleko 2010. Inicjatywa ta spotkała się z dużym zainteresowaniem ze strony regionalnych i lokalnych jednostek administracyjnych.

Dla dalszego rozwoju geoturystyki istotna jest współpraca naukowców, odpowiedzialnych merytorycznie za inwentaryzację i waloryzację stanowisk geologicznych oraz władz samorządowych i liderów lokalnych społeczności odpowiedzialnych za zagospodarowanie i udostępnienie atrakcji geoturystycznych. Bez współpracy żadne przedsięwzięcie geoturystyczne – geopark, ścieżka geologiczna, stanowisko geoturystyczne – nie ma szans na powodzenie. Dostrzegając tę zależność Ministerstwo Środowiska oraz Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy dokładają wszelkich starań, aby wspierać lokalne inicjatywy zarówno od strony merytorycznej jak i organizacyjnej. Efektem dotychczasowej współpracy jest cykliczna impreza „Piknik geologiczny w Gminie Olsztyn k. Częstochowy” połączona z Letnią Szkołą Geologii oraz „Spotkanie na wulkanie – annogórska majówka geologiczna”.

Promocja obszarów cennych przyrodniczo należy do podstawowych elementów promocji turystycznej w Polsce. Tatry, Bałtyk, Białowieża, Biebrza, Mazury – popularne destynacje są jednocześnie obszarami o niezwyklej wartości przyrodniczej. Rok 2010 to rozpoczęcie wdrażania Białowieskiego Programu Rozwoju (<http://bialowieza.mos.gov.pl/>), którego jedną z idei rozwoju jest właśnie turystyka, rekreacja i edukacja ekologiczna.

Od niedawna tego typu działalności – zachęcania do odwiedzania atrakcyjnych miejsc, ale jednocześnie poznawania ich i ochrony, jest bardzo aktywnie prowadzona w Internecie. Dyrekcja Generalna opracowała portal eRyś (<http://www.erys.pl/>) prowadzący edukację ekologiczną i przeznaczony dla dzieci, młodzieży oraz nauczycieli. Z programu operacyjnego Infrastruktura i Środowisko sfinansowano wspólną witrynę polskich parków narodowych (<http://www.parkinarodowe.edu.pl/>).

Obszary cenne przyrodniczo na terenie Unii Europejskiej w znakomitej większości zostały zakwalifikowane jako obszary sieci Natura 2000. Odpowiedzialna za sieć Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska jest jednocześnie odpowiedzialna za jej promocję. W roku 2010 w okresie letnim Ministerstwo Środowiska prowadziło m.in. akcję „Podczas wakacji bądź ambasadorem dobrych nawyków”, na stronie urzędu opublikowano broszurę zawierającą podane w prostej formie praktyczne wskazówki, w jaki sposób turyści mogą dbać o środowisko. Do publikacji dokumentu zostały również zaproszone organizacje turystyczne, a parki narodowe otrzymały wersję drukowaną do rozdawania gościom. Informacje związane z akcją były też częścią „Wakacyjnego SOS” opracowanego na potrzeby UOKiK.

Rok 2010 został ogłoszony przez ONZ Międzynarodowym Rokiem Różnorodności Biologicznej. Dzięki akcji billboardowej prowadzonej przez Ministerstwo Środowiska turyści dowiedzieli się, że wszystkie organizmy na Ziemi są połączone jak klocki w dziecięcej układance. Usunięcie jednego klocka może zniszczyć całą konstrukcję. Za pomocą komunikatywnych plakatów i działalności ambientowej resort środowiska dotarł do szerokiej grupy turystów podczas letniego odpoczynku.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych

Prowadzenie spraw związanych z zarządzaniem kryzysowym i planowaniem cywilnym na potrzeby bezpieczeństwa powszechnego:

W Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2010 r. podjęto prace nad opracowaniem założeń do projektu ustawy *o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym*. Potrzeba uzupełnienia ustawy o zarządzaniu kryzysowym o zagadnienia ochrony ludności wynika przede wszystkim z doświadczeń dotychczasowego działania systemu mającego na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludności. Doświadczenia z sytuacji kryzysowych, w tym z powodzi 2010 r. pokazały, że należy wdrożyć systemowe rozwiązania mające na celu wykorzystanie istniejącego w państwie potencjału, zdolnego do podjęcia niezbędnych przedsięwzięć organizacyjnych do zapewnienia obywatelom bezpieczeństwa.

Przygotowany projekt zakłada m.in. uzupełnienie istniejącego systemu o jasne wskazanie zadań i odpowiedzialności w zakresie:

- informowania, ostrzegania i alarmowania ludności,
- wymiany i analizowania informacji z systemów monitorowania zagrożeń,
- wskazywania i oznaczania stref niebezpiecznych,
- przygotowania warunków do ewakuacji i prowadzenia ewakuacji,
- stworzenie warunków i możliwości identyfikacji osób poszkodowanych.

Bardzo ważnym instrumentem do realizacji tych zadań mają być wieloletnie programy ochrony ludności opracowywane na poziomie województwa, powiatu i gminy. Programy te będą określać potrzeby w zakresie ochrony ludności, priorytety, zadania i skuteczne sposoby ich realizacji. W projekcie uznano także ważną rolę ćwiczeń. Zaproponowano, by w każdym województwie, powiecie i gminie przynajmniej raz w roku zostały przeprowadzone ćwiczenia dotyczące ochrony ludności. Nowelizacja przewiduje także organizowanie wspólnych ćwiczeń przez kilka gmin. W trakcie ćwiczeń testowane powinny być m.in.: procedury obiegu informacji; podejmowania decyzji, uruchamiania i dysponowania sprzętem oraz służbami wykonującymi zadania z zakresu ochrony ludności; procedury ostrzegania i alarmowania ludności; procedury ewakuacji i pomocy poszkodowanym.

Nowelizacja przewiduje możliwość wspólnej realizacji zadań z zakresu ochrony ludności przez gminę i powiat, w oparciu o zawarte porozumienia.

Ważnym zagadnieniem dotyczącym ochrony ludności w projekcie nowelizacji jest dobrze przygotowany i poinformowany obywatel, któremu należy umożliwić zdobycie wiedzy i umiejętności na temat zachowania w sytuacjach zagrożenia jego życia lub zdrowia, a także w zakresie zapobiegania tego rodzaju sytuacjom. Dlatego istotnym elementem proponowanych rozwiązań jest zwiększenie świadomości społeczeństwa oraz promocję edukacji i szkoleń, dotyczących zasad bezpiecznego zachowania się w sytuacjach codziennych i w sytuacjach zagrożeń. Podczas prac nad projektem ustawy dokonano przeglądu rozwiązań stosowanych w krajach europejskich pod kątem możliwości wykorzystania ich w Polsce, starając się dostosować polskie prawo do standardów stosowanych w Unii Europejskiej. Projekt został przyjęty przez Komitet Rady Ministrów w dniu 20 stycznia 2011 r.

W 2010 r. podjęto także prace legislacyjne nad zmianą rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2009 r. *w sprawie organizacji i funkcjonowania centrów powiadamiania ratunkowego i wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego*. Podstawową ideą, jaka przyświeca projektowi zmiany była

konieczność dokonania niezbędnych weryfikacji w zakresie funkcjonowania systemu powiadamiania ratunkowego oraz przyspieszenie prac nad budową stabilnego, jednolitego, ogólnokrajowego, funkcjonalnego i ekonomicznego systemu powiadamiania ratunkowego. Istnienie sprawnie działających centrów powiadamiania ratunkowego nabiera szczególnego znaczenia w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa i właściwej obsługi zgłoszeń alarmowych w czasie Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012.

Projekt zmian do rozporządzenia w sprawie organizacji i funkcjonowania centrów powiadamiania ratunkowego i wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego, zawiera również wnioski, które okazały się niezbędne do wprowadzenia, po wdrożeniu pilotażu centrum powiadamiania ratunkowego, uruchomionego za zgodą Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie. Wnioski, wynikające z tego projektu (pilotażu) nakazują w dużym stopniu zmienić podejście do organizacji i funkcjonowania centrów powiadamiania ratunkowego, określonych dotychczasowymi przepisami. Zakres zmian dotyczy m.in. doprecyzowania kwestii funkcjonowania i organizacji centrów powiadamiania ratunkowego i wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego, kwestii dotyczącej szkolenia operatorów numerów alarmowych i kryteriów do określenia liczby, lokalizacji i terenu działania centrum powiadamiania ratunkowego oraz liczby stanowisk dyspozytorów medycznych i stanowisk operatorów numerów alarmowych.

Kolejnym argumentem przemawiającym za zmianą rozporządzenia była także możliwość ograniczenia wydatków związanych z utworzeniem i funkcjonowaniem centrów powiadamiania ratunkowego.

Równoległe do prac nad zmianą przepisów prawa w zakresie systemu powiadamiania ratunkowego w poszczególnych województwach trwały prace związanych w wytypowaniem i przystosowaniem do funkcjonowania miejsc, w których będą się mieściły centra powiadamiania ratunkowego. Za wyjątkiem dwóch województw, prace te w 2010 r. zostały zakończone.

Ponadto, z zakresu organizacji funkcjonowania numeru alarmowego 112 realizowano następujące przedsięwzięcia:

- wypracowywano założenia dotyczące określenia dokładności danych lokalizacyjnych zakończenia sieci, z którego dokonano wywołania do numerów alarmowych 112, 997, 998, 999,
- przygotowano projekty porozumień rozszerzających obecnie funkcjonujące porozumienia pomiędzy MSWiA, Policją i PSP a operatorami telekomunikacyjnymi w zakresie ustanowienia procedury awaryjnej pozyskiwania danych lokalizacyjnych, jak również rozszerzenia możliwości dokonywania ustaleń lokalizacyjnych w odniesieniu do innych numerów alarmowych (997 i 998).

W 2010 r. doskonalono przygotowania służb podległych i nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych do działań w sytuacjach kryzysowych. W ramach tych działań m.in. w Policji realizowano następujące przedsięwzięcia:

- dokonano weryfikacji procedur reagowania na sytuacje kryzysowe pod kątem określenia zasad współdziałania z innymi podmiotami uczestniczącymi w przeciwdziałaniu zagrożeniom oraz likwidacji ich skutków. Przy współdziałaniu Departamentu Analiz i Nadzoru MSWiA oraz Rządowego Centrum Bezpieczeństwa trwają prace zmierzające do opracowania spójnych dla wszystkich służb procedur i

wdrożenia w Policji zasad reagowania kryzysowego wprowadzonych na podstawie ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym,

- doskonalono współdziałania z podmiotami systemu militarnego i pozamilitarnego Rzeczypospolitej Polskiej na polu wspólnej realizacji przedsięwzięć w zakresie obronności. Powyższe działania polegały na udziale w organizowanych przez MSWiA ćwiczeniach dot. reagowania w przypadku zagrożenia terrorystycznego z powietrza typu „RENEGADE” oraz udziale w innych szkoleniach i ćwiczeniach z zakresu omawianej problematyki organizowanych przez inne instytucje, bądź własnych.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia bezpieczeństwa osobom przebywającym w górach, pływającym, kąpiącym się lub uprawiającym sporty wodne Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, w 2010 r. podobnie jak w latach poprzednich, zlecił do realizacji zadania z zakresu ratownictwa górskiego i wodnego organizacjom pozarządowym, do których statutowych celów należy organizowanie pomocy i ratowaniem osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia w górach lub na obszarach wodnych. Na cel ten wykorzystano środki finansowe zarezerwowane w ustawie budżetowej na ratownictwo górskie i wodne. Wysokość przekazanych środków finansowych poszczególnym organizacjom oraz cel na jaki zostały przeznaczone ilustruje poniższe zestawienie:

L.p.	Przedmiot umowy	Zleceniobiorca	Wartość umowy
1.	Organizowanie pomocy oraz ratowanie osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na wodach	Mazurskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	498 782
2.	Organizowanie pomocy, zapewnienie gotowości ratowniczej oraz ratowanie osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na utratę życia lub zdrowia w górach na terenie Polski południowej.	Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	6 258 000
3.	Organizowanie pomocy, zapewnienie gotowości ratowniczej oraz ratowanie osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na utratę życia lub zdrowia w Tatrach i paśmie Spisko-Gubałowskim, oraz prowadzenie ratownictwa z użyciem śmigłowca ratowniczego TOPR w szczególności na obszarach górskich południowej Małopolski na wezwanie innych służb.	Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	3 601 000
4.	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa osób kąpiących się i wypoczywających nad wodą poprzez doposażenie jednostki WOPR w profesjonalny sprzęt pływający	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe "WOPR-OS" w Ostrołęce	43 000
5.	"Organizowanie pomocy oraz ratowanie osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na wodach" w celu doposażenia WOPR w sprzęt ratownictwa wodnego	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	1 050 000
6.	"Organizowanie pomocy oraz ratowanie osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na wodach" w celu organizacji działalności Grup Operacyjnych i Interwencyjnych oraz organizacji centralnych kursów i szkoleń specjalistycznych	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	900 000
7.	Organizowanie pomocy oraz ratowanie osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na wodach poprzez organizację działalności ratowniczej na terenie jeziora Śniardwy i w jego okolicach w celu wsparcia działań Mazurskiego WOPR na tym terenie	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	58 744

8.	Organizowanie pomocy oraz ratowanie osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na wodach- doposażenie WOPR w województwach: pomorskim, zachodniopomorskim i mazowieckim w sprzęt ratownictwa wodnego w celu podniesienia sprawności funkcjonowania systemu ratownictwa.	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	266 474
9.	Organizowanie pomocy oraz ratowanie osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na wodach poprzez dofinansowanie kontynuacji i wykończenia budowy budynku bazy ratowniczo-szkoleniowej jednostki terenowej WOPR w Legionowie.	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	229 000
RAZEM			12 905 000

W 2010 r. kontynuowano także prace nad dwoma projektami ustaw: o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich oraz o bezpieczeństwie i ratownictwie osób przebywających na obszarach wodnych.

Przedstawiciele pionu kontrolno – rozpoznawczego Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej prowadzili następujące działania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa turystom:

- 1) przeprowadzanie czynności kontrolno-rozpoznawczych w celu sprawdzania zabezpieczeń przeciwpożarowych oraz występowania miejscowych zagrożeń w bazach wypoczynkowych, w szczególności w miejscach pobytu dzieci i młodzieży,
- 2) podejmowanie działań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczestnikom imprez masowych poprzez prowadzenie czynności kontrolno – rozpoznawczych, opiniowanie planów zabezpieczenia imprez masowych, bądź uczestniczenie w ich zabezpieczeniu,
- 3) prowadzenie czynności kontrolno-rozpoznawczych w obiektach, w których świadczone są usługi turystyczne, wykorzystywanych m.in. na potrzeby zaszerogowania obiektu hotelarskiego do określonego rodzaju,
- 4) prowadzenie kontroli uzgadniania projektów budowlanych obiektów służących turystyce pod względem ochrony przeciwpożarowej oraz czynności odbiorowych przed przystąpieniem do użytkowania tych obiektów - w trybie art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1997 r. - Prawo budowlane,
- 5) sprawdzanie stanu przestrzegania przepisów przeciwpożarowych na terenach leśnych;
- 6) współdziałanie w kontrolach kąpielisk i innych akwenów oraz zabezpieczenie miejsc zabaw, placów na których przebywają dzieci i młodzież – prowadzenie działań w tym zakresie przy współdziałaniu przedstawicieli Policji, Policji Wodnej, WOPR, Sanepidu, Straży Leśnej, Straży Miejskiej oraz urzędów gmin;
- 7) współpraca z lokalnymi mediami w zakresie przekazywania informacji o zachowaniu podstawowych zasad bezpieczeństwa w trakcie wypoczynku - współpraca z lokalnymi rozgłościami radiowymi i telewizyjnymi oraz prasą, aktualizacja własnych stron internetowych komend PSP w zakresie tematyki dotyczącej bezpieczeństwa w trakcie letniego wypoczynku.

Realizacja zadań związanych z prowadzeniem spraw związanych z wydawaniem dowodów osobistych i paszportów:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji realizuje, na bieżąco, zadania związane z wydawaniem dowodów osobistych i paszportów, określone w § 21 regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, którymi w tym zakresie są:

- nadzór merytoryczny nad wydawaniem dowodów osobistych i paszportów,
- wydawanie paszportów w imieniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- reprezentowanie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w postępowaniach przed wojewódzkim sądem administracyjnym oraz Naczelnym Sądem Administracyjnym,
- obsługa merytoryczna wniosków paszportowych przesyłanych z konsulatów Rzeczypospolitej Polskiej.

Działania dotyczące prowadzenia spraw związanych z wydawaniem dowodów osobistych i paszportów, prowadzone są w ramach bieżącej pracy Departamentu Spraw Obywatelskich MSWiA.

Realizacja zadań związanych z prowadzeniem spraw z zakresu ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego:

Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych, środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym oraz na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania jest jednym z podstawowych zadań Policji. Mając powyższe na uwadze, Policja czynnie współuczestniczy w rozwoju turystyki poprzez podejmowanie inicjatyw w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego sezonie letnim i zimowym.

Podstawową formą wykonywania zadań przez Policję w sezonie letnim jest m.in. podejmowanie działań na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania, które reguluje Zarządzenie nr 1386 Komendanta Głównego Policji z dnia 17 listopada 2009 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów pełniących służbę na wodach i terenach przywodnych.

W 2010 roku funkcjonariusze zrealizowali łącznie 15956 służb na wodach i obszarach przywodnych, wykorzystując do tego celu m. in. 185 jednostek pływających. Efektem podjętych działań w tym zakresie był odnotowany spadek ilości utonięć w 2010 roku (369 osób) w porównaniu z rokiem 2009 (468 osób) i latami poprzednimi. Należy stwierdzić, iż działania Policji na wodach i terenach przywodnych pozytywnie wpływają na rozwój tego rodzaju wypoczynku.

Ponadto, na terenie garnizonu śląskiego, małopolskiego, dolnośląskiego oraz podkarpackiego od kilku lat systematycznie w sezonie zimowym organizowana jest służba patrolowa na stokach narciarskich.

Głównym celem działań podejmowanych przez Policję w górach jest ochrona życia i zdrowia osób oraz ich mienia. Cel ten realizowany jest m. in. poprzez:

- pełnienie służby patrolowej na stokach narciarskich (w sezonie zimowym 2009/2010 służbę taką pełniło ok. 200 policjantów). Realizowana była w trakcie całego sezonu narciarskiego, ze szczególnym jej nasileniem w okresie wzmożonego ruchu turystyczno - narciarskiego, tj. w weekendy i ferie zimowe,

- zabezpieczanie tras dojazdu do ośrodków turystyczno – wypoczynkowych, itp.,
- kierowanie policjantów służby prewencyjnej i kryminalnej w rejon ośrodków wypoczynkowych, hoteli, parkingów (ochrona mienia),
- prowadzenie działalności profilaktyczno - informacyjnej, również wspólnie z innymi podmiotami (m. in. władze samorządowe, GOPR, TOPR, gestorzy stoków). Przykładowym działaniem w tym zakresie jest inicjatywa KWP w Krakowie, gdzie wspólnie z TOPR i GOPR, przygotowano baner zawierający katalog zasad uprawiania bezpiecznej turystyki zimowej - głównie narciarskiej, ważne adresy i telefony alarmowe, który następnie został rozdyskrebowany wśród 55 stacji narciarskich na terenie woj. małopolskiego.

Do podstawowych zadań realizowanych przez Policję na terenach narciarskich należy zaliczyć w szczególności:

- zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego w tym na przyległym terenie,
- reagowanie na popełnione przestępstwa i wykroczenia, w tym z zakresu bezpieczeństwa osób uprawiających narciarstwo lub snowboard oraz ochrony przyrody lub środowiska,
- podejmowanie interwencji wobec osób naruszających przyjęte zasady zachowań na stokach określone w regulaminach tych obiektów i w kodeksie narciarskim (dyscyplinowanie użytkowników zbyt brawurowo jeżdżących),
- zwracanie uwagi na dzieci jeżdżące na nartach bez kasków ochronnych,
- udzielanie pomocy specjalistycznym organizacjom ratowniczym (GOPR, TOPR) podczas akcji ratowania życia i zdrowia ofiarom wypadków na stokach.

Przedmiotową problematykę reguluje Zarządzenie nr 1834 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 grudnia 2010 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów pełniących służbę patrolową na zorganizowanych terenach narciarskich.

Podkreślić należy, iż w sezonie zimowym 2010/2011, służba patrolowa na terenach narciarskich jest w dalszym ciągu realizowana.

Realizując ustawowe zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku w środkach publicznego transportu i komunikacji, Policja podejmuje szereg działań we własnym zakresie oraz wspólnie z innymi podmiotami.

Zgodnie z *Porozumieniem w zakresie strategii zmierzającej do poprawy stanu bezpieczeństwa na obszarach kolejowych*, jakie zostało zawarte w dniu 6 lipca 2004 r. w Warszawie pomiędzy Komendantem Głównym Policji, Komendantem Głównym Straży Granicznej, Komendantem Głównym Żandarmerii Wojskowej a Spółką Polskie Koleje Państwowe S.A., jednostki Policji realizowały zadania wynikające ze *Strategii działań zmierzających do poprawy stanu bezpieczeństwa na obszarach kolejowych*.

Na terenie województw, w myśl postanowień *Porozumienia*, działalność prowadziły *Wojewódzkie/Stołeczny Zespoły ds. Bezpieczeństwa na obszarach kolejowych* kierowane przez przedstawicieli komendantów wojewódzkich/Stołecznego Policji. Prace kontynuował również *Centralny Zespół ds. Bezpieczeństwa na obszarach kolejowych* kierowany przez przedstawiciela Komendanta Głównego Policji, w skład którego wchodzi także reprezentanci stron *Porozumienia* szczebla centralnego jak również przedstawiciele pasażerskich spółek kolejowych (Przewozy Regionalne sp. z o.o. oraz Koleje Mazowieckie – KM) nie będące sygnatariuszami przedmiotowego *Porozumienia*. Istotną rolę w realizacji zadań na rzecz

bezpieczeństwa i porządku na terenach kolejowych spełniają Komisariaty Kolejowe Policji w Warszawie, Poznaniu i we Wrocławiu.

W 2010 r. na terenach kolejowych kraju stwierdzono 10.324 przestępstwa, tj. o 57 przestępstw mniej niż w roku 2009. Procentowy wskaźnik wykrywalności przestępstw stwierdzonych w badanym okresie wyniósł 28,1 % i był wyższy o 0,4 % w stosunku do roku 2009.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa podróżnym na trasach kolejowych najbardziej zagrożonych przestępczością, prowadzone były działania w formie tzw. *patroli rajdujących*. W skład tych patroli wchodził funkcjonariusze Policji, a także Straży Ochrony Kolei i Straży Granicznej.

Nasilenie przedmiotowych działań występowało szczególnie w okresie:

- wzmożonego ruchu w czasie letnich oraz zimowych wyjazdów turystycznych,
- przejazdów na imprezy masowe, w tym mecze, koncerty grup młodzieżowych,
- przejazdów pasażerskich w czasie weekendów,
- zabezpieczenia przejazdów pociągów międzynarodowych.

Dodatковым czynnikiem mogącym mieć wpływ na bezpieczeństwo na terenach kolejowych w okresie zwiększonego ruchu pasażerskiego była inicjatywa Biura Prewencji KGP (kontynuowana od roku 2008) związana z realizowaniem w wyznaczonych terminach *wzmoczonych działań prewencyjnych Policji i podmiotów zewnętrznych na terenie najbardziej zagrożonych szlaków i węzłów komunikacyjnych*.

Wykonywanie zadań państwa związanych z ochroną granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontrolę ruchu granicznego powierzone zostało Straży Granicznej. Do kompetencji ustawowych Straży Granicznej należy również rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń:

- dotyczących zgodności przekraczania granicy państwowej z przepisami, związanych z jej oznakowaniem oraz dotyczących wiarygodności dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej,
- przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych wymienionych w art. 134 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego,
- pozostających w związku z przekraczaniem granicy państwowej lub przemieszczaniem przez granicę państwową towarów oraz wyrobów akcyzowych podlegających obowiązkowi oznaczania znakami akcyzy, jak również przedmiotów określonych w przepisach o broni i amunicji, o materiałach wybuchowych, o ochronie dóbr kultury, o narodowym zasobie archiwalnym, o przeciwdziałaniu narkomanii oraz o ewidencji ludności i dowodach osobistych,
- określonych w ustawie o cudzoziemcach oraz ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu oraz przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, pozostających w związku z wykonywaniem komunikacji lotniczej,
- przestępstw związanych z transgranicznym przemieszczaniem odpadów oraz ściganie sprawców tych przestępstw i wykroczeń.

Jednocześnie w kompetencji Straży Granicznej znajduje się prowadzenie czynności w celu rozpoznawania i przeciwdziałania zagrożeniom terroryzmem oraz ochrony szlaków

komunikacyjnych o szczególnym znaczeniu międzynarodowym, a także zapewnienia bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej i porządku publicznego.

Przystąpienie Polski do pełnej realizacji postanowień Układu z Schengen dało możliwość swobodnego podróżowania po terytorium Schengen zarówno obywatelom Państw Członkowskim UE, jak też obywatelom krajów trzecich, bez konieczności poddawania się kontroli granicznej podczas przekraczania granic wewnętrznych UE/Schengen. Sytuacja ta wpłynęła zasadniczo na sposób realizacji zadań przez Straż Graniczną na wszystkich odcinkach granicy państwowej, a zwłaszcza stanowiących granicę wewnętrzną UE/Schengen, jak też na terytorium kraju. Podstawową różnicą jest zaprzestanie fizycznej ochrony granicy wewnętrznej oraz kontroli granicznej we wszystkich przejściach granicznych na wewnętrznej granicy UE. Konsekwencją jest zwiększenie aktywności działań mobilnych Straży Granicznej w strefie nadgranicznej i na obszarze całego kraju. W szerszym niż dotychczas zakresie prowadzone jest rozpoznawanie, przeciwdziałanie i wykrywanie przestępstw o charakterze migracyjnym. Intensyfikacja działań operacyjno – rozpoznawczych, wobec zjawiska nielegalnej migracji jest jednym z priorytetów Straży Granicznej i stanowi element całościowej profilaktyki i rozpoznawania zagrożeń.

Wszystkie działania Straży Granicznej skupiające się na zwalczaniu przestępczości, a co za tym idzie poprawie stanu bezpieczeństwa, uwzględniają specyficzną sytuację funkcjonowania formacji na granicy zewnętrznej, a także wewnątrz kraju. Nasilenie działań, również tych o charakterze operacyjno-rozpoznawczym oraz koordynacja przedsięwzięć z jednocześnie sprawowanym nadzorem stają się priorytetem warunkującym skuteczne zwalczanie przestępczości zarówno pospolitej, jak i zorganizowanej.

W całokształt działań państwa na rzecz rozwoju turystyki wpisuje się m. in. rozbudowa infrastruktury przejść granicznych. Kwestie dotyczące utworzenia nowych przejść granicznych, modernizacji i rozbudowy infrastruktury funkcjonujących przejść granicznych, rozszerzania zakresu ruchu, jak również opracowywanie rozwiązań służących usprawnieniu przekraczania granicy państwowej rozpatrywane są na forum Komisji ds. Przejść Granicznych Polsko – Rosyjskiej Rady ds. Współpracy Regionów Rzeczypospolitej Polskiej z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej, Podkomisji ds. Przejść Granicznych i Infrastruktury posiedzenia Polsko – Białoruskiej Międzyrządowej Komisji Koordynacyjnej ds. Współpracy Transgranicznej, Komisji ds. Przejść Granicznych i Infrastruktury Polsko – Ukraińskiej Międzyrządowej Rady Koordynacyjnej ds. Współpracy Międzyregionalnej.

W ramach prac ww. Komisji na polsko – ukraińskiej granicy w drodze wymiany not dyplomatycznych zawarto Porozumienia o utworzeniu nowych drogowych przejść granicznych Budomierz – Hruszew i Dołhobyczów – Uhrynow. Obecnie trwają prace budowlane w ww. przejściach. Natomiast utworzenie drogowego przejścia granicznego Malhowice – Nizankowice odsuwa się w czasie, z uwagi na brak odpowiedzi Strony ukraińskiej na notę dyplomatyczną RP w tej sprawie.

W roku 2010 istotną kwestią poruszoną ze Stroną ukraińską była perspektywa rozdzielenia, a w związku z tym przebudowy, drogowego przejścia granicznego Korczowa – Krakowiec. Przedsięwzięcie związane jest z budową ostatniego odcinka autostrady A4.

Ponadto trwa przebudowa drogowego przejścia granicznego Medyka – Szeginie. Polska część przejścia przebudowywana jest w tzw. systemie odprawy ukośnej, dzięki któremu na dotychczasowych pasach ruchu usytuowane będzie po kilka stanowisk kontroli.

Na odcinku granicy państwowej z Federacją Rosyjską trwają prace modernizacyjne we wszystkich drogowych przejściach granicznych (Gronowo – Mamonowo, Bezledy –

Bagrationowsk, Gołdap – Gusiew). W 2009 r. Wojewoda Warmińsko – Mazurski, we współdziałaniu ze wszystkimi służbami obsługującymi ruch graniczny, rozpoczął prace nad wykonaniem koncepcji technologiczno-architektonicznej przebudowy kolejowych przejść granicznych Braniewo – Mamonowo i Skandawa – Żelaznodorożnyj w celu pełnego dostosowania infrastruktury tych przejść do standardów UE. Rozpoczęcie prac modernizacyjnych w ww. kolejowych przejściach granicznych zaplanowano na rok 2011.

W dniu 7 grudnia 2010 r. miało miejsce otwarcie drogowego przejścia granicznego Grzechotki – Mamonowo II, największego przejścia granicznego na polsko – rosyjskim odcinku granicy państwowej. Ww. przejście, które podlega Placówce SG w Lelkowie, zostało otwarte dla międzynarodowego ruchu osobowego i towarowego. Przejście dysponuje łącznie 23 pasami odpraw:

- 11 pasów ruchu na kierunku wjazdowym (w tym 6 pasów ruchu dla samochodów osobowych, 2 pasy ruchu dla samochodów ciężarowych, 2 pasy ruchu dla autobusów),
- 12 pasów ruchu na kierunku wyjazdowym (w tym 2 pasy ruchu dla VIP, 6 pasów dla samochodów osobowych, 2 pasy ruchu dla samochodów ciężarowych, 2 pasy ruchu dla autobusów).

W drogowym przejściu granicznym Grzechotki – Mamonowo II po stronie rosyjskiej znajduje się na każdym kierunku po 4 pasy odpraw dla samochodów osobowych, 1 dla autobusów oraz 6 pasów do odpraw paszportowych samochodów ciężarowych.

W zakresie działań państwa na rzecz ułatwień w turystyce należy wymienić podpisanie przez Ministra Spraw Zagranicznych i Prezesa Polskiej Izby Turystyki Deklaracji o współpracy w zakresie aktywizacji turystyki przejazdowej. Deklaracja podpisana 8 kwietnia 2009 r. odnosi się m. in. do uproszczenia procedur wizowych odnośnie ubiegających się o nie w celu turystycznym oraz poprawę jakości obsługi podróżnych aplikujących o wizey.

Ponadto, Straż Graniczna we współpracy z Policją oraz Strażą Ochrony Kolei, Służbą Celną, Inspekcją Transportu Drogowego i Żandarmerią Wojskową, w ramach rozwoju turystyki, podejmowała w 2010 r. działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ramach programu GAMBIT. Działania GAMBIT 2010 ukierunkowane były przede wszystkim na kontrolę prędkości pojazdów, kontrolę kierowców na zawartość alkoholu lub narkotyków, używanie pasów bezpieczeństwa, a także akcje pod kryptonimami TRUCK, BUS, „Bezpieczny weekend” (m.in. święta wielkanocne, weekend majowy, listopadowy), „Bezpieczny wypoczynek dzieci i młodzieży” (ferie zimowe oraz wakacje letnie), „Razem bezpieczniej”. Działania te realizowane są zarówno w przejściach granicznych, jak również i na drogach dojazdowych do granicy państwa. Polegają one min. na:

- kontroli stanu technicznego pojazdów przewożących zwłaszcza dzieci i młodzieży, zwłaszcza na długich trasach,
- kontroli uprawnień i kwalifikacji kierowców wykonujących przewozy wakacyjne,
- ściśle współdziałanie w zakresie usprawnienia odpraw granicznych ze służbami państw sąsiednich.

Szereg działań Straży Granicznej w rejonach przygranicznych służy ułatwieniom i promocji turystyki w obszarach wartościowych przyrodniczo i bogatych w zabytki i atrakcje. Wykonywanie działań patrolowych, realizacja wspólnych patroli ze służbą państwa sąsiadującego przyczynia się do wzrostu bezpieczeństwa w nadzorowanych regionach. Poczucie bezpieczeństwa wynikające między innymi z obecności formacji powołanej do zapewnienia porządku i ładu publicznego zachęca turystów do powrotu w odwiedzone strony. Do podniesienia poziomu bezpieczeństwa przyczynia się również wymiana informacji

istotnych dla bezpieczeństwa wewnętrznego w Centrach Współpracy i Punktach Kontaktowych. Jednostki te, usytuowane na granicy, umożliwiają ściśle współdziałanie służb policyjnych, granicznych celnych Polski i sąsiadujących państw.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że jednostki Straży Granicznej uczestniczą w zabezpieczaniu (nierzadko też funkcjonariusze czynnie uczestniczą w przebiegu wydarzeń sportowych i kulturalnych) imprez takich jak Przystanek Woodstock, Bieg Piastów itp. W mediach regularnie wskazuje się na spokojny przebieg takich imprez, co dodatkowo zachęca ludzi do udziału w ich kolejnych edycjach.

Na granicach zewnętrznych, gdzie zgodnie z Kodeksem Granicznym Schengen w sposób ciągły dokonywane są kontrole graniczne, Straż Graniczna stosuje wobec uczestników rajdów, wycieczek, wyścigów kolarskich i innych imprez trans granicznych specjalne procedury ułatwiające przekraczanie granicy. Jako przykłady takich okoliczności można wskazać Dni Dobrosąsiedztwa, spływy kajakowe odbywające się również po wodach granicznych, święta religijne. W dniach związanych z różnego rodzaju świętami nasila się zwykle ruch graniczny, w związku z potrzebą odwiedzenia krewnych, znajomych, czy cmentarzy. W niektórych przypadkach, zgodnie z umowami bilateralnymi, wydawane są zezwolenia na przekraczanie granicy poza wyznaczonymi przejściami granicznymi.

Realizacja zadań związanych z przygotowaniem programów, inicjatyw i rozwiązań z zakresu przeciwdziałania przestępczości i patologiom społecznym generującym przestępczość:

W 2010 roku z łącznej liczby 297 realizowanych programów prewencyjnych przez Policję 129 skierowanych było do dzieci i młodzieży. Programy te obejmują pięć obszarów tematycznych, a mianowicie:

- bezpieczeństwo ogólne,
- bezpieczeństwo w ruchu drogowym,
- patologie społeczne,
- ofiary przestępstw,
- oraz ochronę osób i mienia.

W ramach każdego obszaru wyodrębnione są następujące kategorie programów:

- edukacyjne, które służyć mają rozwijaniu prostych umiejętności życiowych u adresatów, takich jak np. podejmowanie decyzji, radzenie sobie ze stresem, konstruktywne, rozwiązywanie problemów czy też nawiązywanie kontaktów interpersonalnych,
- informacyjne, które dostarczają rzetelnych, szczegółowych oraz aktualnych informacji służących unikaniu negatywnych zachowań,
- interwencyjne, czyli pomagające zidentyfikować dany problem występujący w środowisku lokalnym, wskazujące możliwości właściwych rozwiązań, a w konsekwencji sprzyjające zmianie ryzykownych zachowań lub niepożądanych zjawisk,
- alternatywne, które oferują aktywność odmienną od zachowań negatywnych, najczęściej poprzez zaangażowanie adresatów w pozytywną działalność społeczną, sprzyjają tym samym zdobywaniu wartościowych doświadczeń oraz podnoszeniu własnych możliwości.

W Komendzie Głównej Policji trwają prace wynikające z harmonogramu EURO 2012, mające na celu między innymi:

- wypracowanie założeń systemu zabezpieczenia przejazdu kibiców/turystów drogą lądową, powietrzną i morską przy współpracy podmiotów poza policyjnych,
- wdrożenie ogólnopolskiego programu edukacyjno-alternatywnego kształtującego pozytywne zachowania dzieci i młodzieży, jako uczestników imprez sportowych („Jestem Kibicem przez duże K”). Program został przedstawiony do rekomendacji przez Zespół działający przy MSWiA i odpowiedzialny za koordynację Rządowego Programu „Razem Bezpieczniej” w celu podjęcia decyzji o włączeniu projektu „Jestem Kibicem przez duże K” w działania podejmowane w ramach wspomnianego programu rządowego. W dniu 30.12.2010 r. do Zespołu działającego przy MSWiA i odpowiedzialnego za koordynację Rządowego Programu „Razem Bezpieczniej” przesłana została opinia na temat programu „Jestem Kibicem przez duże K”. Aktualnie oczekuje się na decyzję w sprawie dofinansowania projektu ze środków programu „Razem Bezpieczniej”,
- przygotowanie i umieszczenie na stronach internetowych komend wojewódzkich/Stołecznej Policji, podstawowych informacji prawnych oraz ostrzeżeń i porad prewencyjnych dotyczących zapobiegania kradzieżom kieszonkowym, włamaniom do samochodów, etc. (w języku angielskim, niemieckim i ukraińskim),
- przygotowanie i wdrożenie przedsięwzięć prewencyjnych ukierunkowanych na bezpieczeństwo turystów/kibiców zagranicznych.

Kolejnym ważnym obszarem zadaniowym jest kampania informacyjna, której odbiorcami będą uczestnicy Euro 2012, mieszkańcy miast gospodarzy, szeroko rozumiana opinia publiczna. W obrębie właściwości tych zadań jest m.in. wydanie i dystrybucja prewencyjnych materiałów informacyjnych dotyczących spraw bezpieczeństwa kibiców (w języku polskim, angielskim, niemieckim i ukraińskim/rosyjskim).

Ponadto, w 2010 r., cyklicznie w okresie wakacji, było realizowane przedsięwzięcie pn. *Telefon Bezpieczeństwa*. Głównym celem inicjatywy była poprawa bezpieczeństwa turystów zagranicznych przebywających na terytorium RP. Projekt trwał w okresie od 1 czerwca do 30 września. Podstawą do uruchomienia infolinii dla zagranicznych turystów podróżujących po Polsce było podpisane w dniu 25 maja 2010 r. porozumienie pomiędzy Komendantem Głównym Policji, Ministrem Sportu i Turystyki, Szefem Urzędu ds. Cudzoziemców oraz Prezesem Polskiej Organizacji Turystycznej.

Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji upowszechniło informację o funkcjonowaniu telefonu bezpieczeństwa w jednostkach organizacyjnych Policji poprzez dostępne kanały komunikacyjne, w tym www.policja.pl, magazyn „Policja 997”. Ponadto pracownicy Wydziału Prasowego Gabinetu Komendanta Głównego Policji prezentowali ideę przedsięwzięcia w środkach masowego przekazu.

W czasie trwania projektu udzielono 213 porad telefonicznych, w tym 154 polegały na udzieleniu informacji na rzecz interesantów i podmiotów zewnętrznych, a 59 to konsultacje językowe stanowiące pomoc dla funkcjonariuszy realizujących zadania w odniesieniu do obcokrajowca. Rozmowy były prowadzone w językach: polskim, angielskim, niemieckim, rosyjskim, francuskim, włoskim oraz niderlandzkim. Porady dotyczyły m.in: udzielania szeroko rozumianej informacji turystycznej, pomocy w nawiązaniu kontaktu cudzoziemców z jednostkami Policji w sytuacji zagrożeń, udzielania informacji na temat funkcjonowania *Telefon Bezpieczeństwa* przedstawicielom środków masowego przekazu. Głównie prosili o

pomoc lub poradę obywatele: Niemiec, Wielkiej Brytanii, Włoch, Holandii i Belgii, a także obywatele Polski. Telefonowali również obywatele: Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Austrii, Czech, Danii, Estonii, Francji, Gruzji, Hiszpanii, Indii, Litwy, Łotwy, Singapuru, Turcji, Uzbekistanu i Węgier. Głównymi językami komunikacji były polski i angielski. W mniejszym stopniu niemiecki i rosyjski.

Kilkuletnie doświadczenia pokazują, że *Telefon Bezpieczeństwa* niesie nieocenioną pomoc zarówno obcokrajowcom, jak i obywatelom Polski. Infolinia w okresie wzmożonego ruchu turystycznego stanowi również wsparcie dla jednostek organizacyjnych Policji, szczególnie w sytuacjach konieczności kontaktu lub udzielenia pomocy osobom, z którymi ze względu na barierę językową dialog jest utrudniony.

Należy podkreślić, iż *Telefon Bezpieczeństwa* w okresie wzmożonego, wakacyjnego ruchu turystycznego uruchamiany jest w Polsce od 2002 roku, co jest jednym z elementów odpowiedzi naszego kraju na otwarcie unijnych granic oraz wizyty zagranicznych podróżnych w okresie wakacyjnym. Inicjatywa ta, to również kształtowanie wizerunku Polski jako kraju otwartego i przyjaznego podróżnym, co będzie przekładało się na poziom bezpieczeństwa m.in. podczas rozgrywek piłki nożnej w ramach Euro 2012.

Wdrażanym działaniom policyjnym towarzyszyły kampanie medialne realizowane przez Rzecznika Prasowego Komendanta Głównego Policji. Nagłaśniane były ww. działania Policji m.in. w odniesieniu do takich obszarów jak bezpieczeństwo w ruchu drogowym, w miejscu wypoczynku czy miejscu zamieszkania, w rejonach zbiorników wodnych, ze szczególnym uwzględnieniem działań ukierunkowanych na podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży uczestniczących w różnorodnych zorganizowanych formach wypoczynku.

Straż Graniczna, w ramach programu „Bezpieczne wakacje” w 2010 r. dokonywała wzmożonej kontroli w rejonie przygranicznym w zakresie: przestrzegania prawa oraz zakazu sprzedaży małoletnim wyrobów alkoholowych i tytoniowych, zwracanie uwagi na bezpieczeństwo grup wycieczkowych na szlakach turystycznych, zintensyfikowanie działań związanych ze zjawiskiem przydrożnej prostytucji, udzielenie pomocy w zakresie kierowania przewodników z psami służbowymi do kontroli obozów, kolonii dla dzieci i młodzieży pod kątem posiadania narkotyków.

W ramach powyższych akcji w 2010 r. funkcjonariusze jednostek organizacyjnych Straży Granicznej skontrolowali w sumie niemal 37,5 tys. osób oraz ponad 21,8 tys. pojazdów (ciężarowych, osobowych i autokarów). Pouczono ponad 670 osób, nałożono ponad 2 100 mandatów, wystawiono 80 decyzji administracyjnych, a 20 wniosków o ukaranie skierowano do sądów.

Dodatkowo Straż Graniczna angażuje się w działania związane z popularyzacją morza i terenów nadmorskich, w organizację i zabezpieczanie regat i zlotów żaglowców, czego przykładem jest udany przebieg regat Tall Ships' Races w roku 2009. W roku 2011 Straż Graniczna będzie bezpośrednim uczestnikiem obchodów Europejskiego Dnia Morza, które odbędą się w Gdańsku (maj 2011). Poza udziałem w dużych imprezach funkcjonariusze Morskiego Oddziału Straży Granicznej regularnie biorą udział w uroczystościach lokalnych społeczności, związanych z Morzem Bałtyckim, a także w spotkaniach z uczestnikami kolonii i obozów wypoczynkowych. Zwykle podczas takich spotkań z młodzieżą wygłaszane są przez funkcjonariuszy prelekcje dotyczące zagrożeń na terenach rekreacyjnych w sezonie letnim. Nie można w tym zakresie pominąć bezpośrednich działań Straży Granicznej na rzecz bezpieczeństwa w miejscowościach i rejonach nadmorskich w okresie wypoczynkowym.

Dodatkowo ożywienie ruchu turystycznego na polskiej granicy morskiej jest stymulowane przez regularne połączenia promowe z państwami bałtyckimi, a także wznowienie odpraw granicznych w morskich przejściach granicznych w Elblągu i Fromborku, po zawarciu umowy pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o żegludze po Zalewie Wiślanym w dniu 1 września 2009 r.

Minister właściwy do spraw zagranicznych

1. Założenia i cele promocji Polski za granicą

Celem promocji zagranicznej Polski, w najbardziej ogólnym ujęciu, jest wzmocnienie jej międzynarodowej pozycji oraz poprawa wizerunku. Konsekwencją działań promocyjnych jest poprawa rozpoznawalności i wzrost zainteresowania Polską oraz przyciągnięcie większej liczby turystów i inwestorów. Promocja zagraniczna Polski realizowana jest w sposób ciągły i planowy w następujących dziedzinach:

- dyplomacji publicznej rozumianej jako systematyczna komunikacja i dialog ze społeczeństwami i środowiskami opiniotwórczymi innych państw, pozyskiwanie ich zainteresowania, sympatii i zrozumienia dla polskiej racji stanu oraz polskich interesów, a także wywieranie „miękkiego nacisku” na instytucje i kręgi decyzyjne w duchu korzystnych dla Polski rozwiązań,
- dyplomacji kulturalnej rozumianej jako działania promocyjno-marketingowe w zakresie upowszechniania wiedzy o polskiej tradycji, historii i języku,
- dyplomacji ekonomicznej rozumianej jako działania promocyjno-marketingowe w zakresie zwiększenia rozpoznawalności polskich produktów, wzrostu zainteresowania Polską jako kraju atrakcyjnego dla inwestorów oraz poprawy warunków rozwoju współpracy gospodarczej.

W związku z tym, iż MSZ nie posiada wyłącznych kompetencji w zakresie promocji Polski za granicą, zadania resortu mają charakter koordynacyjny i wspomagający pozostałe podmioty uprawnione do aktywności w tej dziedzinie. Jedynym obszarem, w którym działania resortu nie krzyżują się lub nie są zbieżne z kompetencjami innych ministerstw, jest sfera dyplomacji publicznej ukierunkowana na uzyskiwanie zrozumienia i poparcia dla polskiej racji stanu, w tym polityki zagranicznej.

2. Instrumenty realizacji zadań w zakresie promocji Polski za granicą

Podstawowymi instrumentami realizacji zadań promocyjnych Ministerstwa Spraw Zagranicznych są:

- polityka informacyjna,
- organizowanie wizyt studyjnych przedstawicieli zagranicznych środowisk opiniotwórczych, w tym również dziennikarzy, publicystów i naukowców, które mają trudne do przecenienia znaczenie dla kształtowania właściwego wizerunku Polski i pozytywnych opinii na jej temat,
- organizacja, bądź współorganizacja, wydarzeń przyczyniających się do budowy pozytywnego wizerunku Polski (seminaria, konferencje, kursy akademickie, wystawy, koncerty, konkursy wiedzy o Polsce, zagraniczne wykłady i prezentacje polskich ekspertów z różnych dziedzin),
- włączanie się z polskimi elementami w zagraniczne imprezy kulturalne i naukowe,

- promocja literatury polskiej poprzez udział w targach książki,
- przyznawanie dyplomów Ministra SZ za wybitne zasługi dla promocji Polski za granicą oraz nagród Ministra SZ dla najpopularniejszego w świecie polskiego sportowca,
- wspieranie kursów języka polskiego dla obcokrajowców,
- konkursy dla organizacji pozarządowych,
- negocjowanie kolejnych dwustronnych umów o współpracy kulturalnej i naukowej wraz z ich programami wykonawczymi,
- rozwój promocji Polski w internecie.

W celu realizacji ww. zadań Ministerstwo Spraw Zagranicznych wykorzystuje nowoczesne narzędzia promocyjne oraz inne specyficzne narzędzia, takie jak: pomoc rozwojowa i wojskowe zaangażowanie Polski za granicą.

Wśród narzędzi promocyjnych nacisk zostaje położony na:

- marketing mix,
- narzędzia internetowe, w tym strony www oraz portale społecznościowe,
- media relations,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi, samorządami terytorialnymi, think tankami i biznesem,
- wspieranie zagranicznych promotorów,
- organizacja wydarzeń kulturalnych, turystycznych, gospodarczych itp. (w ramach kompetencji resortu),
- współpraca naukowo-oświatowa (w ramach kompetencji resortu).

3. Aktywizacja systemu Promocji Polski

Połączenie Ministerstwa z Urzędem Komitetu Integracji Europejskiej stanowiło złożony, niezmiernie ważny proces, który pozwolił zintegrować dwa główne ośrodki współpracy ze strukturami unijnymi w kraju w jedną spójną całość. Wzmocniono rolę MSZ jako ośrodka koordynującego przepływ polskiej pomocy rozwojowej i humanitarnej, aktywnego w dziedzinach dyplomacji publicznej i ekonomicznej, rozwijającego swoje zaangażowanie w dyplomację kulturalną oraz we współpracę z Polonią.

Zwiększono aktywność w strukturach europejskich i regionalnych – zwłaszcza poprzez działania i realizację projektów w ramach Platformy Kultury Europy Środkowej oraz aktywnym uczestnictwie w EUNIC (European Union National Institutes of Culture), Grupie Wyszehradzkiej.

W celu zwiększenia skuteczności systemu promocji interesów i wizerunku Polski za granicą, działania podejmowała także Rada Promocji Polski, ciało opiniotwórcze i doradcze Rady Ministrów, któremu przewodniczy Minister Spraw Zagranicznych. W jej skład wchodzi wiceministrowie wszystkich resortów podejmujących działania promocyjne za granicą.

4. Wybrane projekty promocyjne w 2010 roku

Priorytetowym wydarzeniem promocyjnym realizowanym za granicą był Rok Chopinowski 2010. W ramach obchodów Roku przygotowanych zostało ok. 900 projektów chopinowskich na świecie realizowanych z udziałem polskich placówek za granicą m.in.: koncerty, publikacje, wydawnictwa muzyczne, akcje bilbordowe, wystawy, spektakle itp.

Przez cały 2010 rok placówki realizowały program promocji sukcesu polskiej transformacji. Wyjątkowa na tle państw regionu odporność polskiej gospodarki na kryzys w 2009 r. sprawiła, że wśród zagranicznych decydentów, mediów i środowisk opiniotwórczych wzrosło zainteresowanie doświadczeniami polskiej transformacji oraz współczesną Polską. Dobra sytuacja gospodarcza Polski będąca wynikiem m.in. sukcesu transformacji systemowej spowodowała, iż promocja polskich przemian gospodarczych stała się ważnym elementem działalności informacyjno-promocyjnej polskich placówek za granicą. Założeniem projektu promocji sukcesu polskiej transformacji było zaangażowanie do udziału w nim osobistości z Polski, kojarzonych z procesem transformacji. W ramach projektu odbyło się kilkadziesiąt spotkań. Organizowano seminaria, prelekcje, warsztaty i wykłady, m.in. w prestiżowych ośrodkach akademickich oraz *think tankach*.

MSZ prowadził także prace przygotowawcze zmierzające do powołania nowych Instytutów Polskich w Indiach, Chinach, Japonii i Białorusi.

MSZ brał czynny udział w przygotowaniach do krakowskiej konferencji z okazji 10 rocznicy powstania Wspólnoty Demokracji. Konferencji towarzyszyły działania marketingowe w mediach takich, jak: Financial Times, The Economist, International Herald Tribune, El Pais, Le Figaro, La Repubblica, Suddeutsche Zeitung, The Observer. Szczytowi towarzyszyła również kampania w telewizji CNN. W czasie konferencji zespół redakcyjny CNN przygotował i wyemitował „i-list” – tygodniowy blok programowy w całości poświęcony Polsce. Polska pojawiła się w CNN w roku 2010 trzykrotnie.

Jednym z najbardziej skutecznych instrumentów promocji Polski wykorzystanych w 2010 r. były wizyty studyjne. Podstawowym celem wizyt studyjnych jest kompleksowe poszerzenie wiedzy o Polsce i Polakach poprzez uczestnictwo gości w spotkaniach m.in. z przedstawicielami środowisk kultury i sztuki, polityki, najwyższych władz państwowych, organizacji pozarządowych, osób związanych z historią naszego kraju, co umożliwia wiarygodne relacje i oceny.

W 2010 roku Departament Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej zrealizował około 165 wizyt studyjnych oraz wziął udział w organizacji kilku konferencji. Na w/w przedsięwzięcia wydatkowano około 3.000.000 PLN.

W wizytach studyjnych organizowanych przez DDPiK w 2010 r. udział wzięło około 870 uczestników z zagranicy. Najliczniejszą grupę stanowili dziennikarze oraz przedstawiciele świata kultury. Jednym z wiodących tematów wizyt o charakterze kulturalnym były obchody Roku F. Chopina. Goście zainteresowani byli również zagadnieniami politycznymi oraz problematyką społeczną. DDPiK zorganizował także wizyty poświęcone Partnerstwu Wschodniemu i Wspólnocie Demokracji.

W efekcie wizyt studyjnych zrealizowanych przez DDPiK w 2010 r. ukazały się publikacje na temat: przemian, jakie zaszły w naszym kraju po 1989 r., historii, gospodarki i polityki Polski, polskiej kultury, zainicjowano i zrealizowano szereg projektów kulturalnych: wystawienniczych, muzycznych, teatralnych i in., co wiązało się również z udziałem polskich twórców w wydarzeniach kulturalnych organizowanych w krajach uczestników wizyt. Przy organizacji niektórych wizyt Departament Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej współpracował z innymi instytucjami m.in. Polską Organizacją Turystyczną, Forum Dialogu Między Narodami, Instytutem Lecha Wałęsy, PISM-em, organizatorami festiwalu filmowych i muzycznych.

5. Współpraca w sektorze turystyki

Ministerstwo Spraw Zagranicznych wspiera merytorycznie, w zakresie swoich kompetencji, starania polskiego ruchu sportowego do organizacji światowych imprez sportowych w Polsce. Współpracuje z MSiT oraz spółką celową PL.2012 w zakresie promocji Polski za granicą w przededniu oraz w trakcie Mistrzostw Europy w piłce nożnej UEFA EURO 2012. W II półroczu 2010 r. przedstawiciel MSZ uczestniczył na bieżąco w pracach Komitetu do Spraw Bezpieczeństwa Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012.

W okresie czerwiec-grudzień 2010 r. MSZ prowadziło monitoring przygotowań Ukrainy do Mistrzostw oraz wspierało przygotowania do organizacji spotkań i konsultacji grup roboczych w ramach Polsko-Ukraińskiego Komitetu do Spraw Przygotowania i Przeprowadzenia EURO 2012 oraz IV posiedzenia tego Komitetu w Warszawie z udziałem premierów Polski i Ukrainy. W celu zapewnienia właściwej koordynacji polsko-ukraińskiej współpracy w zakresie mistrzostw, tematykę tę wprowadzono do agendy rozmów na szczeblu rządowym i resortowym.

W celu zwiększenia interoperacyjności służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w trakcie UEFA EURO 2012™ oraz wzmocnienia przygotowań milicji ukraińskiej do Mistrzostw, w ramach programu polskiej pomocy rozwojowej zrealizowano z budżetu MSZ dwa projekty w zakresie zwalczania różnych form przestępczości kryminalnej oraz doskonalenia działań antyterrorystycznych na kwotę ok. 220 tys. zł.

W Departamencie Konsularnym MSZ, w dniu 23 lipca 2010 r. opracowany został dokument pt.: „Koncepcja funkcjonowania urzędów konsularnych RP w okresie poprzedzającym oraz podczas trwania Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012”. Projekt ten zakłada wzmocnienie personelu urzędów konsularnych w krajach, z których spodziewany będzie, na podstawie prognoz ze sprzedaży biletów, duży napływ kibiców objętych ruchem wizowym.

W dniu 5 listopada 2010 r. weszło w życie Zarządzenie nr 37 Ministra Spraw Zagranicznych w sprawie zasad i trybu postępowania przy powierzaniu podmiotom zewnętrznym określonych czynności w zakresie przyjmowania wniosków wizowych, którego celem jest ułatwienie cudzoziemcom dostępu do informacji na temat postępowania w sprawie wydawania wiz oraz, co istotne z punktu widzenia przygotowania do rozgrywek UEFA EURO 2012™, ułatwienie procedury rozpatrywania wniosków wizowych. W opinii MSZ powierzenie outsourcingu wizowego zewnętrznym instytucjom może usprawnić proces aplikowania o udzielenie wizy przez cudzoziemców w perspektywie Turnieju UEFA EURO 2012™.

Biorąc pod uwagę funkcjonowanie i realizację zadań w zakresie promocji turystyki istotną formę w tym obszarze stanowi współpraca polskich placówek z Polskimi Ośrodkami Informacji Turystycznej w zakresie organizacji przedsięwzięć interdyscyplinarnych prezentujących i promujących zarówno walory turystyczne, jak również ofertę inwestycyjną, kulturalną oraz możliwości współpracy w różnych dziedzinach gospodarki.

W realizacji zadań statutowych MSZ stale współpracuje z Polską Organizacją Turystyczną, Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych, Narodowym Centrum Kultury, Instytutem Adama Mickiewicza, Polską Agencją Prasową, Polskimi Liniami Lotniczymi LOT, Polską Izbą Turystyki, resortami, regionami i innymi.

6. Promocja nauczania języka polskiego za granicą

Potencjał promocyjny studiów polonistycznych za granicą i ich ranga zostały uwypuklone w „Kierunkach Promocji Polski do 2015 roku”, przyjętych przez Radę Promocji Polski w grudniu 2008 r.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych przywiązuje znaczącą wagę do sprawy utrzymania i tworzenia polskich katedr na renomowanych zagranicznych uczelniach. Przykładem mogą być działania mające na celu utworzenie Katedry Studiów Polskich na Uniwersytecie Humboldtów w Berlinie oraz wspieranie polonistyk i lektoratów z języka polskiego w zagranicznych szkołach wyższych. MSZ przywiązuje także dużą wagę do kwestii egzaminów certyfikacyjnych z języka polskiego jako obcego.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

W ramach realizacji zadań statutowych w zakresie turystyki w 2010 r., Prezes UOKiK podejmował w odniesieniu do przedsiębiorców działających w branży turystycznej następujące działania w ramach swoich ustawowych kompetencji:

- Prezes UOKiK prowadził 15 postępowań wyjaśniających w sprawie wstępnego ustalenia, czy przedsiębiorca w ramach prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na świadczeniu usług turystycznych dopuścił się naruszenia chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniającego wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów lub podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach.
- Prezes UOKiK prowadził 8 postępowań w sprawie naruszenia przez przedsiębiorców zbiorowych interesów konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.). Większość spraw dotyczyła stosowania przez organizatorów turystyki postanowień, które wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „SOKiK”) zostały uznane za niedozwolone postanowienia umowne, a następnie wpisane do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych prowadzonego przez Prezesa Urzędu, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., w szczególności postanowień wyłączających odpowiedzialność organizatora turystyki za nienależyte wykonanie umowy, wyłączających odpowiedzialność za bagaż klienta, przewidujących brak zwrotu należności za świadczenia niewykorzystane przez konsumenta, ograniczenia odpowiedzialności w związku z realizacją świadczeń zastępczych, zmianą godzin lotów lub zmianą świadczenia innych usług.
- Prezes UOKiK jest stroną 2 postępowań sądowych w tym 1 postępowania przez SOKiK w związku ze złożeniem przez organizatora turystyki odwołania od decyzji Prezesa UOKiK oraz 1 postępowania przed Sądem Apelacyjnym w związku z apelacją organizatora turystyki od wyroku SOKiK.
- Prezes UOKiK wydał jedną decyzję w sprawie nałożenia na organizatora turystyki kary pieniężnej za nieudzielanie żądanych informacji.
- Prezes UOKiK prowadził 2 postępowania w sprawie egzekucji nałożonych na organizatorów turystyki kar pieniężnych.
- Prezes UOKiK wniósł 1 powództwo do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o uznanie postanowień wzorca umowy stosowanego przez przedsiębiorcę za niedozwolone.

- Prezes UOKiK wystosował do przedsiębiorców 2 wezwania o dobrowolne zaniechanie stosowania we wzorcach umów postanowień, które w jego ocenie mogły nosić cechy niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W obydwu przypadkach najczęściej kwestionowanymi postanowieniami były postanowienia wyłączające bądź ograniczające odpowiedzialność organizatora za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy o świadczenie usług turystycznych. Z praktyki Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wynika, że organizatorzy turystyki rozszerzają w swoich postanowieniach umownych zakres okoliczności, za które nie ponoszą odpowiedzialności. Jako środek do osiągnięcia tego celu może służyć (czasami nawet nieświadomie) umieszczanie w postanowieniach umów zwrotów niedookreślonych i niejasnych. Ograniczenie przedmiotowej odpowiedzialności organizatora polegało także na próbie przerzucenia jej na kontrahentów organizatora turystyki czyli na podmioty, za pośrednictwem których organizator zawiera umowy, bądź za pomocą których je wykonuje (agent organizatora, przewoźnik, hotel, itp.). Ograniczanie odpowiedzialności polegało również na ograniczeniu konsumentowi możliwości dochodzenia roszczeń. Poprzez nakładanie na konsumenta nadmiernych formalności, organizator może *de facto* zamknąć drogę dochodzenia przez niego roszczeń i w konsekwencji ograniczyć swoją odpowiedzialność. Organizatorzy w sposób nieprawidłowy ustalali cenę, a także skutki prawne jej zmiany. Kolejną nieprawidłowością było stosowanie konstrukcji kosztów zryczałtowanych w związku z rezygnacją konsumenta z wykonania umowy.

Niezależnie od powyższych działań podejmowanych w ramach ustawowych kompetencji Prezesa UOKiK, brał on także udział w pracach legislacyjnych związanych ze zmianą ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268 z późn. zm.). Ponadto Prezes UOKiK na bieżąco śledzi i zajmuje stanowisko w pracach związanych z rewizją Dyrektywy 90/314/EWG w sprawie zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek. Prezes UOKiK opracowuje również liczne opinie i stanowiska w zakresie stosowania prawa turystycznego.

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego

Turystyka jako zjawisko interdyscyplinarne, stanowi obszar badań zarówno społecznych jak ekonomicznych. Jest dynamicznie rozwijającą się dziedziną gospodarki, w istotnym zakresie oddziaływającą na bilans płatniczy i PKB. Uczestnictwo w turystyce i poziom spożycia turystycznego są ważnymi miernikami oceny jakości życia obywateli.

GUS realizuje zadania, których celem jest m. in. gromadzenie danych niezbędnych do oceny realizacji strategii rozwoju turystyki w kraju oraz analiz na poziomie regionalnym. Zgodnie z Programem Badań Statystycznych Statystyki Publicznej prowadzi na potrzeby odbiorców krajowych i zagranicznych badania dotyczące:

- bazy noclegowej turystyki i jej wykorzystania,
- statystyki ruchu granicznego,
- turystyki i wypoczynku w gospodarstwach domowych,
- obrotu towarów i usług w ruchu granicznym.

Zapewnienie kompleksowej i spójnej informacji o różnych aspektach turystyki związane jest z ustawicznymi działaniami mającymi na celu doskonalenie prowadzonych badań.

Badanie bazy noclegowej i jej wykorzystania dostarcza kluczowych informacji o sektorze usług hotelarskich w Polsce, a w szczególności o podaży miejsc oraz popycie na usługi noclegowe. Jest to badanie miesięczne (formularz KT-1), które obejmuje zarejestrowane podmioty świadczące usługi noclegowe. Począwszy od 2010 r. zakres podmiotowy badania rozszerzono o pozostałe obiekty świadczące usługi noclegowe (tj. pokoje gościnne, kwatery prywatne i agroturystyczne). Do 2009 r. badaniem GUS objęte były jedynie obiekty zbiorowego zakwaterowania, natomiast od 2010 r. wszystkie obiekty posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych. Dodatkowo rocznym badaniem reprezentacyjnym (KT-2) objęto obiekty o liczbie miejsc noclegowych 9 i mniej.

W celu stworzenia kartoteki jednostek, rejestrowanych zgodnie z ustawą o usługach turystycznych przez urzędy gmin, opracowano specjalną aplikację „Ewidencja Obiektów Turystycznych” (EOT) pozwalającą na rejestrację i bieżącą aktualizację danych o obiektach świadczących usługi noclegowe innych niż te, które objęte są kategoryzacją i ewidencją prowadzoną przez marszałków. Prowadzenie elektronicznej wersji ewidencji z wykorzystaniem serwera GUS zostało zapisane po raz pierwszy w PBSSP na 2009 r. Od tego czasu wykonano ogromną pracę w celu poprawy jakości zbiorów zapisanych w bazie. Działania te są kontynuowane. Jednakże utrudnieniem jest niechęć, ale też i brak świadomości właścicieli małych obiektów noclegowych o obowiązku zgłoszenia obiektu do gminnej ewidencji.

W związku z włączeniem Polski do strefy Schengen ustala rejestracja ruchu na wewnętrznej granicy UE, co zrodziło konieczność wprowadzenia zmian w dotychczasowym temacie badawczym odnośnie ruchu granicznego. Podjęto niezbędne prace metodologiczne związane ze statystyką zagranicznej turystyki przyjazdowej i wyjazdowej. W 2010 r. w ramach pracy pt. *Doskonalenie metodologii szacowania wielkości ruchu na wewnętrznej granicy Unii Europejskiej i Polski* zrealizowano badanie pilotażowe na wybranych, byłych przejściach granicznych we wszystkich 8 województwach sąsiadujących z innymi krajami strefy Schengen. Celem badania pilotażowego było sprawdzenie założeń organizacyjno-metodologicznych i określenie nakładów niezbędnych do prowadzenia badań granicznych na wewnętrznej granicy UE i Polski oraz ocena efektywności takiego rozwiązania. W zależności od wyników i oceny przeprowadzonego w 2010 pilotażu (raport zostanie opracowany w I kwartale 2011 r.), a także dostępności środków, podjęte zostaną decyzje co do charakteru dalszych prac związanych z tym tematem.

Równoległe do pilotażu rozpatrywane są możliwości pozyskania i wykorzystania alternatywnych źródeł danych mogących mieć znaczenie przy opracowywaniu szacunków rozmiarów ruchu granicznego na wewnętrznych granicach UE i Polski.

Badania ankietowe popytu turystycznego w gospodarstwach domowych są prowadzone cyklicznie co 3-4 lata. Ostatnie badanie modułowe „Turystyka i wypoczynek w gospodarstwach domowych” zostało zrealizowane w 2009 r. Wśród podstawowych celów badania wymienić należy:

- poznanie sposobów spędzenia czasu przeznaczonego na wypoczynek, preferowanych przez członków badanych gospodarstw domowych,
- poznanie planów urlopowych,
- ocenę stopnia uczestnictwa gospodarstw domowych i ich członków w wyjazdach turystycznych,
- oszacowanie poziomu wydatków przeznaczonych na ten cel, a także próbę wyjaśnienia powodów nieuczestniczenia w wyjazdach turystycznych,
- ustalenie poziomu wyposażenia gospodarstw domowych w sprzęt turystyczny,

- oszacowanie wydatków poniesionych w ostatnim roku na zakup i konserwację tego sprzętu.

Badanie dotyczyło wyjazdów w okresie 1. X. 2008 r. – 30. IX. 2009 r.

W 2010 roku GUS prowadził badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na granicy zewnętrznej UE na terenie Polski (badanie stałe, symbol PBSSP - 1.51.10.). Badanie zostało rozpoczęte w 2008 r. na granicy polsko-ukraińskiej (pilotaż). Dostarcza ono informacji na temat wysokości i struktury wydatków poniesionych przez cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą. Dotyczy obrotów nierejestrowanych na zgłoszeniach celnych. Jego celem jest pozyskanie informacji o osobach przekraczających granicę w ramach małego ruchu granicznego, a w przypadku cudzoziemców - o posiadaczach Karty Polaka. Badanie obejmuje również: odległość od granicy miejsca zamieszkania i miejsca dokonania zakupów oraz częstotliwość przekraczania granicy, cel i długość pobytu, kraj zamieszkania (w przypadku cudzoziemców) i kraj pobytu (w przypadku Polaków).

W świetle projektowanych zmian w prawodawstwie unijnym: zastąpienie Dyrektywy Rady 95/57/EC nowym rozporządzeniem w sprawie europejskiej statystyki turystyki, konieczne było podjęcie działań mających na celu dostosowanie badań statystycznych prowadzonych w obszarze turystyki do nowych uregulowań. Zmiany te zmierzają do lepszego odzwierciedlenia aktualnego stanu gospodarki turystycznej w Unii Europejskiej, pełniejszego zaspokojenia potrzeb odbiorców, a także wypracowania wspólnych metodologii co spowoduje, że międzynarodowa statystyka turystyki będzie bardziej porównywalna.

W ramach programu badań statystyki publicznej prowadzone były działania na rzecz doskonalenia systemu gromadzenia danych z wykorzystaniem formularzy elektronicznych. Wdrożenie nowoczesnej metody składania sprawozdań stanowi istotne udogodnienie dla respondentów. Ponadto podjęto dodatkowe zadanie jakim jest udział w projekcie, którego efektem będzie wypracowanie systemu automatycznego gromadzenia danych statystycznych z obiektów hotelowych.

Wyniki badań z zakresu statystyki turystyki wraz z metodologią zawarte są w opracowaniach zbiorczych GUS, publikacjach branżowych pt. „Turystyka w roku...” „Turystyka i wypoczynek w gospodarstwach domowych” oraz Banku Danych Lokalnych. Z badania obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na granicy zewnętrznej UE na terenie Polski opracowywane są kwartalne raporty zamieszczane na stronie internetowej GUS. Co roku przygotowywana jest publikacja, w której zestawione są dane kwartalne i roczne. W 2010 roku wydano publikację prezentującą wyniki badania z roku 2009 (granica polsko-ukraińska). W roku 2011 zostanie opracowana publikacja z wyników badania realizowanego na całej zewnętrznej granicy UE na terenie Polski w 2010 r. (dane według odcinków granic, województw, wybrane dane według przejść granicznych). Bezpłatny dostęp do danych zawartych na stronie internetowej GUS umożliwi dogodne korzystanie z informacji.

Wypełniane są w pełni zobowiązania Polski związane z przekazywaniem niezbędnych informacji do organizacji międzynarodowych – Eurostat, UNWTO, OECD.